

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1 Şubat 2024 Perşembe
30'uncu Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına yönelik eleştirilere ilişkin açıklaması

3.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının Komisyonda görüşülme sürecine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, bugünkü toplantıda sadece sunuş yapılmasını ve inceleme için gerekli sürenin verilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

2.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırhoğlu'nun, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine ve Hatay

Milletvekili

Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin açıklaması

3.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli süre tanınmadığı için toplantının ertelenmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

4.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve bu kararla Anayasa'nın yok sayıldığına ilişkin açıklaması

5.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Anayasa hükümlerinin çiğnendiğine ilişkin açıklaması

6.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, Fonun temsiliyetiyle ilgili mevzuatta ve uygulamada bir durum olmadığına ve Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine dikkat çekmek istediğine ilişkin açıklaması

7.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere ilişkin açıklaması

8.- Samsun Milletvekili Ersan Aksu'nun, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulayan bir ülke olduğuna, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere ve gündeme devam edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

9.- Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere, Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcılara "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

10.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

11.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınması gerektiğine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) DİĞER İŞLER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2022 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleri ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/834)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

30'uncu Toplantı

1 Şubat 2024 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına yönelik eleştirilere,

Oturum Başkanı Orhan Erdem, Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının Komisyonda görüşülme sürecine,

İlişkin açıklama yaptı.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli,

Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, bugünkü toplantıda sadece sunuş yapılmasını ve inceleme için gerekli sürenin verilmesini talep ettiklerine,

Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınması gerektiğine;

Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine ve Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine,

Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli süre tanınmadığı için toplantının ertelenmesini talep ettiklerine,

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve bu kararla Anayasa'nın yok sayıldığına,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Anayasa hükümlerinin çiğnendiğine,

Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine;

Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, Fonun temsiliyetiyle ilgili mevzuatta ve uygulamada bir durum olmadığına ve Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine dikkat çekmek istediğine,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere,

Samsun Milletvekili Ersan Aksu, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulayan bir ülke olduğuna, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere ve gündeme devam edilmesi gerektiğine,

Ankara Milletvekili Orhan Yegin, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere, Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcılara "Hoş geldiniz." dediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2022 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleri ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin (3/834) görüşmeleri tamamlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından toplantıya saat 16.13'te son verildi.

1 Şubat 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli mensupları, temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 30'uncu Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde (3/834) esas numaralı 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2022 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleri ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şimdi (3/834) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Görüşmelere geçmeden önce, salonumuzda bulunan bürokratların kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun değerli arkadaşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, tam zamanında başlamışsınız. Biliyorsunuz, ekimde yapılacak olan buradaki sunuş, Şubatın 1'inde oluyor fakat maşallah, tam zamanında şeye başlamışsınız, sizi tebrik ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neye?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bunları da konuşacağız zaten usul üzerinde. Çünkü ciddi bir şey, kanun hükümlerine açık ve net olarak bir karşı çıkış var, bunu da ortaya koyalım.

Arkadaşları tanıyalım, sonra konuşacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki.

Buyurun değerli arkadaşlar.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, arkadaşlar kendisini tanıtmıştır.

Sayın Türelî, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, bugünkü toplantıda sadece sunuş yapılmasını ve inceleme için gerekli sürenin verilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, burada Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarını görüşmek üzere toplandık. Tabii, bu önemli bir şey, sonuç itibarıyla var olan bir fon, kanununa göre de TBMM Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyor ve orada denetleniyor; kanunun o konudaki hükmü çok açık ve net.

Her zaman Parlamentonun üstünlüğünü, Parlamentonun yürütme üzerindeki denetiminin ne kadar önemli olduğunu konuştuk ama bakın, Can Atalay, seçilmiş milletvekili, bugün biliyorsunuz Meclis kararıyla milletvekilliği düşürüldü; bunu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz. Eğer egemenlik kayıtsız şartsız milletinse seçilmiş olan -yani sonuç itibarıyla seçime girdi- bir kişinin milletvekilliğinden düşürülmesini hiçbir şekilde kabul etmiyoruz. Üstüne üstlük Anayasa madde 153'te Anayasa Mahkemesi kararlarının herkesi bağladığı çok açıkken böyle bir şeyin yapılması çok açık ve net olarak Parlamente'ya yapılmış, siyasi sisteme yapılmış bir darbedir. Burada baktığımız zaman da yargının, Yargıtay ile Anayasa Mahkemesi arasındaki bir uyuşmazlık üzerinden, çekişme, anlaşmazlık üzerinden... Ki biz bunu konuştuğumuz zaman burada bu krizi çözmesi gereken -bu, bir hukuk krizi, devlet krizi ve siyasi bir kriz- bir hakem pozisyonuna giren bir iktidarın tutumunu hiçbir şekilde anlamıyoruz, anlamadık, anlamayacağız. Bu anlamda da bunun ne kadar yanlış olduğunu, son derece yanlış olduğunu yeniden ifade etmek istiyoruz. Yapılması gereken, Parlamentonun seçilmiş milletvekiline sahip çıkmasıydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi, diğer taraftan, 6741 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi net "Denetim" başlıklı; diyor ki: "Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bir önceki yıla ait mali tabloları ile faaliyetleri, her yıl ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen denetim raporları üzerinden görüşülerek denetlenir."

Bir kere, normal şartlar altında ekim ayında gelmesi gerekirken, hadi, ekimin sonunda da gelebileceğini düşündüğümüzde, kasım, aralık, ocak, doksan günlük -üç aylık- bir gecikme var; daha önceki yıllarda da gene benzer bir gecikme var. Neden böyle bir gecikme var? Eğer bir sorun varsa, raporların hazırlanması süreci içinde zamana ilişkin bir kısım kısıtlar varsa, yetişmiyorsa raporlar o konuda gerekli cevapları almak isterim. O zaman gerekirse bir kanun değişikliği yapılır, buna ilişkin yeniden bir hukuki norm konulur ortaya. Yani burada ekim ayı var fakat ekim ayında görüşmüyoruz, şubatın başında görüşüyoruz; birincisi bu.

İkincisi: Bakın, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi 26 Ocakta gelmiş, bize 29 Ocakta dağıtıldı; bugün 1 Şubat, iki buçuk gün. Önümüzde raporlar var; ekleriyle birlikte binlerce sayfa süren, binlerce sayfalık bir raporu, raporları -kurumlar var içinde -bizim iki buçuk günde nasıl inceleyip burada bunun geneli üzerine nasıl konuşmamız ve oradaki denetleme yetkisini, denetim yetkisini kullanmamız bekleniyor? Sayın Başkan, böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yani arkadaşlar, İç Tüzük'te kırk sekiz saat; ben beklemişim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, bakın, siz karıştırıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yani İç Tüzük’e göre hareket ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bütçeye bakın, baktığımız zaman 300 milyar dolarlık bir büyüklüğü olan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tüzük’e göre hareket ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – İzin verin, bitireyim.

300 milyar dolarlık büyüklüğü var. Burada bütçe öncesinde de bütçede de planda da öncesinde sunuldu, ondan sonra bir hafta zaman verildi, ondan sonra yeniden görüştük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Burada zaman falan yok; ne zaman inceleyeceğiz, ne zaman bakacağız arkadaşlar biz? Yani böyle gayriciddi bir iş olur mu?

Diğer taraftan, şimdi, baktık arkadaşlarımıza; Genel Müdür var, Yönetim Kurulu üyesi de aynı zamanda. Bakın, şunu açık ve net olarak söyleyeyim: Biz teknik bir denetim yapmıyoruz, teknik bir denetim yapmak başka bir şey, sonuçta biz, biliyorsunuz, bütçeyle beraber kesin hesap kanun tekliflerini de görüşüyoruz; orada da biz, Sayıştayın hazırladığı raporlar üzerinden hareket ederek bir denetim yapıyoruz. Bizim yaptığımız teknik bir denetim değil ama bizim yaptığımız hukuki, ekonomik ve siyasi bir denetim. Hukuki kapsamda, fonun yapısı, işleyişi; bu konulara ilişkin Parlamento olarak görüşlerimizi söylüyoruz. Ekonomik... Çünkü kaynakların kullanımıyla ilgili, nerelere kullanıldığını konuşacağız. Ve hepsinden önemlisi, siyasi... Biz siyasetçileriz; Fonun bu mevcut yapısının devlet organizasyonu, devlet sistemi içinde nerede olduğunu, nereye oturduğunu konuşuyoruz, bunları soracağız ama esas itibarıyla böyle bir denetim yaptığımız zaman bizim burada karşımızda bürokrat arkadaşların değil, Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerekiyordu. Bütçeleri görüşürken ilgili Bakanlar, Bakan Yardımcıları, tüm kadrolarıyla birlikte buradaydı; bugün neden yoklar?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün bir sunuş yapılır, o sunuşu alalım, bize bir süre verin önümüzdeki şey için, biz de bunun üzerinde yeniden çalışalım. Bu, eğer laf olsun diye yani -amiyane tabirle- “İşi kulpuna uyduralım.” türü bir şey değilse, gerçekten bunun üzerine konuşacaksak, fikirlerimiz alınacaksa ve bunlar da sonuç itibarıyla önemli olacaksa hem Fonun işleyişi hem de bu mevcut yapının ne şekilde devam edeceği konusunda, o zaman bunu belli bir süre sonra yeniden görüşelim ve aynı zamanda, görüştüğümüz zaman Yönetim Kurulu üyeleri de burada hazır bulunsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bizim yapacağımız siyasi değerlendirmelerin aynı şekilde Yönetim Kurulu üyeleri tarafından cevaplandırılması gerekiyor. Bunların usul üzerine önemli şeyler olduğunu düşünüyorum; bunu değerlendirelim, burada sunuşu alalım. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada sunuşu alalım, ondan sonra önümüzdeki ay... Yani ekim ayında gelmesi gereken şey şubatta gelmiş. Üç dört gün daha olur, onun üzerine biz yeniden, tekrar bakalım, çalışalım çünkü söyleyeceklerimiz de var, esasa ilişkin söyleyeceklerimiz de var ama bu kadar kısa zamanda ancak bir kısmına bakabildik. Yani ekleriyle birlikte binlerce sayfa raporları nasıl incelememiz bekleniyor? Yani siz “Kırk sekiz saat.” derken herhangi bir kanun görüşmesi yapıyor gibi diyorsunuz. Bakın, içinde

bunun 30 tane şirket var yani Türkiye'nin en büyük şirketleri bunun içinde bulunuyor. Hepsini ayrı, alanları ayrı, sektörleri ayrı, bunların hepsi ayrı. Yani sonuç itibarıyla, bağımsız denetim raporları ve sonra da kamu denetçileri tarafından denetlenmiş, bakılmış, raporlar hazırlanmış.

Evet, bu konudaki düşüncemiz budur. Bugün sunuşu alalım, ondan sonra, dediğim gibi, önümüzdeki hafta içinde olabilir, o sürede onun üzerine gerekli hazırlıkları biz yapalım çünkü bu önemli, bunu önemsiyoruz. Bu, laf olsun diye, sembolik bir denetim değil. Bu, eğer gerçek bir denetimse, o zaman bu denetimi Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu için gerçekten de özüne ve ruhuna uygun biçimde kullanmalı diye düşünüyorum. Aynı şekilde, dediğim gibi, Yönetim Kurulu üyeleri de burada, bizim soracağımız, bizim, sizin, hepimizin, hem muhalefet hem iktidar grubu olarak sorularına cevap versinler. Böyle bir tartışmanın olmasının görüşmelerin sağlığı açısından da önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, usulle alakalı başka söz talebi var mı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben varım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ona göre kendi görüşlerimi ifade edip devam edeceğiz.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

2.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nun, Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine ve Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin açıklaması

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz evvel Rahmi Bey'in dediği gibi, yasa gereği ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun denetim görevini yapmış olması gerekirken bugün tarih 1 Şubat ve ekim ayının üzerinden üç ay geçmiş. Yani yasada olmasına rağmen, üç ay gecikmeli bir şekilde şu anda Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarını tartışacağız. Esasında yaptığımız şey denetim de olmayacak yani denetliyormuş gibi yapacağız. İşte, nasıl yasa varmış gibi davranıyorsak, yasada ekim ayında bu görevin yapılması yazmasına rağmen nasıl yasa varmış gibi davranıyorsak denetliyormuş gibi davranacağız.

Zaten özellikle milletvekilliği dönemimde şunu gördüm ben: Zaten hep varmış gibi yapıyoruz yani Anayasa varmış gibi davranıyoruz şu anda. Değerli milletvekilleri, iki gün önce bu ülkede Anayasa askıya alındı, şu anda bu ülkede Anayasa yok. İşin kötüsü -bir milletvekili olarak bunları söylemekten hicap duyuyorum- Anayasa'yı askıya alan bizzat millî iradenin tecelli ettiği yer; Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Anayasa askıya alındı, milletvekilleri tarafından Anayasa askıya alındı. Biz -biz demeyelim- sizler, iki gün önce Can Atalay'ın milletvekilliğini ortadan kaldırdınız. Tüm ikazlarımıza rağmen, tüm haykırışlarımıza rağmen bu yapıldı ve sizler de buna seyirci kaldınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Esasında, hepimizin bundan utanması lazım; destek verdiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Niye utanalım?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Utanılması lazım Sayın Vekilim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Niye utanalım Allah aşkına?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Aynı, siz nasıl Uşak’ta milletvekili seçildiyse Can Atalay da Hatay halkının iradesiyle milletvekili seçilmiş birisi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Tamam, seçilmiş ama...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Komisyonunda görev alan birisiydi, odası olan, danışmanları olan birisiydi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kanunlara aykırı bir şey mi yapıldı kardeşim?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Anayasa 153 ortadayken bunu anlamak için hukukçu olmaya gerek yok. Çok açık bir şey söylüyor, Anayasa 153 ne diyor? Anayasa Mahkemesinin kararlarına herkes uymak zorunda, yasama uymak zorunda yargı uymak zorunda, yürütme uymak zorunda.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hangi kararlara uyulacağına...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, basın mikrofona, size de söz vereyim sonra.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben bir toparlayayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, siz bitirin, öyle söz vereyim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hâl böyleyken Yargıtay bir kalkışma içerisine girdi ve sizler de buna ayak uydurdunuz, taraf oldunuz. Anayasa hükmü orada dururken Can Atalay’ın milletvekilliğini düşürdünüz ve ben, bundan, inanın hicap duyuyorum; sizin de hicap duymanız lazım. Bu Parlamento çatısı altında parlamenter olarak, milletvekili olarak sizin de bundan hicap duymanız lazım. Biz ne yapıyoruz burada, ne yapacağız şimdi? Anayasa’yı askıya almışız, varmış gibi yapıyoruz, Anayasa falan yok. Anayasa’nın bir sayfasını biz yırttık, attık, bundan sonra bütün sayfaların hiçbir hükmü yoktur. Neyi denetleyeceğiz şimdi? Türkiye Varlık Fonunu denetleyeceğiz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Yeni anayasa yapalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Buna da kılıf uydurmayın, yeni bir anayasanın kılıfı bu olamaz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Kaçmayın bundan ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yeni bir anayasanın kılıfı bu olamaz. Önce Anayasa’yı, mevcut Anayasa’yı uygulamayacaksınız, sayfaları yırtıp atacaksınız, sonra “Yeni bir anayasa.” diyeceksiniz; bu böyle olmaz, bu zihniyetle yeni anayasa da yapılmaz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – İşinize öyle geliyor sizin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ejder...

Değerli arkadaşlar, usulle alakalı, benim usulümle alakalı ben eleştiri bekliyorum, siz Genel Kurulun işine girdiniz değerli milletvekilleri.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Başkanım, usul hakkında konuştuk.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ekim ayında olması gerekirken şubat ayında dedik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bu eleştirileri aldım zaten.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Burası Parlamentonun en önemli Komisyonu Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Eyvallah. Ya, bir şey demiyorum da hani...

Buyurun Sayın Bakırlioğlu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yok, tamam, söyleyecek bir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ocaklı, buyurun.

3.- *Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, toplantıda Fonu temsilen Yönetim Kurulu üyelerinin bulunması gerektiğine, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli süre tanınmadığı için toplantının ertelenmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması*

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Usulle ilgili konuşacağım elbette ama burası gerçekten Türkiye Büyük Millet Meclisinin kalbi gibi bir yer. Şimdi söyleyeceklerimden değerli bürokratlarımız sakın alınmasını; bizler, sizin bize sunum yapmaktaki iyi niyetinizi biliyoruz ama gerçekten de bizim muhatap olmak istediğimiz şey bu Varlık Fonunun yöneticileridir. Birincisi, usul açısından burada bulunmayışları büyük bir hatadır.

İkincisi, gerçekten de 30 Ocak günü bu Mecliste büyük bir darbe yapılmıştır. Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; ne yazık ki bunu onaylayanlarla karşı karşıya oturmaktan utanıyorum, utanıyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Biz sizden utanıyoruz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Arkadaşlar, bakın, Hatay halkının oylarıyla seçildi mi? Seçildi. Yüksek Seçim Kurulu onayladı mı? Onayladı. Peki “Türkiye Büyük Millet Meclisine gelin, mazbatanızı alın.” denildi mi? Denildi. Sonra ne oldu? Komisyonlara yazıldı mı? Yazıldı. Anayasa Mahkemesi karar verdi mi? Verdi. Biz Anayasa’ya bağlı bir hukuk devleti değil miyiz? Buna rağmen belirlenmiş Meclis Başkanının fezlekeyi okutarak bu açıklamayı yapması Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisinin onuruna yapılmış bir darbedir değerli arkadaşlar, bunu kabul etmemiz lazım; birincisi budur. Eğer bunu kabul edersek bu Komisyon toplantıları gerçekten iyi gider. Hukuk yolları açık, hukuk yollarında yeniden elbette itirazlar olacaktır.

Değerli Başkanım, Varlık Fonuyla ilgili, asıl usulle ilgili meseleye gelince, arkadaşlarımızın, bürokratlarımızın yerine mutlaka yöneticilerin olması gerekiyordu. Bizim bunu incelemeye ilgili yeterli süremizin olmaması ve 2022’nin Ekim ayında gelmesi, asıl tarihi olması nedeniyle bunu inceleme şartımız yoktur, dolayısıyla bu toplantının yapılmasını istemiyoruz. En azından bu toplantı devam edecekse Can Atalay’a yapılan haksızlığı iktidar grubu kabul etsin, bu haksızlığı kabul ettiği takdirde ben bu toplantıya katılarak görüşlerimi söylemeye devam edeceğim, aksi hâlde protesto etme hakkımı kullanacağım arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun.

4.- *Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve bu kararla Anayasa'nın yok sayıldığına ilişkin açıklaması*

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Öncelikle, hepimizin buradaki kaynağı, burada bulunmamızın kaynağı Anayasa, bu kitapçık, dolayısıyla hepimizin bu Anayasa’ya saygı göstermesi gerekiyor.

Şimdi, ben Sayın Mehmet Muş’u Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı olarak tanımıyorum çünkü Sayın Mehmet Muş da kaynağını buradan alıyor, Anayasa’dan alıyor. Madde 153 ne diyor? Diyor ki: “Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir, herkesi bağlar.” Madde 161 Plan ve Bütçe Komisyonunu tanımlıyor; Sayın Mehmet Muş da orada, o koltukta oturmasını Anayasa’ya borçlu. Dolayısıyla, Sayın Mehmet Muş’u tanımıyoruz biz Plan ve Bütçe Komisyon Başkanı olarak...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Benim üzerimden örneklendirmesiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya da Sayın Kurt’u tanımıyoruz ya da Sayın... Ya, burada bulunan AK PARTİ milletvekillerinin, MHP milletvekillerinin, muhalefet milletvekillerinin hepsinin kaynağı, burada bulunma kaynağı Anayasa’dır değerli arkadaşlar.

Bakın, bu sıradan bir olay değildir. Hani “Millî irade, millî irade.” diyorsunuz ya, Yargıtay resmen millî iradenin ırzına geçmiştir; bu kadar!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Temiz bir dille lütfen!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bakın, Yargıtay Meclis Başkanına ayar vermiştir; Meclis Başkanı suspus yurt dışına kaçmıştır, Yargıtay Anayasa Mahkemesine ayar vermiştir, Yargıtay milletvekillerine ayar vermiştir Hani “Gazi Meclis” diyoruz ya, bu Parlamentoya 1920’de düşman kuvvetleri ayar veremedi, 2015’te, 15 Temmuz 2016’da FETÖ ayar veremedi ama bugün yargı kılığı altında birileri bu Parlamentoya, bu milletvekillerine ayar vermeye çalışıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bu bir darbe girişimidir. Bakın, bu açık bir darbe girişimidir. Yargıtay eliyle Anayasa’yı hiçe sayma, Anayasa’ya direnme, anayasal düzeni kaldırma ve devre dışı bırakma; kalkışma girişimidir bu, bir darbe girişimidir bu.

Değerli arkadaşlar, herkesin kaynağı bu Anayasa’dır, bakın, tekrar söylüyorum, herkesin kaynağı bu Anayasa’dır; madde 153 açıktır. Bakın, bu kararın arkasında duran ve -maalesef, utanç duyması lazım- Adalet Bakanlığı yapan birisinin dün bunu okuması utanç durumudur; onun kaynağı da burasıdır, hatta başka bir şey söylüyorum: Yarın, Cumhurbaşkanlığı makamında oturan Cumhurbaşkanını tanımama hakkını veriyor bu bize, Cumhurbaşkanını tanımama hakkı veriyor; Cumhurbaşkanının kaynağı da bu Anayasa’dır, bu Anayasa kitapçığıdır. Siz bir maddeyi yırtıp atarsanız, bir maddeyi yok sayarsanız herkesin her şeyi yapma hakkı var. Eğer bir memlekette anayasa yoksa, bir memlekette hukuk yoksa orası terör devletine dönüşür. Hukukun olmadığı, anayasanın olmadığı bir ülke var olabilir mi?

Bakın, siz, maalesef, size verilen talimatlarla kaldırmış olduğunuz ellerle, parmaklarla Anayasa’yı yok saydınız ve maalesef, hep kınadığınız, dönem dönem daha önce beraber olduğunuz, beraber fotoğraflar verdiğiniz, beraber büyüttüğünüz, âdeta devleti teslim ettiğiniz FETÖ’den daha kötü bir şey yaptınız; FETÖ silahla, topla tüfekle yaptı, siz parmaklarınızla bir darbe girişimine imza attınız. Bu, kabul edilebilir bir şey değildir. Bu sadece Can Atalay meselesi de değildir, sadece bir milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesi meselesi de değildir; bu, Anayasa’ya karşı bir darbe girişimidir, Anayasa’yı yok saymadır; bunu başka türlü açıklamak mümkün değildir. Hepinizin kaynağı bu Anayasa’dır, Sayın Mehmet Muş’u da o koltukta oturtan Anayasa’dır, bizim burada vekillik yapmamızı sağlayan da Anayasa’dır ama siz Anayasa’yı yok sayarak bir darbe girişimine imza attınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Herhâlde 30 Ocak ya da 29 Ocak, yarın -herhâlde şu anda Sayın Bozdağ’ı okutan hocalar hicap içindedir- tarihe bir darbe girişimi olarak geçecektir ve buna el kaldıranları da tarih yazacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç...

5.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay’ın milletvekilliğinin düşürülmesine ve Anayasa hükümlerinin çiğnendiğine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; şimdi tartıştığımız konu şu anda doğrudan Varlık Fonunun denetimiyle ilgili değil, o konuyu zaten konuşacağız daha sonra fakat Anayasa meselesinin önemli bir mesele olduğunu düşündüğüm için ben de kayıtlara geçsin diye birkaç söz söylemek istiyorum.

Şöyle hazin bir durumla karşı karşıyayız: Bu 1982 Anayasası’nı en fazla eleştiren ve Anayasa’ya “hayır” oyu verenlerden bir kişi olarak maalesef, iktidar ortakları olarak bugün bizi getirdiğiniz durum “1982 darbe anayasasına, cunta anayasasına uyun bari.” çağrısı yapmak zorunda bırakmanız; hazin buluyorum bunu. Ben bu Anayasa’nın demokratik olmadığını, despotik olduğunu, evrensel hukuk ilkelerine ve haklara uygun olmadığını, çok büyük sorunları olduğunu defalarca konuşmuşumdur, sizler de biliyorsunuz; değişmesi gerekiyor, demokratik, özgürlükçü bir anayasa yapılması gerekiyor. 1982’den beri iktidara gelen bütün partiler ve muhalefet partileri bunun sözünü vermiş olmalarına rağmen, defalarca çeşitli madde değişiklikleri yapılarak bu Anayasa yamalı bir bohça hâline dönüştürülmüştür. Hani, bazen yamalı bohçalar da güzel olur ama bu yamalı bohçanın hiçbir güzel yanı da yoktur ve biz, buna rağmen size diyoruz ki: “Yahu, hiç olmazsa bu Anayasa’ya uyun.” Yani buna da uymuyorsunuz.

Şimdi, şöyle bir durum var: Anayasa’yı ilk defa çiğnemiyorsunuz iktidar ortakları olarak yani sık sık bunu yapıyorsunuz; her seferinde aynı uyarıları yapmak zorunda kalıyoruz, bir kez daha bu durumla karşı karşıyayız. Anayasa’nın 90’ıncı maddesini, Türkiye’nin üye olduğu uluslararası kuruluşların kararlarının amir hüküm olarak kabul edildiği 90’ıncı maddesini hep çiğnediniz, yıllardan beri çiğniyorsunuz; bunu siz de biliyorsunuz. Yani nedir bu sözünü ettiğim konu? Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne bağlı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin almış olduğu kararlara... Ki Türkiye Cumhuriyeti devleti Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kurucularındandır, üyesidir ve destekçisidir aynı zamanda, parçasıdır aynı zamanda. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını uygulamayan bir iktidarsınız. Yani Anayasa’nın 90’ıncı maddesini her fırsatta çiğniyorsunuz, bunu defalarca konuştuk. Örnek, Demirtaş ve Kavala kararlarıdır, hâlâ Avrupa Konseyinde bu nedenle de izlenme durumunda kaldı Türkiye ve süreç devam ediyor ve hâlâ uygulamıyorsunuz bu kararları; bu bir örnek.

Şimdi, bir başka örnek, Anayasa’nın 138’inci maddesi, açılmış olan davalar hakkında etkilemek üzere konuşma yapılmasını, görüş bildirilmesini uygun bulmaz; mealen söylüyorum, önümde şu anda Anayasa olmadığı için maddeyi tam olarak okuyamıyorum. HDP’nin kapatılma davasıyla ilgili bu Mecliste grubu bulunan partilerin Genel Başkanları ve bazı yöneticileri, milletvekilleri defalarca Anayasa Mahkemesine yönelik tazyikte bulunmuş, eleştiride bulunmuş, kimi zaman ağır hakaretlerde bulunmuş konuşmalar yaptılar. Yani Anayasa’nın 138’inci maddesi üç yıldır neredeyse her gün çiğneniyor, bu Meclisin içinde çiğneniyor üstelik ve sizler iktidar ortakları olarak sesinizi çıkarmıyorsunuz, tam tersine, bunu yapan tarafta yer alıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Şimdi bir kez daha Anayasa’nın çiğnendiği bir durumla karşı karşıya kalındı. Yani bu Yargıtay ile Anayasa Mahkemesi arasında sanki bir kavga var ve bu kavgada taraflar ortaya çıktı. Zamanında, bu başlamadan önce Adalet Bakanı dâhil olmak üzere Adalet Bakanlığı bürokrasisini ve iktidarın yürütmesini uyardık, “Bakın, bu böyle bir kavgaya doğru gidiyor, eğer uyum sağlanmazsa bu mesele ciddi bir sorun hâline gelir.” dedik ve geldi. Bunu da dinlemediniz yani sizin alışkanlığımız dinlememek çünkü.

Şimdi, Yargıtay, istisnai hâller dışında hüküm mahkemesi değildir, kanunda bu çok açık bellidir; hüküm mahkemelerinin verdiği kararları bozar ya da onar bazı hâller, istisnai hâller dışında, ki o hâller de kanunda belirtilmiştir “Hangi konularda hüküm kurabilir Yargıtay?” diye. Şimdi, böyleyken sanki

“Yargıtay ile Anayasa Mahkemesi arasında bir yetki çelişkisi var.” tartışması başlatıldı ve bugüne kadar gelindi. Anayasa Mahkemesine kişisel başvuru hakkını kim getirdi? Sizin iktidarınız getirdi ve çok da iyi yaptı yani kötüdür diye söylemiyorum bunu, çok da iyi yaptı çünkü bir kişisel başvuru sayesinde yargı alanındaki adil olmayan yargılamanın en azından bir son denetim mekanizması kurulmuş oldu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmeden evvel. Şimdi “Anayasa Mahkemesine kişisel başvuru hakkı” demek “Türkiye’deki hukuki sürecin henüz tamamlanmamış olduğunu söylemek” demektir, doğru olan budur yani o süreç tamamlanmadan zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine de gidilemiyor, dolayısıyla hukuki süreç devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Sizin şimdi hukuki süreç devam ederken Can Atalay’ın milletvekilliğinin düşürülmesi konusundaki yazıyı okumanız demek... Ki o yazı da doğru yazı değil, okunan yazı hüküm yazısı değil. Yine, Anayasa maddesinde der ki: “Hüküm yazısının okunması lazım.” Yani yerel mahkemenin hüküm yazısını okutmadınız siz, siz esas itibarıyla kesin mahkeme kararını okutmadınız, bu da bir Anayasa suçu hâline geldi. Yani bunların hiçbirini tartışmıyoruz bakın, ancak biz tutanaklara geçsin diye bunları ifade ediyoruz, söylüyoruz. Yani bunu da söylemiş olayım, değişik iş kararını okuttunuz siz, hüküm yazısını okutmadınız, burada da bir hata yapıldı ve bunun sonucunda Anayasa birkaç açıdan çiğnenmiş oldu; bunu ifade ediyoruz ve bunu dinlemiyorsunuz, ciddiye almıyorsunuz.

Bakın, hatırlatmak için söylüyorum bunu, Ömer Faruk Gergerlioğlu aynı durumla karşı karşıya kaldı, sizin iktidarınız getirdi, onun hüküm yazısını o zaman okuttu, hüküm yazısını okuttu ve süreç tamamlanmamıştı, Anayasa Mahkemesine başvuru tamamlanmamıştı, okuttunuz. “Yapmayın.” diye çok anlattık size. Peki, ne oldu sonra? Anayasa Mahkemesinden karar geri döndü ve Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun düşürülmüş olan milletvekilliği yani sizin düşürmüş olduğunuz milletvekilliği tekrar kendisine iade edildi. Enis Berberoğlu’nda da benzer bir durum yaşandı. Şimdi, niye bu yanlış defalarca yapma konusunda ısrar ediyorsunuz, niye Anayasa’yı çiğneme konusunda ısrar ediyorsunuz; bu anlaşılabilir bir durum değil ve gerçekten, bunu biz söylediğimiz zaman dinlemiyorsunuz, kızılıyorsunuz belki ama gerçekten doğru bir şey söylüyoruz. “Anayasa’ya uyun.” çağrısı bu çağrıdır. Yoksa “Bu despotik Anayasa’yı böyle devam ettirelim çağrısı.” değildir. Orada bir milletvekili, sayın milletvekili, biraz evvel söyledi “O zaman yeni anayasa yapalım.” Diye; yapalım, demokratik, özgürlükçü, eşitlikçi bir anayasayı bu Mecliste hep birlikte yapalım iktidarıyla muhalefetiyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bitiriyorum efendim.

Ama yapana kadar da bu despotik, darbe döneminin, cunta döneminin anayasasını uygulayalım. Yani biz beğendiğimiz için değil, çok sevdiğimiz için değil ama hepimizin uyması gereken ve üzerinde yemin etmiş olduğumuz bir Anayasa olduğu için “Uyun.” diyoruz, siz ona da uymuyorsunuz. Yani yeni bir anayasa yapana kadar her şeyi rafa mı kaldıracağız, askıya mı alacağız? Yani hani muz cumhuriyetlerinde bile olmaz bu kadarı, onu söyleyeyim size.

O nedenle, Can Atalay’ın milletvekilliğinin düşürülmesiyle ilgili alınmış olan bu kararın, okunmuş olan bu yazının Anayasa’yla ilgili çok ciddi bir sorun yarattığını bir kez daha vurgulamak istiyorum. Yanlış yapıyorsunuz ve bu yanlış bir kere yapıldığı zaman ardı arkası kesilmiyor. Görüyoruz, ilk defa değil, daha önce de yapılmış, daha önce de milletvekillikleri yanlış bir şekilde düşürülmüş, geri dönmüş bir kısmı yani Anayasa’yı ilk defa çiğnemiyorsunuz ama artık yapmayın diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı.

6.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, Fonun temsiliyetiyle ilgili mevzuatta ve uygulamada bir durum olmadığına ve Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının görüşülmesinin geciktiğine dikkat çekmek istediğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben gündemimizle ilgili görüşlerimizi ifade edeceğim. Evet, Varlık Fonuyla ilgili denetim hususunu Anayasa'mızın 165, 6741 sayılı Kanun'un da 6'ncı maddesine göre yürütüyoruz. İlk defa yapmıyoruz, biliyorsunuz, 2016 yılında kuruldu Varlık Fonu ve o yıldan bu tarafa yıllık denetim faaliyetlerini Plan ve Bütçe Komisyonu olarak hep gerçekleştirdik. Yönetim Kurulu üyeleri meselesi daha önce de tartışıldı ama burada en üst düzeyde Sayın Genel Müdür Arda Bey burada, aynı zamanda Yönetim Kurulu üyesi, tüm Fonun yöneticileri burada. Ayrıca, denetim raporunu düzenleyen Devlet Denetleme Kurulu uzmanları, Kamu Gözetimi Kurumu uzmanları ve SPK uzmanları da huzurda yani daha önce de bu şekilde gerçekleştirdik. Yani “İlla şu da gelsin, bu da gelsin.” demeyi gerektirecek bir durum ne mevzuatımızda var ne de uygulamamızda var. Bunun üzerinden yine denetimimizi yapacağız.

Evet, bir gecikme var, ona ben de dikkat çekmek istiyorum. Yani, kanunda öngörülen süre ekim ayı, bilmiyorum ama herhâlde bir izahat getirirler. Herhâlde yani rapor yazarken bağımsız denetimden geçmiş raporlar üzerinden rapor yazılıyor, bağımsız denetim şirketlerinin raporu mu gecikti, onu bilemiyorum, onunla ilgili herhâlde bir izahat verirler bu gecikmeden dolayı.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Usulle alakalı, Sayın Güneş, buyurun

7.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu Varlık Fonu -Mustafa Vekilimin de ifade ettiği gibi- 2016 yılında kurulmuş, daha önce de bunun denetimini yaptık. Bugün de 2022 yılına ait konsolide bütçesinin, denetlenmiş bütçesinin tekrar görüşmesini yapacaktık fakat, tabii, bu Can Atalay meselesini dile getirince arkadaşlar, buradan sanki Can Atalay'ın milletvekilliğini biz kaldırmışız gibi, sanki onu hapse biz arttırmışız gibi birtakım iddialarda bulundular.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sadece o değil, Anayasa'yı ortadan kaldırdınız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Tabii, bunları söyleyen de CHP.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sadece o olsa...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi, bakın arkadaşlar, Anayasa'nın 83'üncü maddesinde “Yasama dokunulmazlığı” kısmında ikinci fıkrada diyor ki: “Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14'üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır.” Anayasa'nın 14'üncü maddesi ne diyor? “Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik...”

VELİ AĞBABA (Malatya) – Arama, bulamazsın; Anayasa’da bulamazsın, uğraşma.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – “...Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.”

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Güneş, bulamazsın. Anayasa’da bulamazsınız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi, burada, normalde, sıradan olaylarda, bir milletvekilinin daha önce işlemiş olduğu...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Fetullah sizi izliyor oradan, boynuz kulağı geçti diyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – ...suçlardan veya milletvekili iken işlediği suçlardan dolayı yargılaması durdurulabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Boynuz kulağı geçti, ortaklarımla gurur duyuyorum diyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ama bunun istisnasını orada yazmış.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Fetullah sizin için diyor, eski ortaklarımla gurur duyuyorum diyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bunu yorumlayan kim?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Beni geçtiler diyor. Benim silahla yapamadığımı, topla tüfekle yapamadığımı parmaklarıyla yapıyorlar diyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bunu yorumlayan kim?

VELİ AĞBABA (Malatya) – İyi yetiştirmişim ortaklarımı diyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Ağbaba, bir dinle.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Ağbaba, ne zaman görüştün?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir dakika Nilgün Hanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Pensilvanya’dan eski arkadaşlarınız var ya, iyi bilirsiniz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ne zaman görüştünüz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bunu yorumlayan kim? Yüksek mahkeme.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi, bunu yorumlayan...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Pensilvanya’yla diyalogların devam ediyor herhâlde. Bilmiyorum, diyalogların gayet iyi, Pensilvanya’yla diyalogların devam ediyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Siz de biliyor musunuz yolu, var mı resminiz, var mı fotoğraf?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır, ben gitmedim de sizin diyaloglar hâlâ var. Bakıyorum hâlâ devam ediyor diyaloglarınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben konuşabilir miyim arkadaşlar, bir dakika, ben konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, Sayın Ağbaba...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Başkanım, taze haberler burada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar... Sayın Güneş... Bakın, ekonomi muhabirleri bekliyor, bu değerlendirmeleri bekliyorlar.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Ök... Ya şimdi, usulden ziyade başka bir tartışmanın içerisine girmiş vaziyette Komisyon. Lütfen, değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben daha bilmiyorum, daha görmedim; ne okuluna gittim ne ellerini sıktım ne dua ettim ne olimpiyatlarına gittim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, benim usulümle alakalı değerlendirmelerinizi lütfen yapın ve kifayetimizakere diyeceğim bundan sonra, yeteri kadar anlaşıldı, ona göre kararımı verip devam edeceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hakikaten, bak, bir şey söyleyeceğim: Büyük bir darbe girişimi.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, usulle ilgili tartışma yok ki.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, ya tamam, bu iş usulden çıkıyor yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) – 15 Temmuzda topla tüfekle yapılanlarla aynısı, hiç farkı yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, Sayın Ağbaba; lütfen müsaade edin.

Sayın Güneş, devam edin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi, yorumlayan neticede yüksek yargı mahkemesidir. Neticede onlar o şekilde karar vermişler.

VELİ AĞBABA (Malatya) – 4 Yargıtay üyesine teslim oldunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İki mahkeme arasında diyelim ki uyumsuzluk olmuş.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Öyle bir şey olması imkânsız.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Anayasa 153’ü okusana Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Neticede burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu okunmuş, okununca da milletvekilliği düşmüştür.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Anayasa 153’ü oku.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Peki, milletvekillerinin buradaki etkisi, fonksiyonu nedir? Ben size şöyle anlatacağım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – İtiraz edecektiniz, ne demek “Nedir?” ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Etkisi sadece şu parmak.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bak “Okunur.” Diyor. Bak, onu da bilmiyorsun.

(AK PARTİ milletvekillerinden “Oylama yok.” sesleri)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Yanlış şeyi okuttunuz. Bilerek yaptınız bunu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir dakika... Şunu söyleyeyim ben: Şimdi CHP...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

AHMET KILIÇ (Bursa) – Oylama yok.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Oylama değil, hükmü okutmadınız, yanlış şeyi okuttunuz ya, bilerek yanlış şeyi okuttunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir dakika arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bu meseleyi Plan ve Bütçede çözemeyeceğiz. Bir müsaade edin.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama konuşulması gerek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yahu, tamam.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Başkanım, böyle bir şey olmaz yahu! Arkadaşlar, siz konuşurken ben sizi dinledim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Konuşmamızda yanlışlık varsa sen de laf at.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, bir müsaade edin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Başkanım, şunu bir bitireyim, bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ben gideyim isterseniz, siz beraber burada anlaşılm.

Bir müsaade edin Sayın Güneş, söz vereceğim, mikrofonunuzu tekrar açacağım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu taraftan böyle sırayla başladık, herkesin söz talebini karşıladık demokratik bir şekilde şimdi bu arkadaşlarımız cevap veriyor. Şimdi, değerli arkadaşlar, burada cevap veremeye...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben onu tanımıyorum, sizi de tanımıyorum, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanını da tanımıyorum; sizin de bizi tanımama hakkınız var, artık bundan sonra sizin de var yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tamam, siz tanımayın, biz tanıyalım onu, nihayetinde milletvekilimiz, o da görüşlerini ifade ediyor. Dolayısıyla bu şekilde sürdüremeyiz. Lütfen müsaade edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sizin de tanımama hakkınız var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, sürenizi başlatıyorum, toparlayın lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi, sayın CHP milletvekilleri haktan, adaletten, Anayasa’dan falan bahsettiler; bunlar güzel şeyler, gerçekten de buraya gelmiş olmanıza seviniyorum. Şimdi, bakın arkadaşlar, İç Tüzük’te ne diyor mesela herhangi bir karar vermek için? Veli Ağbaba’ya soruyorum: Toplantı yeter sayısı kaçtır Veli Ağbaba?

NİLĞÜN ÖK (Denizli) – O seni tanımıyor, sorma bence.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Tanımıyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Toplantı yeter sayısı üçte 1’dir, değil mi? 600 milletvekili olursa 200’dür. Peki, karar yeter sayısı kaçtır? Dörtte 1’dir. Peki, o zaman, siz, 2007 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Cumhurbaşkanını seçerken 367’yi idretmekle ne yaptınız? O zaman iç hukuk, İç Tüzük, kanun yok muydu arkadaşlar?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Onun intikamını mı alıyorsunuz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Onun intikamı değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “O hataydı, aynısını biz de yapalım.” mı diyorsunuz? Demek istediğin şey ne, onu anlamadık.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bakın arkadaşlar, bu, sizin hukuka, adalete ne kadar bağlı olduğunuzu gösteriyor. En yakında, bakın, İYİ Partiye billboardları astırmamışsınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Onu bize söyleme, yeni ortağımız Doğu Perinçek’e söyle. Tamam mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Buradan nereye geleceğimi biliyor musun? Yani CHP’nin hakka, hukuka, adalete, Anayasa’ya ne kadar bağlı olduğunu buradan biz görüyoruz arkadaşlar.

AHMETVEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “Hak, hukuk, adalet” kelimeleri ağızınıza yakışmıyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Anayasa konusunda konuşacak en son parti CHP’dir arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Onu diğer ortaklarına söyle.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Arkadaşlar, burada bizi itham etmeyin. Burada hani önceden diyordunuz ya -biz öyle demiyoruz- “Ankara’da yargıçlar var, cumhuriyet başsavcıları var.” falan diyordunuz ya, işte, sizin “Var.” dediğiniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Askıya aldınız hukuku.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu...

8.- *Samsun Milletvekili Ersan Aksu’nun, Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulayan bir ülke olduğuna, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay’ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere ve gündeme devam edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması*

ERSAN AKSU (Samsun) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyelerimiz ve Varlık Fonunun yöneticileri; ben herkesi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Öncelikle şunu paylaşmak isterim: Ülkemize hakikaten haksızlık yapıyoruz bazı beyanlarımızla, ifadelerimizle diye düşünüyorum. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulamayan bir ülke durumunda Türkiye’yi tanımlamak ülkemize çok büyük bir haksızlık. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının icrasını takip eden Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesidir ve bunun her yıl verdiği istatistikler var. Bu istatistiklere göre Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulama oranı yüzde 89’la Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına tabi olan ülkeler ortalamasının en az 10 puan üzerinde ve bu noktada diğerleri yüzde 80’ler nispetindeyken Türkiye bu noktada fevkalade başarılı bir süreç yönetiyor ve insan haklarına, hukuka uygunluk noktasında hiçbir tereddüt ve tartışma yok.

Açıkçası yirmi beş sene avukatlık yapmış olan bir Komisyon üyesi olarak paylaşmak isterim ki burada usul tartışması olarak belki başlatıldı konu ama neticede Anayasa’mızın 165’inci maddesi Varlık Fonunun denetimiyle ilgili raporların görüşülmesi noktasında Komisyonumuzu yetkilendiriyor ve Komisyonumuz da Anayasa’dan yetkisini alan teknik bir Komisyon niteliği itibarıyla. Bu hukuki konunun mahkeme kararının Genel Kurulda da okunmasından bahsediyoruz. “Mahkeme kararı okunur.” demiyor zaten Anayasa’mız. Anayasa’mızın 84’üncü maddesinin ikinci fıkrasında milletvekilliğinin özellikle düşmesi tablolari ne şekilde cereyan eder derken kesinleşmiş mahkeme kararının, kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesinden bahsediyor, hükmün okunmasından bahsetmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

ERSAN AKSU (Samsun) - Anayasa’mızın 84’üncü maddesinin ikinci fıkrası da sadece bildirilmesinden bahsediyor ve bir oylamaya da tabi olmaksızın bildirinin, ifade edilen bildirme işleminin Genel Kurulda okunması suretiyle, sadece bildirimin okunması suretiyle, mahkeme kararı da değil... Benim de meslektaşımıdır Can Atalay. Açıkçası 2022’nin Nisan ayında on sekiz yıla mahkûm edilmiş bir zanlı durumundayken neticede süreçler başlatılmış ve yürütülmüş.

Ben bu noktada teknik komisyon niteliğindeki gündemimizin dışında olan bir mevzu olduğunu, biraz önce Değerli Milletvekilimiz İsmail Bey’in ifade ettiği hususlara da katılarak gündemimize devam etmemiz gerektiği hususunu takdirlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yegin...

9.- Ankara Milletvekili Orhan Yegin 'in, Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay 'ın milletvekilliğinin düşürülmesine yönelik eleştirilere, Komisyonun bugünkü gündemine ve katılımcılara “Hoş geldiniz.” dediğine ilişkin açıklaması

ORHAN YEGİN (Ankara) – Teşekkür ederim.

Komisyonunda sürekli karşılaştığımız bir şey, usul üzerinde söz alıp tabii, usulün dışında farklı konular ister istemez konuşuluyor, siyasi gündemler de buraya giriyor.

Az önce kıymetli vekillerimiz de ifade ettiler, biz parmaklarımızla oy kullanarak orada bir kararın neticelenmesini sağlayıcı bir ortam görmedik. Biz, orada sadece Cumhuriyet Halk Partisinin kapalı oturumda tartışılmasıyla ilgili hususa ilişkin vermiş olduğu önergeyi reddeden veya işte kabul etmeyen -neyse nasıl olduysa- oy kullandık. Onun dışında, zaten az önce de bahsettiler, herhangi bir oy kullanma, herhangi bir vekillik düşürülmesine ilişkin...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Okumayı desteklediniz mi desteklemediniz mi? Karşıysanız bilelim; karşı mısınız, onu bilelim yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yok, hayır, şunu söylemek istiyorum: Son tahlilde Can Atalay meselesi veya diğer meselelerle ilgili, işte, az önce bahsedildi Kavala meselesi vesaire, bunların hepsiyle ilgili bizim de kendi düşüncelerimiz var ve bunları açıklamaktan da çekinmiyoruz biz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bize katılıyorsanız bilelim.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Açıklayın o zaman.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bunları üst düzeyde de söylüyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Anayasa'yı takmıyoruz diyorsunuz yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bizim bu ülkenin güvenliğiyle, bizim bu ülkenin bağımsızlığıyla -kendi bakış açımıza göre- bizim bu ülkenin geleceğiyle ilgili problemli olan her şeye karşı bir tutumumuz var, siyasal bir tutumumuz var. Onların yaptıklarıyla ilgili mesele hukuki bir mesele. Yani benim karşı olmam, benim onun söylemlerine karşı çıkmam, siyasal olarak onun tam karşısında durmam, onun tam aksi cümleler söylemem başka bir şey; onun yaptıklarının hukuki bir müeyyidesinin olup olmamasıyla ilgili mesele başka bir mecrada yürüyen başka bir mesele. Dolayısıyla burada bize kimsenin “Anayasa'yı rafa kaldırdınız. Şöyle yaptınız, böyle yaptınız.” gibi bir şey söylememesi gerekir. Bunlar bulunduğunuz yerden çok ileri düzeyde söylenmiş siyasal tutumlardır.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Karşı mısınız, sadece onu söyleyin, o kadar, başka bir şey istemiyoruz. Doğru buldunuz mu?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Süreç tamamlanmış, Anayasa Mahkemesi kararını vermiş artık. Onun üzerinde hâlen daha...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şunu söylemek istiyorum ben, temel meselelerden bir tanesi de şu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Şimdi, sizin bence probleminiz şu: Konuştuğunuz cümleler, ortaya attığınız iddialar kişiden kişiye, fikirden fikre, ideolojiden ideolojiye, yaşam tarzından yaşam tarzına değişiyor. O yüzden ne kadar yüksek tonda tepki verirsiniz verin, ne yaparsanız yapın, toplumda, milletin vicdanında karşılık bulmuyor. Çünkü millet biliyor ki Sayın Ağbaba, kusura bakma, özür dilerim, nasıl işine geliyorsa öyle konuşuyorsun; millet bunu böyle biliyor, sen ve arkadaşların...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şeye de gelsene, Togg’u durduramazsınız, bayrağı indiremezsiniz, ezanı susturamazsınız, oraya da gel bir, oraya da gel!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, Sayın Başkan, 7 sektörde...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Oraya da gel!

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bak, bir şey söyleyeyim, sizin silginiz kaleminizden önce bitiyor, toplum bunu görüyor, millet bunu biliyor.

7 sektörde 30 şirketten oluşan, dışa bağımlılığı azaltacak yatırımları, altyapı projelerini, stratejik yatırımları desteklemeyi, bölgesel ve küresel liderler oluşturmayı, finansal piyasalarda hem derinliği hem çeşitliliği artırmayı, ilave değerler oluşturmayı hedeflemiş, portföyündeki tüm şirketlerin devirden önce tabi oldukları denetim usulleri neyse aynısı korunarak bir de buna bağımsız denetim eklenmiş bir yapının çalışmalarını değerlendirmek üzere buradayız.

Bütün arkadaşlara hoş geldiniz diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Oluç, söz verdim size, dönmek istemiyorum bir daha.

Buyurun.

10.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin’in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Ya, polemik yapmak için söylemeyeceğim, kayıtlara geçsin diye söylüyorum.

Birincisi, Anayasa Mahkemesi, biliyorsunuz, Anayasa’nın 14’üncü maddesinin uygulanmasıyla ilgili bir muğlaklık olduğunu tespit etti ve Meclise bu konuda Anayasa’nın 14’üncü maddesinin düzenlenmesiyle ilgili talepte bulundu. Bu duruyor bir kenarda yani bunu hatırlatmak istiyorum sadece hani Anayasa 14 konuşulduğu için; bir görevimiz var, yapmadık.

İkincisi, Sayın Aksu, çok güzel söylediniz, doğru, ben de yüzde 89’u biliyorum, hakikaten iyi yani iyi olana “iyi” diyoruz, yüzde 89 iyi fakat Sayın Yegin güzel dedi “Nasıl işinize geliyorsa öyle yapıyorsunuz.” O yüzde 11 var ya uygulanmayan, o yüzde 11’in içinde çok önemli uygulanmayan maddeler var, AİHM’nin aldığı kararlar var, onu hatırlattım sadece, onu söyleyeyim.

Bir de siz de hukukçusunuz, biliyorsunuz, bir şeyin bildirilmesi için okunması gerekiyor, o okunması gereken de hüküm; öyle.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, iki cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – İki cümle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, döndüm...

Buyurun.

11.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınması gerektiğine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yok, hemen bir şey söyleyeceğim.

Şimdi, Sayın Yegin de söyledi, bakın, gerçekten önemli bir konu fakat iki buçuk günde bizim bunu inceleme şansımız yok, bakın, gerçekten yok. Eğer önemliyse, ciddi bir şey yapacaksak zaman olması gerekirdi. Önceden gelir, anlarız. Bak, bütçede de öyle, planda da öyle; plan beş gün sonra geldi, bütçe gene bir hafta önce oldu. Pazartesi günü öğleden sonra geldi yani ne zaman inceleyeceğiz bunu? Yani layıkıyla konuşacaksak bunun üzerine denetim olarak, onun için zamana ihtiyaç var.

Eğer, Sayın Başkan, sizler “İki buçuk günde, evet, hallolabilir bu iş.” diyorsanız, tamam o zaman ama olmadığını siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz. Sadece bunu ifade etmek istedim. Yani usul ve dediğim gibi, karşımızda da siyasi sorunların olmuş olması, bu konulardaki görüşmelerin başka bir meca içinde olmasına ve olması gerektiği gibi sürdürülmesine yarar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyon üyelerinin denetim raporlarını incelemesi için yeterli sürenin tanınmadığına yönelik eleştirilere ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 26 Ocak Cuma günü akşama doğru Komisyonumuza havale edildi, iş günü, cuma günü geldi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bize pazartesi günü geldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Cuma gelince, hemen ertesi günü, araya cumartesi, pazar girdiği için ben bunun dağıtımını pazartesi günü yaptım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani keşke gelseydi, belki çalışırdık hafta sonu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ama benim gördüğüm, buradaki eğilimin... Daha uzun bir süre sağlayabilirim bunu arkadaşlar, bununla alakalı bir şeyimiz yok. Bundan sonraki müzakerelerde ben gündemi bir hafta da bekletirim, on gün de bekletirim yani dağıtımdan sonra on gün bekletebilirim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani doğrusu buydu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ama ben daha önceki müzakereleri hatırlıyorum, bu Komisyonun şimdiye kadarki görüşme usulünde, oluşturduğu gelenekte böyle bir şey oluşmamış, böyle bir usul oluşmamış.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Geçen sene iki ay sonra görüşülmüş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Madem daha uzun bir süre isteniyor, bundan sonraki toplantılarda ben bunu, hayhay, sağlayabilirim, dağıtımını yaptıktan sonra en az bir hafta bekleyebilirim. Eğer dersiniz ki “On gün bekleyelim.” on gün de beklerim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi yapalım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şu an, Sayın Türelî, bir toplantıyı açmış vaziyetteyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hiç on gün bekleyecek bir hâlin yok. Çok inandırıcı değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yok, bir hafta beklerim, problem değil. Yani o zaman, bundan sonraki müzakerelerde dağıtımdan itibaren bir hafta sonra toplantıyı yapmak üzere bunu da kayıtlara geçirelim hazırun ve Komisyon üyelerimiz buna şahit olsunlar. Zaten kayıtlara girdiği için, bundan sonraki, önümüzdeki yılın toplantısını en erken dağıtımdan bir hafta sonra, on gün sonra da yapabiliriz, ben duruma bakarım. Madem böyle bir ihtiyaç görülüyor, böyle bir talep var Komisyonumuzdan, bunu değerlendiririm.

Kaldı ki, değerli milletvekilleri, Varlık Fonunun hissedar olduğu diğer kamu şirketleri zaten KİT Komisyonunda denetleniyor yani biz, sadece, şu an Fonu... Yoksa, Ziraat Bankasının KİT raporu gidiyor, Halk Bankasının KİT raporu gidiyor, diğer kamu şirketlerinin Sayıştay raporları KİT Komisyonunda zaten bir değerlendirmeye tabi tutuluyor. Bunu da özellikle belirtmek isterim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) DİĞER İŞLER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2022 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleri ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/834)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Öncelikle, şimdi, değerli milletvekilleri, denetim raporlarına ilişkin açıklama yapmak üzere Devlet Denetleme Kurulu Denetçisine söz vereceğim, sonra Sayın Varlık Fonu Genel Müdürlüğüne sunumunu yapmak için söz verip müzakerelere geçeceğiz.

Sayın Denetçi, buyurun lütfen.

DEVLET DENETLEME KURULU DENETÇİSİ TUĞÇE BABAOĞLU – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı makamı tarafından 6741 sayılı Kanun'un "Denetim" başlıklı 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrası kapsamında yapılan görevlendirmeye istinaden Türkiye Varlık Fonu bünyesinde yapılan denetim hakkında bilgi arz edeceğim.

Gerçekleştirdiğimiz denetime dair bilgileri anlatma fırsatı verdiğiniz için denetim ekibim adına teşekkür ediyorum.

Denetimin konusunu, sizlerin de bildiği gibi, 6741 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ şirketi tarafından kurulan diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulan alt fonların 2022 yılına ait bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetlerinin bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenmesi oluşturmaktadır. Bu çerçevede özellikle belirtmek isterim ki kanunun anılan maddesi bize Varlık Fonu ve bağlı yapılarının bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetlerinin bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenmesi yetkisini vermektedir. Dolayısıyla yapılan denetimde bağımsız denetim standartları mevzuatı esas alınmakta, TVF'nin denetimden geçmiş mali tablo ve faaliyetleri bu standartlar çerçevesinde denetlenmektedir.

Denetim, Cumhurbaşkanlığı makamının talimatları doğrultusunda Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığının görevlendirmesiyle başlamaktadır. Bu yıl Türkiye Varlık Fonunun 2022 yılı mali tabloları ve faaliyetlerinin denetimi kapsamında 2 vergi başmüfettişi, 2 KGK uzmanı ve 2 SPK uzmanı olmak üzere toplam 6 denetçi görevlendirilmiştir. Denetim sürecinde TVF yönetimiyle irtibata geçilerek 2022

yılı bağımsız denetim raporları, TVF alt fon ve şirketlerin işleyişiyle ilgili genel bilgi ve belgeler ve ayrıca 2021 yılı faaliyetlerinin denetiminde tespit ettiğimiz hususlarla ilgili yapılan işlemler hakkında bilgi talep edilmiştir.

2022 yılında TVF'nin bağımsız denetimini gerçekleştiren PwC Denetim tarafından toplam 10 bağımsız denetim raporu hazırlanmıştır. Bu raporlardan 8 şirket ve 1 alt fona ait toplam 9 bağımsız denetim raporu denetimin başlangıcında haziran ayı ortasında, konsolide bağımsız denetim raporu ise ağustos ayı sonunda tarafımıza iletilmiştir. Söz konusu raporların tarafımıza gönderilmesini müteakiben PwC Denetimle irtibata geçilerek elektronik ortamda tutulan denetim dosyaları ve çalışma kâğıtları talep edilmiş, istenen belgelerin ibraz edilmesiyle denetime başlanmıştır. İhtiyaç duyulan bilgi ve belgelerin tamamlanması eylül ayının ilk haftasını bulmuştur.

Bu noktada denetim dosyası ve çalışma kâğıtlarının muhteviyatından bahsetmek istiyorum. Denetim dosyası, bağımsız denetimin bütün aşamalarını, hesaplama, analiz, işlem ve elde edilen denetim kanıtlarının yer aldığı milyonlarca veriyi barındıran, çalışma kâğıtlarını kapsayan elektronik dokümanlardan oluşmaktadır. PwC, TVF ve TVF'ye bağlı tüm birimlerin denetimini on aylık bir sürede yaklaşık 229 denetim elemanı vasıtasıyla toplam yüz yirmi yedi bin saatlik sürede gerçekleştirmiştir. Denetim ekibimiz ise PwC Denetimin tüm çalışmalarını ve bunların sonuçlarını içeren çalışma kâğıtlarının kontrolünü ve ayrıca geçmiş dönem denetimlerinde yapılan tespitlerin gereğinin yerine getirilip getirilmediğine dair tespitleri 6 kişilik bir ekiple yaklaşık dört aylık bir sürede tamamlamıştır.

TVF'nin denetiminde esas alınan bağımsız denetim standartları, bildiğiniz üzere, finansal tablolarda yer alan bilgilerin önemli bir yanlışlık ihtiva edip etmediğine yönelik makul bir güvence tesis edilmesi için denetçi tarafından uygulanması gereken kurallar manzumesi olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte bu güvence hiçbir zaman mutlak bir güvenceyi de ifade etmemektedir. Bu çerçevede, özetle belirtmek gerekirse, bağımsız denetim kuruluşu öncelikle bir önemlilik seviyesi belirlemekte ve bu önemlilik tutarının üzerinde kalan finansal tablo kalemlerine yoğunlaşarak hesapların doğruluğuna dair makul bir güvence elde etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen denetim, kanıtları ve ulaşılan güvence seviyesi dikkate alınarak bağımsız denetim raporu hazırlanmaktadır.

Tarafımızca yapılan denetim ise bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporları, denetim dosyaları ve çalışma kâğıtları ile denetime tabi şirketlerden temin edilen bilgi, belge ve kayıtlar üzerinden detaylı inceleme gerçekleştirmek suretiyle bağımsız denetim standartları kapsamında uygulanması gereken denetim prosedürlerinin doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı, uygulanan denetim prosedürleriyle yeterli ve uygun denetim kanıtının elde edilip edilmediği, elde edilen denetim kanıtlarının güvenilirliği ve doğruluğu gibi hususların değerlendirilmesi neticesinde bağımsız denetimin Türk denetim standartlarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin kontrolünün sağlanması olarak özetlenebilir.

2022 yılı denetimimiz sonucunda iki denetim raporu hazırlanmıştır. İlk raporda TVF Yönetimi AŞ ve alt şirketler ve bir alt fona ait tespit ve öneriler, ikinci raporda ise TVF'nin konsolide finansal tablolarına ilişkin tespit ve öneriler yer almaktadır. 2022 yılına dair tespitlerimize geçmeden önce sizlere 2021 yılı denetiminde yapılan tespitlerle ilgili olarak muhatap kurumların yaptığı işlemler hakkında bilgi vermek istiyorum. 2021 yılı konsolide rapor sonuçlarına göre bağımsız denetim şirketlerinin 2021 yılı finansal tablolarına ilişkin görüşlerinde PTT'nin TVF grup denetimi ve kendi bağımsız denetimi çerçevesinde iki farklı bağımsız denetim şirketinin aynı dönem için farklı denetim görüşü vermesi ve yine PTT'nin öz kaynakları hesabının negatif değerde olması hususlarının bağımsız denetim şirketinin görüşünü taşımamış olması hususunda KGK tarafından inceleme yapılmasının uygun olacağı yönündeki tespitimiz kapsamında KGK tarafından gerekli incelemelerin yapılarak muhataplarına idari

yaptırımların uygulanmasına karar verildiği görülmüştür. Ayrıca, 2022 yılında şans oyunlarına ilişkin olarak yapılan düzenlemeye istinaden 2023 yılı değerlemesinde yine DDK önerisi doğrultusunda Milli Piyango İdaresine ödenecek olan yüzde 8'lik kamu payının da dikkate alındığı bizzat tespit edilmiştir.

2021 yılı şirket raporumuzdan İstanbul Finans Merkezi Projesi'nde değerlendirme hizmeti alınan şirket tarafından düzenlenen değerlendirme raporlarına dair tespitlerle ilgili olarak Türkiye Değerleme Uzmanları Birliğine bildirim yapılmasının uygun olacağı yönündeki tespitimiz kapsamında TDUB tarafından değerlendirme şirketi hakkında incelemenin başlatıldığı bilgisi edinilmiş, çalışmaların devam ettiği öğrenilmiştir. Ayrıca, TVF Yönetimi AŞ'nin 2022 yılında bu şirketten hizmet almadığı tespit edilmiştir. TVF Enerji AŞ, TVF AEL AŞ ve Türkiye Maden AŞ şirketlerinin öz sermayelerinin negatif olması tespitimiz kapsamında bu şirketlerin öz kaynak yapılarının güçlendirilmesi amacıyla sermaye artırımları gerçekleştirildiği görülmüştür.

2022 faaliyet dönemi denetiminde yapılan tespitler içerisinde öneri getirilen hususlar ise özetle şu şekildedir: İstanbul Finans Merkezi Projesi'nde yer alan İFM AŞ'ye ait 7 no.lu parselin raporlama döneminden sonra Borsa İstanbul AŞ'ye satışı konusunun her ne kadar finansal tablolarda düzeltme gerektiren bir husus olmamakla birlikte TMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardı kapsamında TVF İFM AŞ'nin 31/12/2022 tarihli finansal tablo dipnotlarında açıklanmış olması gerektiği yönündeki değerlendirmemiz TVF Yönetimi AŞ'ye bildirilmiştir. TVF Bilgi Teknolojileri AŞ'nin Türk Ticaret Kanunu'nun sermaye yeterliliğine ilişkin 376'ncı maddesi kapsamında yapılan hesaplamalarda henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerinden doğan kur farkı zararlarına ilişkin ancak sonuca etki etmeyen hatalar sebebiyle ilgili şirket tarafından dikkat ve özen gösterilmesi gerektiği hususunun bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Yine, TVF Bilgi Teknolojileri AŞ'nin Turkcell paylarının gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde pay imtiyazlarının 2021 yılında olduğu gibi 2022 yılında da dikkate alınmadığı yönündeki tespitimiz konusunda daha önce KGK'ye yapılan bildirim çerçevesinde KGK tarafından yapılan incelemenin sonucuna göre işlem tesis edilmesi gerektiği hususu yine TVF Yönetimi AŞ'ye bildirilmiştir.

Ayrıca, yönetsel hususlar olmakla birlikte bağımsız denetim standartları kapsamında şirketin sürekliliğine etki edecek hususlardan TVF Yönetimi AŞ'nin 2022 yılı faaliyetlerine ilişkin Genel Kurul toplantısının zamanında yapılmamış olması, TVF Yönetimi AŞ bünyesinde kurulması gereken Uluslararası Danışma Kurulunun henüz belirlenmemiş olması tespitleri yer almaktadır.

Konsolide rapora ilişkin olarak 2021 yılı denetim raporlarında yer alan Halk Bankası, BOTAŞ, PTT, TÜRKŞEKER ve Türk Tarım şirketlerinde finansal raporlamaya ilişkin geliştirme yapılmasının iç kontrol sisteminin geliştirilmesi önerisi; PTT'nin 2022 yılı TVF grup denetimi ve kendi bağımsız denetimi çerçevesinde sırasıyla Deloitte ve ANY Partners tarafından yapılan bağımsız denetim çalışmalarında aynı dönemde aynı hesaplara ilişkin farklı sonuçlara ulaşılmasının TDS'ye uygunluğu konusunda gerekli değerlendirmenin yapılmasını teminen konunun KGK'ye bildirilmesi istenmiştir. Yine, PTT'nin 2022 yılı finansal tablolarına ilişkin Deloitte ve PwC Denetim tarafından verilen görüşlerde Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesi kapsamındaki değerlendirmeye yer verilmemiş olması hususunun, önceki döneme ilişkin rapor neticesinde yapılan bildirim istinaden KGK tarafından gerçekleştirilen inceleme kapsamında dikkate alınmak üzere bildirilmesi istenmiştir.

Son olarak, TVF'nin Ziraat Bankasının finansal tablolarında gerekli düzeltmelerin yapılmasını talep etme yetkisinin bulunduğu, bu çerçevede Ziraat Bankasının finansal tablolarında yer alan serbest karşılıklarda TMS/TFRS'lere uyum sağlanması konusunda gerekli işlemlerin yapılmasını teminen TVF Yönetimi AŞ'ye bilgi verilmesi tespit ve önerileri yer almaktadır.

Denetim süreci ve sonuçlarına dair genel açıklamalarımın sonuna gelmiş bulunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Varlık Fonu Anonim, Şirketi Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü Sayın Salim Arda Ermut’a söz veriyorum.

Sayın Ermut, süreniz 30 dakikadır.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyesi sayın milletvekillerim ve kıymetli katılımcılar; sözlerime başlamadan önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28’inci Döneminin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder, Plan ve Bütçe Komisyonunun üyesi kıymetli milletvekillerimizi de saygıyla selamlarım.

Özellikle, Plan ve Bütçe Komisyonunda daha önce görev alan sayın vekillerimizin Türkiye Varlık Fonunun genel yapısına daha önceki toplantılardan genel olarak aşına olduklarının farkındayız. Dolayısıyla, özellikle, bizim Türkiye Varlık Fonunun genel yapısına ve şimdiye kadar yapılan faaliyetlere değindiğimiz sunumumuzun bir kısmı belki daha önce Komisyonunda bulunmuş olan sayın vekillerimiz için tekrar olmuş olabilir; onların şimdiden aflarına sığınıyoruz.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; Türkiye Varlık Fonu -aynı zamanda ekranda da sunum olarak yansıttık, sayın vekillerimize de sunum olarak dağıtılmış olduğunu biliyorum, ben sunum üzerinden devam edeceğim- kamuya ait varlıkları daha etkin ve verimli bir şekilde yöneterek Türkiye’nin kalkınmasına ve ekonomik istikrarına katkıda bulunmak için, sizlerin de hatırlayacağı üzere, kilit bir stratejik kurum olarak kurulmuştu. Bugün geldiğimiz noktada, 7 farklı sektörden 30 şirket, şans oyunları ve at yarışı olmak üzere 2 lisans ve 46 gayrimenkulden oluşan bir portföye sahibiz. Şirketlerimizin birçoğu özellikle “ulusal şampiyonlar” diye nitelendirdiğimiz, kendi sektörlerinde lider konumda olan, ülkemize de önemli katma değer sağlayan stratejik şirketler.

Türkiye Varlık Fonu, Türkiye’nin stratejik yatırım kolu, sermaye çözüm ortağı, finansal güç merkezi ve doğrudan da yabancı yatırımcıların potansiyel bir ortağı olarak konumlanmış durumdadır. Türkiye Varlık Fonu olarak yatırımlarımızı ve işlemlerimizi özellikle dört ana başlık altında topladığımız stratejik amaç ve görevler doğrultusunda yapmaya çalışıyoruz. Burada, genel hatları itibarıyla bu amaç ve görevlerimizden bahsetmek istiyorum ve sunumun ilerleyen kısımlarında da bu anlattıklarımızı, özellikle faaliyetlerimizin bu amaçlarla nasıl örtüştüğünü göstermek adına biraz detaylandırmayı amaçlıyorum.

Özellikle, stratejik amaç ve görevlerimizin ilki, sunumun başında da belirttiğim gibi, Fon bünyesindeki varlıkların değerini üst seviyeye çıkarmaktır. Portföyümüzde, daha önce de belirttiğim gibi “ülkemizin ulusal şampiyonları” diye nitelendirdiğimiz çok değerli şirketler mevcut ve bu şirketlerimizin değerini de daha da üst seviyeye çıkaracak aksiyonları almak Türkiye Varlık Fonunun en önemli amaç ve görevlerinden biri. Yine, Türkiye içindeki stratejik yatırımlara sermaye sağlamak bizim oldukça önem verdiğimiz stratejik amaç ve görevlerimizden bir diğeri. Kalkınma fonu anlayışıyla vizyoner projeler, dış bağımlılığı azaltacak yatırımlar ve altyapı projeleriyle ilgili fırsatların değerlendirilmesi hususunda Varlık Fonu görevlileri olarak elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.

Bir diğer stratejik amacımız, Türkiye’nin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen sermaye yatırımları yapmaktır. Ülkemizde potansiyeli olan şirketlere bu amaç doğrultusunda yatırım yaparak yerel şirketlerden bölgesel ve küresel markalar ve lider şirketler çıkaracak ortaklıklar yapmak da Varlık Fonumuzun stratejik amaç ve hedefleri arasında yer almaktadır. Finansal piyasaların iyileşmesine destek olacak sermaye bazlı aksiyonlar alarak, finansal piyasalarda derinliği artırıcı adımlar atarak

finansal piyasalarda iyileşmeyi ve derinleşmeyi sağlamak da Türkiye Varlık Fonunun stratejik amaç ve hedefleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bahsettiğim bu hedeflere güçlü finansman kaynağı, köklü kurumsal yönetim, ilke ve değerlerimiz ve etkin bir yetenek havuzuyla ulaşmayı hedefliyoruz.

Türkiye Varlık Fonundan, stratejik amaç ve hedeflerimizden genel hatları itibarıyla bahsetmiş olduk. Sıklıkla gündeme gelen denetim mekanizmasıyla ilgili de özellikle altını çizmek istediğimiz bazı hususlar var. Bu yüzden de özellikle ayrı bir sayfada, başlıkta buna değinmeyi arzu ediyoruz.

Türkiye Varlık Fonu kuruluş kanunu gereği çoklu bir denetim sürecine tabi ve bu çoklu denetim üç aşamadan oluşmaktadır; bağımsız denetim süreci, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu denetimi. Bu üçlü denetimin yanı sıra Türkiye Varlık Fonu portföyüne devredilen tüm şirketlerimiz daha önce tabi oldukları denetim usullerini aynen muhafaza etmektedir; TÜRKSAT, PTT, BOTAS, Ziraat Bankası, Halkbank, TPAO, Eti Maden, ÇAYKUR gibi Türkiye Varlık Fonuna devredilmeden önce Sayıştay denetimine tabi olan şirketlerimiz için Sayıştay denetimleri aynen devam etmektedir.

Denetim konusunu özellikle Plan ve Bütçe Komisyonumuzun verdiği öneme binaen biraz daha detaylandırıp somut örneklerle açıklamak isteriz: Global anlamda rüşdünü ispatlamış, finans dünyası tarafından kabul görmüş uluslararası firmalar tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporları ve Türkiye Varlık Fonu kuruluş kanunu ve ilişkili mevzuat baz alınarak Devlet Denetleme Kurulunun bir denetim süreci bulunmakta malumunuz. Sonrasında ise hazırlanan denetim raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşülmekte. Portföy şirketlerimizde de hem daha önce tabi oldukları denetim süreci devam etmekte hem de bağımsız denetim süreçlerinden geçmekte.

Bu konuyu daha iyi anlatabilmek üzere geçtiğimiz yıllarda somut bir örnek vermiştik. Plan ve Bütçe Komisyonunda yeni dönemde de özellikle şu anda görev almaya başlayan vekillerimiz açısından belki bu örneği güncelleyerek paylaşabiliriz, Türkiye Varlık Fonunun portföyünde aktif büyüklük açısından en büyük paya sahip olan varlığımız malumunuz Ziraat Bankası ve portföyde yer alan finans sektörü dışı kuruma da bir örnek vermek istersek TÜRKSAT şirketimizi ele alabiliriz. Ziraat Bankası ve TÜRKSAT'ın yıl sonu itibarıyla mali tabloları birden fazla kurum tarafından denetlenmekte. Türkiye Varlık Fonu portföyüne devir öncesinde süregelen denetim süreçleri devam etmekle birlikte yeni denetim süreçleri de bu süreç eklelenmiş olmaktadır. KİT'lerde zorunlu olan Sayıştay denetimi ve KİT Komisyonundaki ilgili mali yıl denetimleri bu kurumlarımız için aynen devam ediyor. Buna ek olarak Ziraat Bankasının BDDK tarafından, TÜRKSAT'ın ise Kamu Gözetimi Kurumu tarafından yayımlanan düzenlemeler gereği bağımsız denetçi tarafından denetlenmesi gerekiyor.

Yine, Ziraat Bankasının çeyreklik dönemlerde, TÜRKSAT'ın ise yıllık olağan yayınladığı mali tablolar bağımsız denetçiler tarafından denetlenmekte, bu denetimler de az önce bahsedildiği üzere alanında yetkili olarak tanımlanan iki ayrı bağımsız denetim firması tarafından gerçekleştirilmektedir. Belirtilen kurumların BDDK ve Kamu Gözetimi Kurumu düzenlemelerine göre denetime tabi olmasının yanı sıra Türkiye Varlık Fonu portföyünde yer alması nedeniyle mali tabloları bir kez daha Türkiye Varlık Fonunun bağımsız grup denetçisi tarafından denetlenmektedir. Türkiye Varlık Fonu mali tablolarının ve denetçi raporunun Devlet Denetleme Kurulu denetimine de tabi olması nedeniyle -yine Ziraat Bankası ve TÜRKSAT bahsettiğimiz iki örnek kuruluşumuz- Türkiye Varlık Fonu için hazırlamış olduğu yıllık mali tablolar ve dipnotlar da bu kez de Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenmiş olmakta. Söz konusu denetlemeyi gerçekleştiren denetim ekibin içinde de biliyorsunuz hem Sermaye Piyasası Kurulu hem de Kamu Gözetimi Kurumundan uzmanlar yer almaktadır. Son olarak, Devlet Denetleme Kurulunun hazırlamış olduğu bu rapor da malumunuz olduğu üzere Plan ve Bütçe Komisyonumuza sunulmaktadır.

Sürdürülebilirlik ve çevresel, sosyal, yönetim çalışmaları yine, Türkiye Varlık Fonunun her geçen yıl daha da önem verdiği, çalışmalarının merkezine aldığı bir konudur. Finansal kuruluşların diğer sektörler üzerindeki etkisinden dolayı sürdürülebilir kalkınmada bir kaldıraç etkisi oluşturacağına inanmaktayız. Türkiye Varlık Fonu olarak bu bilinç ve mesuliyetle bu konu üzerindeki çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz. Faaliyetlerimiz ve mali performansın yanı sıra portföy şirketleriyle birlikte ortaya koyulan, çevresel, sosyal ve yönetim etkilerini de kapsayan 2022 Yılı Türkiye Varlık Fonu Entegre Faaliyet Raporu’nu yayımladık. Ayrıca, yine 12 adet ÇSY göstergesi için bağımsız bir denetim şirketi tarafından hazırlanan sınırlı güvence görüşü de bu rapora eklenmiş oldu. Ekonomik faaliyetlerin yanı sıra sürdürülebilirlik ve kurumsal yönetim konularının bir arada ele alınması amacıyla ilk kez geçen yıl Entegre Faaliyet Raporu olarak hazırladığımız raporu bu sene olduğu gibi bundan sonra da yine aynı şekilde hazırlamaya devam edeceğiz. Raporu internet sitemizden zaten yayınlamıştık, kamuya açık bir şekilde Varlık Fonunun internet sitesi üzerinden bu rapora ulaşabilirsiniz. Sürdürülebilirlik, çevresel ve sosyal yönetim konuları kapsamındaki eksikliklerimizi de hızla gidermeye çalışıyoruz. Özellikle Karbon Şeffaflık Projesi ve İklimle Bağlantılı Finansal Beyan Görev Gücü Raporları ile İngilizcesi -environmental, social and corporate governance ratings” denilen “ESG rating” alınması kapsamında da boşluk analizi çalışmalarımız tamamlandı.

Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ faaliyet sınırları kapsamında Bilgi Güvenliği Sertifikası’nı aldık. Yine, entegre üretim sistemi yani kalite, çevre, sera gazı hesaplama ve raporlama ve sıfır atık kurulmasına yönelik çalışmaları da tamamladık, sertifikasyon sürecimiz ise devam etmektedir.

Kurumsal yönetim, iş etiği, iklim değişikliği ve karbon salımı, bilgi güvenliği ve dijitalleşme, yine portföy şirketlerimizle beraber yaptığımız görüşmeler sonucunda öncelikli olarak belirlediğimiz ÇSY -çevresel, sosyal, yönetim- konularında Varlık Fonumuzun kuruluşlarının özellikle portföy şirketlerimizin de bu anlamda pozitif gelişmelere de öncülük etmesi amacıyla, bu portföy şirketlerimizle bu konuyu devamlı istişare ederek bu konudaki çalışmalarda uluslararası standartlarda da uyumu yakalamaya çalışıyoruz. Sürdürülebilirlik, çevresel ve sosyal yönetim alanlarını önemli bir gereklilik olarak bundan dolayı görüyoruz, çalışmalarımızın merkezine de alıyoruz. Kısa bir zaman diliminde de bu konuyla ilgili önemli bir yol katettiğimizi düşünüyoruz. Her geçen sene bu alanda yaptığımız çalışmaların daha iyiye gittiğini de inşallah, size buradaki Plan ve Bütçe Komisyonu toplantılarımızda da sunmayı arzu ediyoruz.

Sayın vekillerim, Türkiye Varlık Fonunun son iki yılda gerçekleştirdiği faaliyetlere genel itibarıyla şöyle bir bakarsak özellikle 2022’nin ilk çeyreğinde kamu bankalarımıza 51,5 milyar Türk lirası tutarında sermaye artışı sağlandı. Yine Abu Dabi devlet fonu olan ADQ ile 300 milyon dolar tutarında bir teknoloji fonu, Türkiye’deki teknoloji yatırımlarına yatırım yapacak bir teknoloji fonu kurulması konusunda bir anlaşma sağladık. Yine, TÜRK TELEKOM’un yüzde 55 oranında hisse satın almasının tamamlanması 2022 yılının ilk çeyreğinde gerçekleşti.

2022’nin ikinci çeyreğine baktığımızda, katılım sigortacılığı sektöründe faaliyet gösterecek Türkiye Katılım Sigorta ve Türkiye Katılım Hayat şirketleri kuruldu. Yine, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli destekleriyle 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu yürürlüğe girdi. Üçüncü çeyrekte ise Türkiye Varlık Fonu 2021 yılı bağımsız denetim süreci tamamlandı ve finansal raporlar açıklandı. Fitch Ratings tarafından Türkiye Varlık Fonunun kredi notu “B-“ olarak belirlendi. Son çeyrekte de KARDEMİR’in (Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi) A grubu hisselerinin yüzde 20,93’ünü temsil eden paylar satın alındı.

2023 yılına geldiğimizde ise Türkiye Katılım Sigorta ve Türkiye Katılım Hayat., Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumundan -SEDDK'ten- faaliyet izni alarak prim üretimine başlamış oldu. Mart 2021'de kullanılan sendikasyon kredisini 790 milyon euro tutar ve iki yıl vadeli olarak yeniledik.

Kamu bankalarına 111,7 milyar TL tutarında sermaye artışı sağlandı. İkinci çeyrekte Sayın Cumhurbaşkanımızın açılışını gerçekleştirdiği İstanbul Finans Merkezi bankalar etabı faaliyete geçmiş oldu, 3 kamu bankamız burada faaliyetlerine başladı. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde İstanbul Finans Merkezi Yönetmeliği yürürlüğe girdi. Türkiye Varlık Fonu 2022 yılı bağımsız denetim süreci tamamlandı ve finansal raporlar açıklandı. Yine, Fitch Ratings tarafından Türkiye Varlık Fonunun kredi notu, ülke notuyla paralel bir şekilde "Başkan" olarak açıklandı. Geçtiğimiz yılın son çeyreğinde ise İstanbul Finans Merkezi için 2 milyar TL tutarında kira sertifikası ihracı gerçekleştirdik. Yine, İstanbul Finans Merkezi Projesi için 5 milyar TL tutarında da köprü kredisi temin edilmiş oldu.

Sayın vekillerim, finansal tablolarımızla ilgili de sizleri bilgilendirmek isterim. Varlıklarda 2022 yılı itibarıyla yüzde 49 kısa vadeli, yüzde 51 uzun vadeli ve 2021 yılı itibarıyla yüzde 44 kısa vadeli, yüzde 56 uzun vadeli olmak üzere dengeli bir dağılım söz konusudur. Konsolide öz kaynaklar ise yine geçen yıla göre yüzde 131 artışla 396 milyar TL'den 914 milyar TL'ye çıkmıştır. Ana ortak TVF'ye ait öz kaynaklar da yüzde 146'lık bir artışla 311 milyar TL'den 763 milyar TL'ye yükselmiştir. Konsolide hasılat, 62 milyar dolar karşılığı 549 milyar TL'den, 97 milyar dolar karşılığı olan 1,6 trilyon TL'ye artarak yaklaşık 3 katına çıkmıştır.

Sayın vekillerim, Türkiye Varlık Fonunun 2022 yılında güçlü bir finansal performans sergilediğini mutlulukla söylemek isteriz. Türkiye Varlık Fonu 2022 yılında rekora imza atarak net dönem kârını 19,2 kat artışla 11,1 milyar TL'den 225,3 milyar TL'ye çıkarmıştır. Dolar bazında da bu önemli bir artışa tekabül etmektedir. Net dönem kârı dolar bazında 9,83 kat artarak 1,3 milyar dolardan 13,6 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye Varlık Fonunun toplam varlık toplam varlıkları ise yüzde 75'lik bir artışla 3,2 trilyon TL'den 5,6 trilyon TL'ye çıkmıştır. Yine dolar bazında bunu ifade ettiğimizde -toplam varlıkların artışı- yüzde 22'lik bir artışla 247 milyar dolardan 300 milyar dolar seviyesine gelmiştir.

Sayın vekillerim, sunumumuzun başında sizlere portföy şirketlerimizden bahsederken "Birçoğu 'ulusal şampiyonlar' diye nitelendirdiğimiz, kendi alanında sektör lideri, ülkemize katma değer sağlayan şirketler." diye özellikle tanımlamıştık. Sizin de gayet iyi bildiğiniz bir tablo bu aslında. Kısaca, sektör şirketlerimizi, portföy şirketlerimizi özetlemek istedik sektörlerine göre. Şirketlerin logolarının altında Varlık Fonunun sahibi olduğu yüzdelik oranlarını görmektesiniz. O oranlar Türkiye Varlık Fonumuzun şirketlerdeki hisse oranını göstermektedir. Türkiye Varlık Fonu, bu tablodan da göreceğiniz üzere, 7 farklı sektörde 30 şirket, 2 lisans ve 46 taşınmazdan oluşan varlığıyla güçlü bir portföye sahiptir.

Sunumun ilk kısımlarında Türkiye Varlık Fonunun stratejik amaç ve hedeflerinden de bahsetmiştik. Gerçekleştirdiğimiz işlemlerin de bu stratejik amaçlarla nasıl örtüştüğünü anlatacağımızı, biraz bunlardan bahsedeceğimizi size arz etmiştim. Bu tablonun sol tarafında son dönemde yaptığımız bazı önemli yatırımları ve attığımız adımları görmektesiniz, hemen sağ tarafında da bu işlemlerin Varlık Fonunun sunumun başında belirttiğimiz stratejik hedeflerinden hangisiyle ya da hangileriyle örtüştüğünü görmektesiniz. Birkaç örneği mesela derinlemesine incelersek: Sizlerin de bildiğiniz üzere, İstanbul Finans Merkezi Projesi, Türkiye Varlık Fonunun yatırımıyla birlikte hızlanan ve bugün faaliyete geçmiş bulunan bir proje. Burada bizim portföyümüzde bulunan bankaların da yerleri mevcuttu malumunuz. Bizim yatırıмымız sayesinde Fon bünyesindeki varlıklarımızın değeri üst seviyeye çıktı, aynı zamanda

ülkemizdeki stratejik bir yatırıma sermaye sağlamış olduk. Bir diğer yandan da İstanbul Finans Merkezi sayesinde ilk defa hem yeşil hem de eser sözleşmesine dayalı kira sertifikası ihracı yaptık, bu da finans dünyasındaki, finansal piyasalardaki derinleşme ve çeşitliliğe direk etki eden bir faktör.

Geçtiğimiz yıllarda yaptığımız önemli yatırımlardan bir tanesi de TÜRK TELEKOM'un hisselerinin satın alınmasıydı. Bu satın alma işlemi Türkiye'deki stratejik yatırımlara sermaye sağlamak ve Türkiye'nin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen sermaye yatırımları yapma hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleşen önemli bir işlemdi. Tablodaki diğer örneklerle de baktığımızda her adımın bir veya birkaç stratejik çalışma kapsamında atıldığını görebilirsiniz.

Kıymetli vekillerim, Türkiye Varlık Fonu ve faaliyetleriyle ilgili genel hatlarıyla ilgili bir tablo çizmeye çalıştım. Şimdi de geçtiğimiz yıl gerçekleştirdiğimiz önemli yatırımlarla ilgili sizlere biraz daha detaylı bilgi arz etmek istiyorum. Geçtiğimiz nisan ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle İstanbul Finans Merkezi'nin bankalar etabını gerçekleştirdik. Bir vizyon projesi olan İstanbul Finans Merkezi, Türkiye Varlık Fonunun portföyünde bulunan Ziraat Bankası, Vakıfbank ve Halkbank gibi kamu bankalarının genel müdürlüklerinin taşınmasıyla faaliyetlerine başladı ve hâlihazırda yaklaşık 8 bin çalışana ev sahipliği yapmakta. İstanbul Finans Merkezi'nde yer alan kamu bankalarıyla birlikte, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Borsa İstanbul, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar gibi diğer paydaşlar da tam olarak yerleştikten sonra projede kalan kiralalanabilir ofis alanlarının yüzde 70'inden fazlası için hâlihazırda bir ön talep oluşmuş durumda. Projenin AVM kısmı için de mevcut kapasitemizin 2 katından fazla bir ön talebe ulaşmış durumdayız.

İstanbul Finans Merkezi'ne gösterilen hem yoğun ilgi hem de sektörel ve bölgesel çeşitlilik İstanbul Finans Merkezi Projesi'nde oluşturulmak istenen ekosisteme uygun bir talep toplamayı gerçekleştirdiğini göstermektedir. İstanbul Finans Merkezi'nin, her zaman vurguladığımız gibi, bir gayrimenkul projesi değil, dünyanın önde gelen finans kurumlarını ve şirketlerini bünyesinde bir araya getiren çok boyutlu bir finansal hizmetler ekosisteminin merkezi olarak gördüğümüzü tekrar belirtmek isterim. Uluslararası kuruluşların ve şirketlerin İstanbul Finans Merkezi'ne olan ilgisi de bizim bu düşüncemizi desteklemekte. Son dönemde enerji ticaretinin merkezi olarak da İstanbul Finans Merkezi'ni konumlandırma noktasında Sayın Cumhurbaşkanımızın yönlendirmesiyle çalışmalarımız devam etmekte olup bu konuda 2024 yılında kayda değer bazı gelişmeler bekliyoruz.

İstanbul Finans Merkezi toplam 1,3 milyon metrekare ofis alanları, akademi ve araştırma merkezi, 100 bin metrekare alışveriş merkezi, 2.100 kişilik konferans ve gösteri merkezi ve akıllı şehir modeliyle katılımcıların tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, çevreye ve sosyal etki alanına saygılı bir proje olarak tasarlandı. Geçmiş dönemde Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olan vekillerimizin de bu projede çok emeği var, özellikle kanunun oluşmasında; sağ olsunlar. Aslında, bizim daha önceki Komisyon toplantısı döneminde, inşaat aşamasında, İstanbul Finans Merkezi'nde ağırlama şansımız olmuştu sayın vekillerimizi, yerinde bilgilendirme yapmıştık. Uygun görülürse inşallah siz kıymetli vekillerimizi de önümüzdeki aylarda bu anlattıklarımızı bizzat yerinde görmek üzere İstanbul Finans Merkezi'nde ağırlamak isteriz, arzu ederiz. Bu konuda da bunu Sayın Başkanımıza, sayın vekillerimize arz etmiş bulunalım.

Bir diğer faaliyet alanımız da Türkiye Maden; Türkiye'deki maden varlıklarını uluslararası standartlara göre aramak, projelendirmek ve işletmek amacıyla 2020 yılında Türkiye Madeni kurmuştuk, maden çalışmalarımızı da bu şirketimiz altında gerçekleştirmekteyiz. Türkiye Madenin en büyük hedefi, başta altın, bakır, kurşun, çinko, demir ve kritik mineraller olmak üzere madenler konusunda dışa bağımlılığı azaltmak, ülke geneline yayılmış istihdam artışı sağlamak, katma değeri yüksek nihai ürünler elde etmeye yönelik yatırımlara yoğunlaşmak ve bu yatırımlarla ülkemizin

sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sağlamaktır. Şirket bünyesinde hâlihazırda 26 adet maden ruhsatı bulunmaktadır. 4 proje sahasını önceliklendirerek saha çalışmalarına başladık; bunlar, Balıkesir İvrindi Akçal Altın Projesi, Kastamonu Taşköprü Bakır Projesi, Manisa Çatalçam Altın, Kurşun ve Çinko Projesi ve yine, Sivas Divriği Demir Projesi. Türkiye Maden AŞ tarafından Balıkesir ili İvrindi ilçesinde yürütülen çalışmalar neticesinde Türkiye'nin son yıllardaki en önemli altın keşiflerinden biri gerçekleşmiş oldu, söz konusu keşif için uluslararası standartlarda ve tüm dünyada geçerli kodlara uygun şekilde bir kaynak raporu hazırlattık. Sahada keşfi yapılan kaynağın ötesinde de ciddi bir ilave potansiyel de bulunmakta olup kaynak/rezerv artırıcı saha çalışmalarına da devam edilmektedir hâlihazırda. Yapılan keşfin ivedilikle ekonomimize kazandırılabilmesi için fizibilite ve çevresel, sosyal etki değerlendirme çalışmalarına da başlandığını belirtebiliriz. Diğer 3 sahada da çalışmalarımız yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Değerli Başkanım, sayın vekillerim; üzerinde durduğumuz bir diğer proje de petrokimya ve rafineri yatırımları. Türkiye Varlık Fonu olarak ülkemizin ekonomik kalkınmasını ve büyümesini destekleyecek ve bölgesel istihdamı önemli ölçüde artıracak, tekstil, otomotiv yan sanayisi, beyaz eşya ve ambalaj gibi alanlarda faaliyette olan tesisler için ithal ham madde bağımlılığını azaltacak ve yeni üretim tesislerinin oluşumuna katkı sağlayacak bir petrokimya kompleksi projesini İskenderun bölgesinde geliştirmek üzere çalışmalarımıza devam ediyoruz. İskenderun Körfezi'nin konumlama yeri olarak belirlenmesinin sebebi de hem ham petrol boru hatları, kara yolu, demir yolu ve deniz yolu bağlantıları sayesinde ham maddeye erişim kolaylığı hem de tüketimin yoğun olduğu yerel pazarlara da yakınlığı nedeniyle proje için stratejik ve jeopolitik konumda olmasıdır. Projenin temel amacı Türkiye'nin petrokimya ürünlerinde -daha önce belirttiğim gibi- dışa bağımlılığını azaltmak ve dış ticaret dengesinin iyileştirilmesidir.

Türkiye, sektörün belli kalemlerinde Çin'den sonra dünyanın en büyük 2'nci ithalatçısı durumunda olup en hızlı büyüyen petrokimya pazarları arasında yer almaktadır. Türkiye'de petrokimya ürünlerine olan talep hızlı nüfus artışı, yüksek sanayileşme seviyesi ve büyüyen sanayi sektörü nedeniyle gelişmiş ülkeler ve dünya ortalamasından daha hızlı bir şekilde artmaktadır. Ayrıca, petrokimya tesisi, özel sektör tarafından kurulacak başka tesislere ham madde sağlayarak bölgede endüstriyel kümelenmenin gerçekleşmesine ve sektörün rekabet gücünün artmasına izin verecektir. Bu nedenle, projemiz, ülkemizin ekonomik kalkınmasında, arz güvenliğinde ve dış ticaret açığının ve ithalata bağımlılığın azaltılmasında stratejik bir öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar sonucunda tesis devreye girdiğinde bu alandaki ithalatın büyük ölçüde azalacağı öngörülmektedir. İnşaatın en yoğun döneminde 15 bin kişinin, işletme döneminde ise doğrudan 2 bin kişinin, dolaylı olarak ise 14 bin kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır. Piyasa analizi, konfigürasyon geliştirme ve teknoloji değerlendirme fazları tamamlanmış durumdadır; proje sahası seçimi, sahanın jeolojik ve jeoteknik etütleri, projenin ekonomik ve finansal analizi için de detaylı ve yoğun çalışmalar yürütülmektedir. Çevresel Etki Değerlendirme yani "ÇED Olumlu" kararı Mart 2023 tarihinde alınmıştır. Bu aşamada proje için stratejik ortaklıkla ilgili görüşmelerin devam etmekte olduğunu da sizlerle paylaşabilirim.

Sayın vekillerim, Türkiye Teknoloji Fonu'yla ilgili de çalışmalarımız hızla devam etmektedir. Bu konuda sizleri bilgilendirmek isterim. Türkiye, özellikle son yıllarda teknoloji alanında gerçekten çok büyük bir ivme yakalamıştır. Ülkemizin yakaladığı bu ivmede Türk "startup" şirketleri de çok büyük aşama kaydetmiştir. Ülkemizde teknoloji girişimlerine uluslararası yatırımcıların gösterdiği ilgi de gelenen noktayı kanıtlar niteliktedir. Türkiye Teknoloji Fonu da ülkemizin yakaladığı bu ivmeyi daha yukarıya taşımak amacıyla kurulmuştur. Türkiye Yüzyılı'nın bir projesi olan Türkiye Teknoloji Fonu "fonların fonu" olarak tanımlanan bir yapıda olacak ve Türkiye merkezli girişimlere yatırım yapan fonları destekleyecektir.

Fon aracılığıyla bu desteklerden faydalanmak isteyen şirketlerden Türkiye’de kurulmuş olması, mühendislerini ve teknik çalışanlarını Türkiye’de istihdam etmesi, AR-GE çalışmalarını ülke içinde gerçekleştirmesi, fikrî ve sınai mülkiyet haklarını ya da gelirinin çoğunu da Türkiye’den elde etmesi gibi özelliklere sahip olması şartlarını arayacağız.

Türkiye Teknoloji Fonu’nun yatırım odağında Türkiye merkezli teknoloji girişimlerine yatırım yapan girişim sermayesi fonları, Türkiye’nin stratejik ve teknolojik gelişiminde rol alan girişimlere yatırım yapan girişim fonları ve “tohum öncesi, tohum, erken, orta ve geç aşamada girişimler” diye tanımlanan aşamalara yatırım yapan girişim fonları yer almakta. Yatırım yapacağımız fonların Türkiye’nin stratejik ve teknolojik özerkliğini destekleyen öncü şirketler yetiştirmesini ve geliştirmesini hedeflemekteyiz. Ayrıca, ülkemizdeki teknolojik girişimlerin dünya çapındaki başarısını desteklemesini de arzu ediyoruz. Türkiye Teknoloji Fonu’nun, ekosistemin büyümesini hızlandıran, bu alanda referans bir fon programı olmasını hedefliyoruz.

Üzerinde durmak istediğimiz diğer bir faaliyetimiz de katılım sigorta şirketlerinin hayata geçirilmesi. Katılım finans, sizin de bildiğiniz üzere, kendine özgü ilkeleri ve faaliyet yapısıyla insan merkezli bir ekonomik yapı kurmayı amaçlayan, insanın maddi ve manevi boyutlarını bir bütün olarak ele alan, toplumun bireyleri arasındaki ekonomik ilişkileri risk paylaşımı esasıyla düzenleyen, reel sektör ile finansal kesim arasında yakın bir bağın tesis edilmesi ve sistemik risklerin azaltılması açısından ön plana çıkan bir sistem. Yenilikçi, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir model olarak milletimizin değerlerini referans alan, sosyal adaleti önceleyen, değer üretimini destekleyen ve bu yönüyle pozitif bir sosyal etki oluşturan katılım finans sistemi tüm dünyada hızla önem kazanmakta.

Son dönemde ülkemizde yürütülmekte olan katılım finans alanındaki bütüncül dönüşüm çalışmaları Türkiye Varlık Fonu tarafından da dikkatle takip edilmekte. Bu çerçevede, Türkiye Varlık Fonunun yüzde 100 oranında hissedarı olduğu Türkiye Katılım Sigorta ve Türkiye Katılım Hayat şirketleri, katılım sigortacılığı prensiplerine uygun olarak 2023 yılı başında üretim faaliyetlerine başladı. Türkiye Katılım Sigorta ve Türkiye Katılım Hayat aracılığıyla, ülkemizin tasarruf bazının büyümesine katkı sağlanması adına farklı ürün ve alternatiflerin topluma sunulması, Türkiye’de nispeten düşük bir paya sahip olan katılım sigortacılığı sektörünün büyümesinin desteklenmesi, Türkiye’de nispeten yine düşük olan sigortacılık penetrasyon seviyesinin artırılması ve Türkiye’yle benzer sosyokültürel kimliğe sahip ülkeler dikkate alındığında söz konusu alandaki büyüme potansiyelinden faydalanılması, Türkiye’de katılım sigortacılığıyla ilgili farkındalığın ve bilinirliğin artırılması, Türkiye’de katılım finans ve katılım sigortacılığındaki istihdamın genişlemesi için katkı sağlanması, yine, katılım sigortacılığı sektörüne dinamizm kazandırılması hedeflenmektedir.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; sabrınız için tekrar çok teşekkür ederim. Son bir hususumuz kaldı; kamu bankalarının sermaye yapılarının güçlendirilmesi. Türkiye Varlık Fonunun finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi destekleme misyonu çerçevesinde Ziraat Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası ve Türkiye Halk Bankasına toplamda 111,7 milyar TL tutarında çekirdek sermaye desteği sağlandı. Sunumda da Türkiye Varlık Fonunun bankalardaki hisse oranımızı görebilirsiniz. Finansal piyasalarda istikrar ve derinliği desteklemek hedefimiz doğrultusunda attığımız bu önemli adımla bankaların sermaye yeterlilik rasyoları ve likidite yapıları güçlendirilmiş oldu.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; sunumumuzda Türkiye Varlık Fonunu kısaca tanıtip son dönem çalışmalarını da özetlemeye gayret ettik. Sizlerin sorularını da elimizden geldiği kadar burada sözlü ve sonrasında yazılı olarak cevaplıyoruz. Müsaadeniz olursa Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ

alt fon ve TVF'nin kurduğu şirketlerin 2022 yılına ait bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetlerinin bağımsız denetim standartları çerçevesinde değerlendirilmesi hakkındaki Devlet Denetleme Kurulu Raporu'ndaki bulgulara ilişkin de kısa açıklamalarımızı aktarmak isterim.

Birinci bulgu olan Türkiye Varlık Fonu İFM (İstanbul Finans Merkezi) Gayrimenkul İnşaat ve Yönetim AŞ'ye ilişkin olarak, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesi'nde yer alan 7 no.lu parselin raporlama döneminden sonra Borsa İstanbul AŞ'ye satışı hakkında, TVF İFM AŞ'nin 31 Aralık 2022 tarihli finansal tablo dipnotlarında TMS 10 raporlama döneminden sonraki olaylar standardı kapsamında herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş olması hususuna ilişkin açıklamamız şu şekildedir: Türkiye Varlık Fonu İFM AŞ'nin esas sözleşmesinde faaliyet konusunu düzenleyen 3'üncü madde uyarınca Türkiye Varlık Fonu İFM AŞ bunlarla sınırlı olmamak üzere her türlü arsa, arazi ve benzeri gayrimenkul projelerini devralma ve bunlara yatırım yapma, projeleri satın alma, geliştirme ve pazarlama, inşaatı sona erenleri satma, kiralama ve yönetme alanlarında faaliyet göstermektedir. Esas sözleşmesinde yer aldığı üzere, Türkiye Varlık Fonu İFM AŞ'nin gayrimenkul satışı esas sözleşmede düzenlenen ana faaliyet alanlarından biridir. Bu kapsamda Borsa İstanbul AŞ'ye 7 no.lu parselin satışı da TVF İFM AŞ'nin ana faaliyet konusu kapsamında gerçekleştirmiş olduğu rutin bir işlem olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye Varlık Fonu İFM'nin bilançosunda satmak ve kiralamak üzere gerçeğe uygun değerinden tuttuğu yatırım amaçlı gayrimenkullerinin 31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla değeri 35 milyar TL'dir. 7 no.lu parselin aynı tarihli gerçeğe uygun değeri de 2,7 milyar TL'dir. 7 no.lu parselin yatırım amaçlı gayrimenkullerin toplamı içerisindeki payı da yüzde 7,77'dir. Sonuç olarak, 7 no.lu parsel ile ilişkin satış işleminin Türkiye Varlık Fonu İFM AŞ'nin ana faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu rutin bir işlem olduğu ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam Sayın Başkanım.

...31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla bilançosunda yer alan yatırım amaçlı gayrimenkullerinin küçük bir kısmı olarak sadece yüzde 7,77'sini temsil etmesi gerekçesiyle ilgili satış işleminin bilanço sonrası önemli olaylarda açıklanması gereken bir husus olmadığı düşünülmüş ve bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Diğer bir bulgu olan Türkiye Varlık Fonu...

Sayın Başkanım, değerli vekillerim; bulgu zaten var, zaman kazanmak açısından cevaba geçebiliriz, bulguyu okumuyorum.

2'nci bulguyu da hızlıca izah edersek, Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ TFRS 10 konsolide finansal tablolar standardında...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Okusanız daha iyi olur.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Öyle mi? Tamam, tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ– Süre veririz Arda Bey, okuyun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; o zaman ben bulguyu da okuyayım.

Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri İletişim Hizmetleri Yatırım Sanayi ve Ticaret AŞ'ye ilişkin olarak, raporun PwC 5.2 "Yükümlülük ve Özkaynaklar" bölümünde ayrıntılarına yer verildiği üzere, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in geçici 1'inci maddesi doğrultusunda, Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ tarafından yapılan, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarına ilişkin hesaplamalarda hata bulunduğu tespitinden hareketle, Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ tarafından yapılacak hesaplamalarda gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi hususundaki bulguya yönelik açıklamamız şu şekildedir, bunu hızlıca izah edersek: Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ, TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar standardında yer alan konsolide finansal tablo düzenlememe koşullarını sağlaması nedeniyle finansal tablolarını bireysel olarak hazırlamayı seçmiştir. Buna bağlı olarak, Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ'nin ana ortağı olduğu Turkcell'in, Türkiye Varlık Fonu BT AŞ finansal tablolarında gerçeğe uygun değeri, diğer kapsamlı geliri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – ...finansal yatırımlar olarak muhasebeleştirilmektedir. Bunun sonucunda ise TVF BT AŞ'nin öz kaynakları negatif 13 milyar TL olmuştur. Turkcell, Türkiye Varlık Fonu BT AŞ finansal raporlarına tam konsolidasyon yöntemiyle dâhil edilmiş olsaydı öz kaynaklar pozitif olacak ve Türkiye Varlık Fonu BT AŞ'nin TTK 376'ncı madde kapsamında teknik iflas durumu oluşmayacaktır. TTK'nin 376'ncı Maddesini Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 1'inci maddesi uyarınca henüz itfa olmamış kur farkı zararı hesaplama dâhil edilmemektedir. Bu bilgiye ek olarak, Türkiye Varlık Fonu BT AŞ'nin hesaplamış olduğu gerçekleşmiş kur farkı zararı DDK raporunda yer verilen hesaplama 271 milyon 530 bin 42 TL daha fazladır. Kur farkı zararlarına ilişkin hesaplamalardaki farklılığın TMS 1 standardında belirtilen işletme sürekliliğine ilişkin değerlendirmenin sonucunu değiştirecek bir unsur teşkil etmeyeceği ve ilgili farklılığın finansal tablolara ya da denetçi görüşüne etkisi olmayacağı değerlendirilmektedir. Bunun yanında hesaplamalarda bulgudaki verilen tavsiyeye binaen daha dikkatli ve özenli olunması konusunda gerekli önlemler alınmıştır.

Kıymetli vekillerim, 3'üncü bulguyu da çok fazla zamanınızı almadan hemen hızlıca okumak istiyorum: "Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri İletişim Hizmetleri Yatırım ve Ticaret AŞ'nin bağımsız denetimden geçmiş, 31/12/2022 tarihli finansal raporlarında Türk sermaye paylarının gerçeğe uygun değerlerinin belirlenmesinde pay imtiyazlarının dikkate alınmadığı ve bu durumun TVF BT AŞ 31/12/2021 tarihli finansal raporlarında da bulunduğu ve dolayısıyla konuya ilişkin 27/10/2022 Denetim Raporu neticesinde yapılan bildirimde istinaden KGK tarafından değerlendirilen incelemenin sonucuna göre işlem tesis edilmesi gerektiği hususunda Türkiye Varlık Fonu Yönetim AŞ'ye bilgi verilmesi."

Sayın vekillerim, bu bulguda da Türkiye Varlık Fonu Bilgi Teknolojileri AŞ'nin mali tablolarında gerçeğe uygun değer hesaplaması yapılırken aşağıdaki maddeler ışığında gözlemlenebilir girdileriyle hesaplama yapılmıştır. "TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü" standardı paragraf 61'de de "İşletme, gerçeğe uygun değeri ölçmek için yeterli verinin bulunduğu ve koşullara uygun olan, ilgili gözlemlenebilir girdilerin kullanımını azami seviyeye çıkaran ve gözlemlenebilir olmayan girdilerin kullanımını asgari seviyeye indiren değerleme yöntemlerini kullanır." ifadesi yer almaktadır. Gözlemlenebilir girdiler ise "TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü" standardı paragraf 76'da "İşletmenin ölçüm tarihinde erişebileceği özdeş varlıklarının ve borçların aktif piyasalarda kotasyon fiyatlarıdır." şeklinde tanımlanmıştır.

A grubu imtiyazlı paylar borsada işlem görmemektedir. TVF BT, gözlemlenebilir olmayan girdilerin kullanımını asgari seviyeye indirmek amacıyla A grubu imtiyazlı pay hisselerinin de borsada işlem görmemesi nedeniyle ek bir değer atfetmemiştir. Söz konusu A grubu paylar, B grubu hisselerinin fiyatından hesaplamaya dâhil edilmeyip imtiyaza ilişkin bir prim atansaydı finansal yatırımların gerçeğe uygun değeri 31 Aralık 2022 tarihli mali tablolarda doğal olarak daha yüksek olacaktı fakat imtiyaz paylarının değerinin dikkate alınması subjektivite içereceğinden ihtiyatlılık gereği borsada işlem gören hisselerin fiyatı baz alınarak hesaplama yapılmıştır.

Yine, 4'üncü bulguda, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ'nin Genel Kurul toplantısının zamanında yapılmaması rapordaki bulgulardan bir tanesiydi. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ'nin esas sözleşmesinin Genel Kurul toplantılarına ilişkin hükümlerini düzenleyen 21'inci maddesinin ikinci bendinde "Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içerisinde yapılır." ifadesi yer almaktadır. Bu hüküm, Türk Ticaret Kanunu'nun 409'uncu maddesindeki ilgili düzenlemeyle aynı doğrultuda olmakla birlikte emredici değil, düzenleyici niteliktedir. Türkiye Varlık Fonu konsolide mali tabloların hazırlanması için TVF portföyünde yer alan şirketler ve bu şirketlerin kendi bağımsız denetim süreçlerini tamamlamış olması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'nin bu en büyük konsolidasyon sürecinin tamamlanmasının ilgili faaliyet dönemini takip eden üç ay içerisinde gerçekleşmesi maalesef pek de mümkün olmamaktadır ancak Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ'nin Genel Kurul toplantısının ilgili faaliyet yılını takip eden yıl içerisinde yapılması konusunda elimizden gelen çabayı gösteriyoruz. Raporun hazırlandığı dönemde henüz yapılamayan Genel Kurul toplantısı 14 Aralık 2023 tarihinde yapılarak süreç tamamlanmıştır.

Yine, bir diğer bulgu olan Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ bünyesinde kurulması gereken Uluslararası Danışma Kurulunun henüz teşkil etmiş olmaması konusunda da bu konuyla ilgili de Danışma Kurulunun yönetmeliği İcra ve İnsan Kaynakları Komitesi tarafından onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Komite, verilen yetkiye istinaden Danışma Kurulunda yer alacak kişilerin isimleri üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Şimdi de Türkiye Varlık Fonunun 2022 yılına ait denetimden geçmiş yıllık mali tablolarıyla ilgili faaliyetlerinin denetim standartları çevresinde de açıklamalarımızı hızlıca açıklamak isterim. "TVF'nin 2022 yılındaki konsolide mali tablolarına ilişkin bağımsız denetim raporuyla ilgili eleştiri yapılacak önemli bir husus bulunmadığı değerlendirilmiştir." ifadesi yer almaktadır. Bunlarla birlikte, bağımsız denetim firmasının "Bağımsız Denetim Görüşüne İlişkin Değerlendirmeler" başlığı altında ayrıntılı olarak işlenen konulara dikkat çekilmiştir. Buna göre PwC görüşünde yer alan şartlardan Türkiye Varlık Fonunun bağlı ortaklıklarından Halkbank, BOTAŞ, PTT, TÜRKŞEKER ve Türk Tarım şirketlerinde finansal raporlamaya ilişkin geliştirme yapılması ve iç kontrol sisteminin geliştirilmesinin uygun olacağı yönündeki husus... Bu konuda şunu söyleyebiliriz: Halkbankasının iç kontrol sistemleri İç Kontrol Daire Başkanlığı tarafından periyodik olarak kontrol edilmekte; bu Başkanlık, İç Sistemler Grup Başkanlığı aracılığıyla Denetim Komitesi ve Yönetim Kuruluna bağlıdır. Başkanlık, yasalar, yönetmelikler ve BDDK düzenlemelerini hem Denetim Komitesiyle yaptığı periyodik toplantılarla görüşmekte hem de Yönetim Kuruluna altı aylık periyotlarla faaliyet raporu sunmaktadır. Ek olarak, Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik gereğince bilgi sistemleri iç kontrol faaliyetleri de Bilgi Sistemleri Kontrolleri Grubu tarafından kontrol edilmektedir. Halk Bankasının iç kontrol sistemlerine ilişkin dönemsel olarak yapılan bağımsız denetim sonucunda olumlu görüş verilmiştir. İnceleme ve kontrol çalışmaları sonucunda oluşan tüm hususlar da ayrıntılı bir şekilde değerlendirildikten sonra gerekli durumlarda Teftiş Kurulu Başkanlığına, idari önlemlerle çözebilecek hususlar ise Genel Müdürlük birimlerine intikal ettirilmektedir. Dolayısıyla Halk Bankası hem kendi içinde kontrol odaklı yapılanmasıyla hem de bankaların bağlı olduğu

otoritelerle sıkı bir şekilde kontrol edilmektedir. 2021 yılı sonu Türkiye Varlık Fonu konsolide mali tablolarına ilişkin bağımsız denetçi görüşünde de yer alan PTT'nin yatırım amaçlı gayrimenkullerinin değer tespitine ilişkin husus, 2022 yılı ilgili değerlendirme çalışmaları yapılması sonucunda iyileştirilerek bertaraf edilmiştir. PTT'yle ilgili diğer hususlarda da Fon ve PTT yönetimi çalışmalarına devam etmekte olup izleyen yıllarda da ilgili şartlı görüşlerinin ortadan kalkması için gerekli özen ve hassasiyet gösterilmektedir.

2021 yılı itibarıyla sona eren hesap döneminde Türk Şekerin ve Türk Tarımın Türkiye Varlık fonu konsolide mali tablolarına dâhil edilmemesi sonucunda bağımsız denetçi görüşünde de şartlı görüş yer almaktaydı. Yüz yıla yakın bir tarihi olan Türkiye Şeker Fabrikalarının ilk defa 2021 yılında Türkiye Varlık Fonuna devredilmesiyle birlikte bağımsız denetime tabi olmuş oldu ve TFRS uyarınca mali tablo hazırlama yükümlülüğüne girdi. Dolayısıyla 2022 yılında ilgili kurumlara ait TFRS finansal raporları yoğun emekler ve finansal raporlama sürecindeki iyileştirmeler sonucunda hazırlandı ve ilk defa bağımsız denetimden geçmiş oldu. Bağımsız denetim sonucunda da 2022 yılı sonu itibarıyla Türkiye Şeker Fabrikalarının açılış stokları, kıdem tazminat -karşılığı ve şeker stoku dışında kalan diğer stokları şartlı görüşe konu olmuştur. 2021 yılı stoklarına ve kıdem tazminatı karşılığına ilişkin denetim prosedürlerinin Varlık Fonu Konsolide Mali Tablosu imza tarihine kadar gerçekleştirilmemiş olması nedeniyle 2022 yılı açılış stokları ve kıdem tazminatı karşılığı şartlı görüşe konu olmuştur. Yine, 2022 yılında ilgili bilanço kalemlerine ilişkin denetim prosedürleri gerçekleştiğinden dolayı da 2023 yılında aynı uygulamanın devam etmesi durumunda şartlı görüşlerin kalkması öngörülmektedir. BOTAS'ın iç denetim birimleri ile iletişime geçilmiştir bu bulguyla ilgili ve çalışmalar takip edilmektedir.

Yine, denetim raporunda, PTT'nin 2022 yılı Türkiye Varlık Fonu grup denetimi ve kendi bağımsız denetimi çerçevesinde sırasıyla Deloitte ve ANY Partners tarafından yapılan bağımsız denetim çalışmalarında aynı dönemde farklı hesaplara ilişkin olarak farklı sonuçlara ulaşılmasının TDS'ye uygunluğu konusunda gerekli değerlendirmenin yapılmasını teminen konunun KGK'ye bildirilmesinin uygun olacağı belirtilmişti; böyle bir husus vardı.

Sayın vekillerim, PTT'nin Türkiye Varlık Fonu konsolidasyon paketinin denetimi Deloitte tarafından yapılırken bireysel TFRS mali raporların denetimi ANY Partners tarafından yapılmaktaydı. Her iki denetim firmasının kapsamında ve önemlilik düzeylerinde denetim metodolojilerindeki farklılıklar nedeniyle de görüşler farklılaşmaktaydı. Deloitte tarafından iletilen bağımsız denetim görüşü Türkiye Varlık Fonu konsolidasyon paketi denetim kapsamında olduğu için konsolide raporda ilgili görüş baz alınmaktaydı. Bununla birlikte, bu konuya köklü bir çözüm bulmak adına 2023 yılında PTT'nin grup denetimi ve bireysel mali tablolarının denetimi için de Deloitte atanmış oldu ve kurumun tek bir bağımsız denetçi tarafından denetlenmesiyle ilgili gerekli aksiyonlar DDK'nin bulgusu doğrultusunda gerçekleştirildi. PTT'yle ilgili bir başka husus daha vardı raporda malumunuz. o da PTT'nin 2022 yılı finansal tablolarına ilişkin Deloitte ve PwC denetimi tarafından verilen görüşlerde TTK'nin 376'ncı maddesi kapsamındaki değerlendirmeye yer verilmemiş olması hususu vardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Önceki döneme ilişkin 27/10/2022 tarihli rapor neticesinde yapılan indirimle istinaden KGK tarafından gerçekleştirilen inceleme kapsamında dikkate alınmak üzere KGK'ye bildirilmesinin uygun olacağı yazılmıştı. Bu hususu da iki cümleyle ifade edebiliriz. Grup denetçisi ile kurum denetçisi arasındaki konudur. TVF yönetimi tarafından ihtiyaç duyulması hâlinde PTT'ye gerekli finansal destek sağlanmaktadır.

Ve son olarak da Türkiye Varlık Fonu Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketinde TFRS 10 Konsolide Mali Tablolar Standardı kapsamında kontrol gücü bulunduğu göz önüne alındığında, TVF'nin Ziraat Bankasının finansal tablolarında gerekli düzenlemelerin yapılmasını talep etme yetkisinin bulunduğu, bu çerçevede, Ziraat Bankasının finansal tablolarında yer alan serbest karşılıklarda TMS/TFRS'lere uyum sağlanması konusunda gerekli işlemlerin yapılmasını teminen Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ'ye bilgi verilmesinin uygun olacağı yönünde bir husus vardı raporda.

Sayın vekillerim, bu konuda da Ziraat Bankası, mali tablolarını BDDK muhasebe ve finansal raporlama mevzuatı uyarınca hazırlamaktadır. Serbest karşılıklar, bankaların risklerini yakından takip etmek amacıyla uygulanmış olduğu politikalar sonucunda ihtiyatlılık gereği ayırmış olduğu karşılıklardır. TFRS 10'da yer alan kontrol hükümleri karşılanmakla beraber, Ziraat Bankasında bankacılık yönetiminde yer alan profesyonel uzman yönetim kadrosunun ihtiyatlılık gereği almış olduğu finansal stratejik kararlar doğrultusunda, BDDK mevzuatı uyarınca hazırlanan finansal tablolarda karşılıklar ayrılmaktadır.

Türkiye Varlık Fonu portföyünde yer alan kurumların bireysel mali tabloları kurumlardaki uzman yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Bu son maddeyle birlikte Devlet Denetleme Kurulu raporunda yer alan notlara ilişkin açıklamalarımızı da yapmış bulunduk.

Huzurlarınızda, raporun hazırlanması başta olmak üzere bütün faaliyetlerimize destek olan çalışma arkadaşlarıma ve DDK başta olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği bulunan bütün kurum temsilcilerimize teşekkür ediyorum. Konuşmamı ve sunumumu burada tamamlıyor, sizlere şükranlarımı, saygılarımı arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Başkan, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:12.56

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 13.12****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 30’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi, değerlendirmelerini yapmak üzere öncelikle Komisyon üyeleri sözcülerinden olmak üzere Komisyon üyelerimize, sonra da Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz vereceğim ve değerlendirmelerini alacağız.

Sayın Türelî, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

İlave süre verebilirim.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Tamam.

On dakika demeyelim de artık yani... Sayın Başkanım, bu konuyu, zaten şurada iki buçuk günlük bir şey var yani düşünceler...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ben usulü söyleyeyim de ona göre...

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Ha, orada, hani, daha çoktu biliyorsunuz, sözcülerde hep yirmi dakika... Onun dışında da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yok, bunlarda on dakikaydı ama veririm, süre kısıtımız yok, veririm yani problem yok, siz yeter ki konuşun.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Biliyorum, o konudaki iyi niyetinizden hiç kuşum yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELÎ (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Varlık Fonunun değerli yöneticileri; konuşmama başlarken hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, usul üzerine konuştuk, şimdi de esas üzerine bir şeyler söyleme ihtiyacı var. Şimdi, tabii, varlık fonlarının dünyada da neden kurulduğu, amaçları biliniyor. İki temel var: Ya bir doğal kaynağınız olacak, madeniniz, doğal kaynağınız, zenginliğiniz, onu değerlendirmek için bunu belli yatırımlarda kullanacaksınız -o amaçla kurulmuş varlık fonları var- ya da ekonominiz fazla verecek, bütçe fazlası verecek, dış ticaret fazlası verecek, bu şekilde bunu değerlendireceksiniz. Altındaki mantık da şu: “Var olan bugünkü kaynakları öyle işlerde kullanalım ki yarın, gelecek kuşaklarının refahının da düşmeyeceği ve ülkenin kalkınma yolunda bir hamle yapacağı bir yapı oluşsun.” diye yani varlık fonlarının dünyada literatürdeki açıklamasına bunlar... Fakat ilginç olan şu: Baktığımız zaman, Türkiye’de bu Varlık Fonunun niye kurulduğunu o zaman da biz anlamadık, eleştirdik, şimdi eleştirmeye devam ediyoruz. Türkiye, doğal kaynak zengini olan bir ülke değil yani belli bir malın, belli bir emtianın ön planda olduğu, onun ekonomiye ciddi katkı sağladığı bir ekonomi değil. Diğer taraftan, bütçe açığı var, dış ticaret ve cari işlemler açığı var. Yani bu Fonun kurulmasının mantığı yok. O zaman da şunu söyledik:

“Bu Fon bir çeşit borçlanma fonu gibi olacak.” Var olan bazı varlıkların, kamu varlıklarının bütçe dışına çıkartılarak bütçe dışında yönetilebilmesi amaçlanıyor burada; başka bir açıklaması yok bunun. Yani bu, doğru bir yaklaşım değil. “Bütçe” dediğimiz şey, her şeyin bir bütçe içinde olması lazım. Burada âdetâ paralel bir bütçe var, inanılmaz rakamlara ulaşmış, bu yüzden buradaki sıkıntı önemli. Yani bu konuda biraz sonra toplam varlıkları millî gelirle kıyasladığımız zaman büyüklüğünü de göreceğiz, o kadar büyük bir yapı var ki ortada, devasa bir yapı var; işte, bugün anlattınız, kaç tane kurum, farklı farklı sektörlerde, alanlarda. Niye bunlar bütçe içinde değil? Bunların hepsi kamu varlıkları, bunlar kamu iktisadi teşebbüsleri, daha önce de yönetiliyordu. Neden aldınız bunları bir Varlık Fonu bünyesinde yönetiyorsunuz?

İkincisi, Fonun yapısı problemlî, Cumhurbaşkanının inanılmaz bir konumu var. Madde 3’te diyor: Cumhurbaşkanı, şirket yapısına ve işleyişine ilişkin usul ve esasları belirliyor, hangi kurumların Varlık Fonuna aktarılacağını belirliyor, aynı zamanda da Yönetim Kurulunun Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerini atıyor. Doğal olarak Yönetim Kurulu hangi bağımsız denetim firmasına bu denetimin yaptırılacağını belirliyor. Sonra en az 3 kişiyi belirliyor, o 3 kişi kamu denetçileri arasından, onları da Cumhurbaşkanı belirliyor. Cumhurbaşkanının iki şapkası var: Bir, Cumhurbaşkanı şapkasını takıyor, belli yetkileri kullanıyor; ondan sonra geçiyor öbür tarafa, hem karar verici hem uygulayıcı hem denetleyici. Böyle bir şey, böyle bir ucube durum hiçbir yerde olmaz. Yani böyle bir yetkinin birisine verilmesi kim olursa olsun mümkün değil. Yani bütün bu yetkilerin aynı kişide birleşmesinin açıklaması yok, dünyada da böyle bir şey yok. Uzun zamandır söylüyoruz yani bu ciddi bir sakatlıktır, bu şekilde yönetilmez. Bu şekilde yani Cumhurbaşkanının her tür yetkiyi tamamen bir kişi olarak farklı farklı konumlara, pozisyonlara geçip kullandığı bir şey hiçbir şekilde kabul edilebilir değil.

Şimdi, denetim konuşuldu. Denetimde de üçlü bir denetim sizin sunuşunuzda da vardı “Bağımsız denetim, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu denetimi.” diye. Sormak istiyorum: Yani bu bağımsız denetim mesela ne kadar sürdü, ne kadarlık bir süre verildi başlangıcından bitimine kadar? Devlet Denetleme Kurulu ne kadar bir süre içinde bu denetimleri yaptı? Plan ve Bütçe Komisyonunda da işte, 29’unda bize geldi; bugün 1 Şubat, görüşüyoruz, 29 Ocak-1 Şubat arası. Yani eğer denetimse, eğer orada söylendiği gibi ciddiye alınan bir denetimse bu kadar kısa zamanda, bu kadar dar bir zamansal perspektif içinde görüşülmesinin anlamı yok. O yüzden de söyledim, Sayın Başkan da söyledi yani “Önümüzdeki dönemlerde bu konuya dikkat edeceğim, ondan sonra daha uzun veririz.” dedi ama ben beklerdim ki şimdi yapalım bunu, bugünkü görüşmede yapalım. Bakın, önemli bir konu önümüzde ama “Önümüzdeki dönemde yapacağız.” dedikimiz... Ben bakıyorum, daha önceki görüşmede de yine benzer şeyler konuşulmuş, Yönetim Kurulunun hatta gelmesi gerektiğine ilişkin konuşmalar da var ama hiçbir şey değişmemiş. Yani bu, bizim yaptığımız parlamenter denetimin son derece eksik yapılması anlamına geliyor. Şimdi, kanunda diyor ki “Denetim”de: “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen, işte şu alanlarda çalışan -alanlar sayılıyor- en az 3 kamu denetim elemanı...” Burada “Devlet Denetleme Kurulu” demiyor fakat ilginçtir, Devlet Denetleme Kurulu bu işi yapıyor, Devlet Denetleme Kurulu üyelerini de atayan Cumhurbaşkanı. Ha, burada hepsi belki bünyenizde değil, belki bir kısmı koordinasyondur, başka kurumlardan gelmiştir ama bunun Devlet Denetleme Kurulu bünyesinde yapılması yanlış. Yani buna ilişkin belki kanunda bir açıklık yok ama kanunda “Devlet Denetleme Kurulu yapar bunu.” diye bir ibare de yok ya da “Onun öncülüğünde ya da koordinasyonunda yapılır.” diye bir ibare yok. Yani bu durum etik değil bir kere, biraz önce söylediğim gibi yani Cumhurbaşkanının hem karar verici hem uygulayıcı hem denetleyici konumda olması ve bütün bu süreçlere ilişkin tek söz sahibi olduğu bir durum kabul edilebilir bir durum değil. Bu denetim,

anladığımız kadarıyla bağımsız denetim raporu üzerinden yapılıyor. Yani Sayıştay raporları var. Tabii, konuşuldu, KİT Komisyonuna da onlar geliyor ama bunlarla herhâlde bir ilişkisi yok arada yani belki bu konuda bir ilişkinin kurulması anlamlı olabilir. Bu denetim konusunu çok önemsiyoruz.

Bakın, geçtiğimiz günlerde... Türkiye Varlık Fonunun ilk Genel Müdürü biliyorsunuz, yargılanıyor. Ona ilişkin 25 milyon dolarlık bir iddia vardı, ondan sonra da bu süreç sanıyorum 2018 yılında tespit edildi. Ben şimdi sormak istiyorum: Bu, denetim raporlarında, bağımsız denetim ve onun üzerinden yapılmış olan kamu denetim raporlarında yok. Neden yok? Neden tespit edemedik? Denetim mi eksik, bir terslik mi var? Yani acaba kamuda... Yani bağımsız denetim tamamen finansal raporlar üzerinden gidiyor, orada tespit edilmesi gerekirdi, hadi tespit edilmedi diyelim; arkasından atanan kamu denetçileri, onların tespit etmesi gerekiyordu fakat tespit edilmemiş. Sonrasında bir biçimde ortaya çıktı. Yani böyle bir şey söz konusu olamaz. Yani o gün 25 milyon dolarsa yarın öbür gün 500 milyon dolarlık bir şey de olabilir, bunu tespit edemiyoruz, demek ki bir terslik var burada. Bunu nasıl yapacağız, Sayıştaya mı bırakacağız bu şeyi? Yani bu denetim usulünde biraz sıkıntı var gibi gözüküyor. Tamam, bağımsız denetim standartları üzerinden gidelim falan ama yani sonuç itibarıyla denetimin de bir biçimde düzgün, uygun şekilde yapılması gerekir. Mesela, ben baktım, finansal alanda bir kısım rasyolar var, finansal kaldıraç oranı, öz kaynak bölü varlık oranı, kısa vadeli yükümlülük, toplam yükümlülük, cari oran... Bunlara ilişkin, bu rasyoları görmedim ben raporlarda; görmedim, raporunuzda yok. Bu raporların bize verilmesi gerekmiyor mu?

Şimdi, orada bir sürü işlem var, sayfalarca bir şeyler yazılmış ama sonuç itibarıyla onların bir biçimde, nedir, şu andaki finansal durumu nedir, bunların belli şeyleri... Bunlar iktisadın, finans alanının, bankacılığın en önemli alanlarıdır, buralara bakar, bunlar üzerinden çıkarırsınız; bu oranların belli bir yukarıya çıkması ya da bazen aşağı doğru inmesi risk seviyesinin ciddi arttığını gösterir. Mesela bunlar yok. Hâlbuki bunların bir kere raporda bizim önümüze ayrıntılı bir biçimde gelmesi gerekiyordu.

Mali duruma baktım, toplam varlıklar 5 trilyon 613 milyar. Bakın, çok büyük bir rakam. 2022 yılında gayrisafı yurt içi hasıla 15 trilyon lira, yaklaşık üçte 1'i, çok büyük bir rakamdan bahsediyoruz; 300 milyar dolar çevirdiğimiz zaman, yıl sonu dolar kuru 18 lira 68 kuruştur 2022'de, 300 milyar dolar. Net kârı falan vermişsiniz fakat orada bir de aynı zamanda borç var. Toplam borç 3 trilyon 534 milyar; 3,5 trilyon borcu var. Nedir bu borç? Bu borç niye yapıldı? Tamam, varlığı söylemek güzel ama yani o zaman demek ki burada gerçekten bir borçlanma fonu var, borçlanma fonu olarak çalışıyor burası. Bu borçlar nedir, bunların ayrıntıları nelerdir; bu ayrıntıları istiyoruz. Var olan kamu kurumları, hepsi bunların KİT'ler, bunlar geçmişte buraya aktarılmasaydı hazine denetiminde olacaktır şimdi ama nasıl bu kadar yüksek borç bunu bilmemiz gerekiyor.

Yine, baktığımız zaman, fonun yapısı ve portföyü genişliyor gittikçe, yeni KİT'ler kuruyoruz aslında. Niye yapıyoruz bunu, bunu anlamış değilim. Alt şirketler, alt fonlar... Mesela 5 alt fon varmış, 2'si faal, 3'ü çalışmıyor; 1'i çalışıyor, 1'i dönüştürülmüş şirkete. Zarar eden şirketler var, neden şey yapıyor? Yani gittikçe genişleyen, büyüyen bir yapı var. Yani var olan yapısının da genişlediğini, büyüdüğünü görüyoruz. Mesela faal olmayan şeyler... Neden böyle bir fon kurdunuz? Yarın ihtiyaç olur diye mi bir alt fon? Böyle gayriciddi iş olur mu? Sonuç itibarıyla, önünüze bir şey gelir, ona göre bakarsınız, bir karar alırsınız ihtiyaç olduğu zaman ama ihtiyaç olacak diye öncesinde bir fon kurulmasıyla ilk defa karşılaşıyorum.

Cumhurbaşkanlığında görevli personel Varlık Fonu şirketlerinde görevli. Yapmayın arkadaşlar, böyle şey olmaz, bu etik değil. Yani zaten her şey Cumhurbaşkanında; var olan kişiler aynı zamanda da Varlık Fonu şirketlerinde görev almışlar, yönetici konumunda, denetçi konumunda ya da başka

konumlarda. Yani baktığımız zaman ortada devasa bir yapı var ama bizim bildiğimiz anlamda denetimin dışında hangi kararların verildiğini, alındığını göremiyoruz. Yani şunu sormak lazım: Bu kurumlar neden Varlık Fonunda, niye bu Varlık Fonunu kurduk? Yani bunlar Varlık Fonunun dışında olsaydı ne olurdu, ne değişirdi yani nasıl bir şey bekliyoruz buradan? İşlerin daha iyi, daha hızlı hareket etmesi mi, esneklik mi; nedir? Ama devletin içinde bütçe birliği, hazine birliği dediğimiz şey önemli. Burada büyüklüğü gittikçe artan paralel bir hazine var. Bakın, 2022 yılı rakamı; toplam varlık 5,6 trilyon, 2022 yılı bütçe büyüklüğü 2,9 trilyon. Anormal büyük rakamlardan, devasa rakamlardan bahsediyoruz fakat anlıyoruz ki denetim eksik ve yapı son derece yanlış bir biçimde kurgulanmış. İçeride normalde birden çok görevi yapmaması gereken... Bunların hepsinin birbirinden ayrılması gerekiyor. Bir yerde birtakım standartları koyan, karar veren, içeride bunları uygulayan ve sonra bunun denetimini yapan kadroların, yapıların birbirinden açık ve net olarak ayrılması gerekiyor.

Mesela, 6741 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin 3'üncü fıkrası diyor ki: "Finansman sağlanırken Türkiye Varlık Fonu portföyü üzerinde teminat, rehin, kefalet ve ipotek tesis edilebilir." Nedir bu? Yani bunlar var mı? İpotekler, teminatlar; bunlar varsa bunları bilmek istiyoruz çünkü bu Fon ve bünyesindeki yapılar her türlü denetimden arı; Sayıştay denetimi yok, Rekabet Kanunu geçerli değil, Kamu İhale Kanunu, Devlet İhale Kanununu burada geçerli değil; Devlet Memurları Kanunu, SPK Kanunu, bunların dışında oluşmuş bir yapı var. Ne oldu, bu kadar borç nasıl yapıldı, nerelerden borçlandık? Gerçekten buradaki gibi, bu teminat, rehin, kefalet, ipotek, bunlar kullanıldı mı, neler için kullanıldı, hangi yatırımlar için? Bunları bilmek istiyoruz.

Mesela Türkiye Maden, söylediniz biraz önce, dediniz ki: Madencilik alanında, işte, 26 adet maden ruhsatı almış, bir yerlerde bir şey yapacak. İyi ama MTA var, devletin şeyi var. Yani siz bir maden şirketi gibi bir şey mi kurdunuz? MTA'yla ilişkiniz nedir, nasıl bir ilişki içindeyiz? Bunun arama çıkarma işlemini siz mi yapacaksınız, MTA'yla birlikte mi ya da başka ortaklarınız mı olacak? PETKİM ve TÜPRAŞ özelleştirildi, şimdi bu alanda yeniden bu kurumları kuruyoruz. Bunlar AKP iktidarları döneminde özelleştirildi, şimdide yeniden bu kurumları kurmaya kalkıyoruz. Yani bu, aslında, baktığımız zaman bir şeyi gösteriyor.

"Yüzde 82 Sayıştay denetimine tabi." dediniz, yüzde 18 değil mesela; onlar neler, hangileri Sayıştay denetiminde? Anladığım kadarıyla, sonradan kurulan KİT'ler, alt fonlar Sayıştay denetiminin dışında yani kurulduğu zaman geçenlerde Sayıştay denetimi var ama sonradan kurulanlar Sayıştay denetiminin dışında. Neden, ne fark var? Aynı yapının içinde, o da bir KİT. KİT'in içinden kuruyorsunuz, onun bünyesinde, onu niye Sayıştay denetiminin dışında bırakıyoruz? Yani baktığımız zaman, ortada dediğim gibi bir yapı var.

Mesela Genel Kurul yapılmadı, Türkiye Varlık Fonu şirketinin Genel Kurulu yapılmadı. Siz de söylediniz konuşmanızda, raporda da var, siz de söylediniz, denetçi arkadaşımız da ifade etti; siz de dediniz ki: "Böyle emredici bir durum yok, ihtiyari bu." İyi ama bütün şirketler bunu yapar, ihtiyari diye o zaman yapmayın bunu. Yani illa her şeyin yüzde yüz yapılması gibi değil, normal şartlar altında o sene bittikten sonra mart ayı sonuna kadar genel kurullar yapılır. Bankalarda da böyledir, şirketlerde de böyledir, bilançolar açıklanır ve bunlar kamuoyunun bilgisi dâhilindedir ve bunlar üzerine konuşulur, halka açıkça bu çok daha önemlidir.

Yani biz buradayız, geliyoruz, burada bir fon var, işte "Bu Fon önemli, şöyle ileri gidecek, şu alanlarda yatırım yapacak." demek bu işi çözmiyor. Ülkenin kalkınmasını hepimiz en çok isteriz. Ben Devlet Planlama Teşkilatında yetiştim, plancıyım. Tabii ki ülkenin kaynaklarını belli önceliklere yönlendirmek, daha hızlı büyüme, var olan sorunları çözmek hepimiz için en önemli öncelik ama ben Türkiye Varlık Fonunun bu yapısının hangi sorunu çözdüğünü anlamış değilim, neden böyle bir

şeye ihtiyaç duyulduğunu anlamış değilim ve faaliyetlerini net olarak göremiyorum, ne yaptığını göremiyorum, bilmiyorum. Bunlar hepimizin, bu ülkenin değerleri; bunlar hepimizin ata yadigarı, bu ülke de bizim atalarımızın vergileriyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, bir saniye...

Sayın Ermut, milletvekillerinin bu eleştirilerini not alırsanız sonrasında size cevap hakkı için söz vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, tabii.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu anlaşılabilir değil. Yani bu Varlık Fonu konusunda bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak düşüncemiz de net. Bunun âdeta bir paralel bütçe oluşturduğunu ve bu anlamda da Türkiye'deki Varlık Fonunun, dediğim gibi, biraz önce söylediğim gibi, dünyadaki varlık fonlarının kuruluş amaçlarıyla bir ilişkisi olmadığını, bu anlamda da bunun doğru olmadığını söylüyoruz. Varlık Fonunun kapatılması ve oradaki kurumların yeniden hazine bünyesine, bütçe içine alınması gerektiğini her zaman söylüyoruz.

Birçok soru var, çok fazla konu var aslında bunun içinde ama belki sonrasında tekrar da söyleriz. Sorulara alacağımız cevaplar bizim için önemli yani bu konuları net ve açık bir biçimde bizimle paylaşın çünkü sonuç itibarıyla eğer Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda bir denetim yetkimiz varsa biz bu denetim yetkisini sonuna kadar kullanacağız, kullanmak da istiyoruz zaten. Sonrasında da ona ilişkin eksik gördüklerimizi, biliyorsunuz, bir zorunluluk olmamasına rağmen, bir rapor hâlinde, bir tamamlayıcı rapor olarak iletiyoruz ki siz de sanıyorum ona göre bazı şeyleri orada düzeltiyorsunuz. Onların da sonrasında yani var olan yanlışlıkların belki düzeltilmesi açısından bir katkısı olsun. Yani sonuçta ortada bir yapı var, bu yapı çalışıyor. Onun daha iyi yönetilmesi; kurallara, hukuka uygun olarak yönetilmesi; bütün gelirlerinin, giderlerinin, hesaplarının açık ve şeffaf olması bizim için önemli diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Temurci, buyurun lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Varlık Fonumuzun kıymetli Genel Müdürü, değerli bürokrat arkadaşlarım, basınımızın kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Türkiye Varlık Fonu devletin dolayısıyla milletin varlıklarının neredeyse yüzde 80'ini bünyesinde barındıran bir fon. Dolayısıyla biraz sonra yine, Genel Müdürümüz Arda Bey'in ifade ettiği rakamlar üzerinden bazı rakamları paylaşacağım. Böyle büyük bir yapı, aslında Türkiye Cumhuriyeti devletinin ekonomik performansı için de bu yapının performansının iyi olması elbette ekonomiye çok büyük katkı sağlar. Ben, tabii, biraz önce Cumhuriyet Halk Partisinden Değerli Sözcümüzü dinleyince... Ben Varlık Fonunun Arap ülkelerindeki yani enerjisi olan ülkelerdeki veya Norveç gibi dış ticaret fazlası, cari fazla veren ülkelerdeki gibi bir fon olduğunu düşünmüyorum. Bu Fon biraz daha, işte, Uzak Doğu ülkelerinde, belki Malezya, Singapur'daki Temasek Holdinge benzetilebilir. Yani aslında stratejik bir kalkınma fonu olarak Varlık Fonunu ben görüyorum, önce onu söyleyeyim. Şu anda bizim burada şu ana kadar yaptığımız eleştirilere, ben de artıları ile eksileriyle birtakım ifadelerde bulunacağım. Bazı konularda siyasi kimliklerimizin ötesinde öyle şeyler söylemeliyiz ki yarın hep birlikte daha iyi olalım. Şimdi, bugün gidin Singapur'da Temasek Holdingle ilgili bütün eleştirilere medyada, muhaliflerde bakın, hemen hemen aynı eleştirileri orada da duyarsınız; böyle bir tablo var.

Şimdi, ben şöyle bir giriş yapmak isterim: 2016'da, 15 Temmuzdan neredeyse bir ay sonra işte bu 6741 sayılı kuruluş kanunu yapıldı. Şimdi, bu kanunla ilgili olarak birtakım maddeleri -yani mutlaka sizler bunu çok iyi biliyorsunuz ama tarihe not düşmek için- o hain darbe girişiminin etkisiyle belki çok tartışmadık "Biz bunu kuruyoruz ama bu şekilde bir yapının bu ülkeye, bu ülkenin ekonomisine nasıl bir katkısı olacak?" sorusunu yeteri derecede belki konuşmadık.

Mesela, ben şimdi "Amaç ve kapsam"da madde 1'e bakıyorum bu kanunda da -tabii, birçok şey yazılmış- "yurt içinde kamuya ait olan varlıkların ekonomiye kazandırılması" deniliyor. Bu önemli bir şey ama mesela birisinin bize şunu açıklaması lazım: Türkiye Cumhuriyeti devletinin değil, Osmanlı'dan miras alarak çok önemli bir kurumumuz olan Ziraat Bankası... Ziraat Bankası zaten aktif büyüklük olarak Türkiye'nin en büyük bankası. Ekonominin içerisinde ve çok çok önemli bir oyuncu. Şimdi, diğer bankalar da böyle yani bunlar zaten sürecin içerisinde.

Eski bir bankacı olarak, bakın, sunumunuzun bir yerinden bir örnek vereceğim. Şimdi, Türkiye'de elbette ekonomi politikaları eleştirilebilir. Faiz meselesi özellikle son altı-yedi yıldır çok fazla eleştiri konusu oldu, faiz ile enflasyon arasında kurulan ilişki. Elbette devletin şu anda kamu bütçesinin 2024'teki verilerini sizler de biliyorsunuz ama biz gerek Kredi Garanti Fonunda gerek düşük faizli kullandırmış olduğumuz kredilerde... Bunlarla ilgili tabii yeterli bilgiye sahip değiliz ama şimdi kamu bankalarına sermaye desteği... Yani ilk eleştirim şu: Devletin bildiğimiz bu kurumlarını ne yapacağız da ekonomiye kazandıracakız? Bunlar zaten ekonominin içinde ve çok önemli oyuncular.

Şimdi, geçtiğimiz yıl, yanlış hatırlamıyorsam, 50 milyar; 51,5 milyar TL buralara bir sermaye aktarımı yaptınız, şimdi ise 111,7 milyar TL'den bahsediyorsunuz ve şöyle bir cümle kurdunuz... Ben tabii, Arda kardeşimle daha önceden tanışıyorum, bilgisine de güvenen biriyim, aynı dili konuştuğumuzu düşünüyorum. Şimdi, sermaye rasyolarını güçlendirmekten bahsettiniz. Evet, sermaye rasyoları meselesi, bankacılığın Basel kriterlerinde en önemli meselelerinden biridir ve böyle bakıldığında, ben 160-170 milyar TL'nin... Bakın, burası çok önemli, altını çizelim. Eğer yanlış kredi kullanımları, batık krediler, buraları finanse etmek için Varlık Fonundaki reel sektör ve başta enerji ve madencilik olmak üzere buradaki kaynakların bir bölümü kamu bankalarının zararları için Varlık Fonundan aktarılıyorsa bu tablo çok dehşet verici bir tablodur, yarın hepimizi ilgilendiren bir meseledir. Dolayısıyla buralarda ciddi sorunlarımız olduğunu düşünüyorum.

Tabii, bir fon var, yüzde 80 devlete, millete ait olan kurumları yönetiyor, kamu mevzuatına tabi değil, özel hukuk hükümlerine tabi.

Şimdi, yine, Arda Bey, Genel Müdürümüz sunumunda çoklu bir denetimden bahsetti. Doğru, çoklu denetim önemli. Burada iki şey söyleyeceğim, zamanı da Başkanın sabrını da zorlamak istemiyorum. Yani bu çoklu denetim içerisinde neden mesela Sayıştay yok? Neden bunu söylüyorum? Ben yabancı kuruluşlarla yani Pricewaterhouse olsun, Deloitte olsun, bunlarla çalışılmasına karşı biri değilim çünkü oralarda da bizim gençlerimiz çalışıyor, yetiştiriyorlar uluslararası finansman konusunda. Onların başka bir şeyine karşıymı onu söyleyeceğim.

Bu Sayıştay denetimi öyle bir meseledir ki arkadaşlar, bence siyasilere de bürokratların da burada durup bir düşünmesi lazım. Cumhurbaşkanımızı millet seçmiştir. Dolayısıyla o kuruma, o makama olan saygınlık konusunda herhangi bir şey söylemeyiz ama şu çok önemli bir şey: Yani düşünün, Varlık Fonunun Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Cumhurbaşkanımız, Devlet Denetleme Kuruluna o görevi veren Sayın Cumhurbaşkanımız. Ya, böyle bir şey arkadaşlar; bakın, burada bir tuhaflık var yani. Biraz önce Rahmi Bey söyledi, detaya girmeyeyim. Biz, normalde... Az önce söylendi, ben çok üzülüyorum ama bu konu bence AK PARTİ'li arkadaşlarımızın da önemle üzerinde durmaları gereken bir konu. AK PARTİ'nin siyasi tarihinde ilk defa bir yolsuzluk soruşturması açıldı ve buna Sayın Cumhurbaşkanı

önayak oldu. Bak, çok önemli bir şey bu. İlk kez oldu, bu 25 milyon dolar -biraz önce bahsedildi- üzüldük ifade ediyorum, bakın, şu anda 6 milyon doları MacKenzie Türkiye'ye ödedi çünkü bizimle çalışması var, 9 milyon doların da nereye gittiğini biliyoruz, 10 milyon dolar buhar; peki, bu para buraya nasıl geldi? Asla, hiçbir bürokrat arkadaşımızın bunu yaşamasını istemem. Sayıştay denetimi sadece finansal bir denetim değildir; neden bunu yaptınız, kamuyu neden zarara uğrattınız, bu yatırım gerekli miydi sorusunu da sorar. İşte, biraz önce söylendi, kamu ihale mevzuatına tabi değil, birçok şeye tabi değil, birçok muafiyeti var, onları da zamanım olursa söylerim.

Şimdi, burada, şunu söylemek istiyorum: Türkiye'nin, devletin varlıklarının yüzde 80'ini topladığımız Varlık Fonunun Başkanı bu ülkede tutuklandı arkadaşlar ve bu düğmeye basan da Sayın Cumhurbaşkanımızın kendisi oldu. Burada bir sorun var. Bence, öncelikle -bu kanunla ilgili olarak bazı maddeler de okuyacağım- bu kanunun topyekûn elden geçirilmesi gerekiyor. Böyle bir şey olamaz. Devletin varlıklarını emanet ettiğimiz bir kurumu milletin denetiminden ari düşünmek, bağımsız düşünmek bu devlete de millete de burada çalışan arkadaşlarımıza da yapılabilecek en büyük kötülüktür. Nasıl olabilir? Örtülü ödenekten gelen bir para, devletin en büyük varlık şirketi tarafından bir off-shore hesaba aktarılır. Ben, bu ülkenin bir sevdalı olarak, bütün kurumlarımızın kalitesinin ülkenin kalitesini oluşturacağına inanan birisi olarak bunu doğru bulmuyorum. Denetim mekanizmasının, Varlık Fonu üzerinden, o çoklu denetim içinde mutlaka Sayıştayın da yer alması gerektiğini ifade ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanımıza da şunu söylüyorum: Bu benim bilgi eksikliğim olabilir, Plan Bütçede, tabii, bizler milletvekilleri olarak bir oylama yapmayacağız çünkü özel bir şirket, kendi Genel Kurullarını yapıyorlar. Geç olmuş olabilir, o ayrı konuşulabilir ama bizim, şu anda, burada, Plan Bütçe olarak, Varlık Fonunu nasıl denetleyeceğimize dair bir yönergemiz var mı? Bilmiyorum, belki daha önce konuşuldu, bununla ilgili elimizde bir şey var. Biz aslında siyasi bir istişare yapıyoruz, iş daha iyi olsun diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Buyurunuz.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Şimdi, müsaadenizle, ben yine kanunla ilgili olarak bir iki şey söylemek istiyorum. Mesela, bu kanunda -yani 4'üncü maddenin bir bendi bu- "Finansman sağlanırken Türkiye Varlık Fonu portföyü üzerinde teminat, rehin, kefalet ve ipotek tesis edilebilir." diyor. Ya, arkadaşlar, şöyle bir soru soralım; devlete, millete ait olan bir fon, bu ülkenin yasaması, bizler, milletvekilleri olarak bir gün gazetede şöyle bir haber okusak: "Ziraat Bankası şu paraya, şu şirkete satıldı." Allah muhafaza. Arkadaşlar, biz size milletin temsilcileri olarak hesap soramayız çünkü siz özel bir şirketsiniz, istediğinizi yaparsınız, istediğinizi satarsınız, istediğinizi alırsınız, kamu ihale mevzuatına tabi değilsiniz. Elinizdeki bütün varlıklarla ilgili sonsuz bir gücünüz var. Dolayısıyla, bunun, mesela, ben, özellikle önümüzdeki dönemde siyasetin önemli bir alanı olacağını düşünüyorum.

Şimdi, bir başka konumuz, bu, personelle ilgili mesele. Oraya geçmeden, gelir vergisinden muafsınız, kurumlar vergisinden muafsınız, banka ve sigorta muameleleri vergisi, harçlar, bütün vergilerden muaf; şimdi, sizinle birlikte aynı sektörde faaliyet gösteren özel şirketler var yani özellikle yeni kurulan alt şirketlerden bahsediyorum. Ya, bu normalde Anayasa'nın eşitlik ilkesine temelden aykırı bir şey. Anayasa'ya aykırı da bir kanun düzenlemesi mümkün değil çünkü Türkiye bir hukuk devleti. İlk ismi "Adalet" olan bir partideki arkadaşlar, bu benim söylediklerimi sadece bir siyasi eleştiri olarak değil, bu kanunu herkes okuyup, şu kanunun alelacele çıkartılmış ve mutlaka yeniden düzenlenmesi gereken bir kanun olduğunu anlasınlar diye ifade ediyorum. Dediğim gibi, hep amacımız üzüm yemek.

Şimdi, şurada bir cümle okuyacağım, kaçınıcı madde onu da söyleyeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Yine, kanunun 8'inci maddesinin (5)'inci fıkrası diyor ki: "Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri -yani Devlet Memurları Kanunu- şirket tarafından istihdam edilecek personel hakkında uygulanmaz." Arkadaşlar, bugün gençlerimiz niye bu ülkeyi terk ediyor? Neden geleceklerini bu topraklarda aramıyor? Devlete ait varlıkların yüzde 80'ini elinde bulunduran büyük bir yapı, büyük bir bütçeye sahip olan yapı; eğer böyle bir şey yazarsa burada, biz bu ülkenin gençlerini burada tutamayız. KPSS olmayacak, dilediği kişiyi işe alacak, istediğini işten çıkartacak, istediği ücreti verecek ve biz de burada denetim yapacağız. Ya, bunlar doğru uygulamalar asla değil.

Şimdi, ben, Karadenizliyim, Rizeliyim. Ben şunu söylüyorum: Biraz önce Rahmi Bey de söyledi, ben onu biraz daha müşahhas hâle getireyim. Bir şirket kurarsınız, bir yapı kurarsınız ve o yapının performansını ölçersiniz. Performansı ölçmeden bir şey yapmak mümkün değil. Biraz sonra kârlılıkla ilgili teşekkür edeceğim.

Şimdi, Varlık Fonu olmasaydı -BOTAŞ dâhil, ÇAYKUR dâhil, PTT dâhil- son yedi yıl içerisinde bu şirketler daha iyi mi olacaktı, kötü mü olacaktı? Yani Varlık Fonu, stratejik bir kalkınma fonuysa bu varlıkları daha iyi bir hâle mi getirdi, yoksa daha kötü mü oldu? Burada tabii, bir yönetici ya da kurum değil, devletin kurumları bizim için çok önemli, daha iyi olsun diye...

Bakın, şimdi, bana birinin şunu açıklaması lazım: 2017 yılında ÇAYKUR -Rize Milletvekilimiz de burada herhâlde- Fona devredildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - 2017 yılı dâhil, ÇAYKUR'un beş yıl yani 2017 dâhil takip eden beş yıl toplam zararı 2,5 trilyonu geçti. ÇAYKUR'un bütün raporlarını okuyorum. Geçtiğimiz yıl ÇAYKUR 60 milyon TL kâr etti, ümit ederim ki bu trend devam eder. Arkadaşlar, PTT zarar etti. Dolayısıyla, biz, elbette, alt kuruluşlar, yeni kuruluşlar, stratejik kuruluşlar kuracağız. Madencilik böyle, telekomünikasyon böyle, bunlar çok önemli ama bunları kurarken mevcut cumhuriyetin kurduğu ve devam eden ve bizim için çok kıymetli olan varlıklar zarar ederse, diğer taraftan da bankaların sermaye yapılarında, rasyolarında sıkıntı olup onu siz finanse ederseniz, korkarım ki, Varlık Fonu stratejik bir kalkınma değil, kalkınmamızın önünde bir engel olur. Ne olur, bu eleştirileri bu anlamda dikkate alın.

Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bir diğer konu: Şimdi, şu bağımsız denetimle ilgili bir söz söyleyeceğim. Dedim, bunlarla bizim çalışmamız elbette olacak, bu ülkenin çocukları, birçok şey öğreniyoruz, bunlar değerli ama arkadaşlar, onlardan da şöyle bir ricamız var: Bilmiyorum temsilcileri burada mı? Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımız Filistin konusundaki hassasiyetini dile getiriyor. Biz diyoruz ki: "Gemiler gitmesin." Ama Filistin bu ülkenin bir meselesi değil mi? Filistin bu ülkenin, Gazze bu ülkenin bir meselesi, hepimizin meselesi yani siyaset dışı konuşuyorum. Şimdi, burada ben Pricewaterhouse'un Türkiye yetkililerinin Gazze'deki katliamı, İsrail katliamını destekleyen firmalar içerisinde ismini de gördüm.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Buradaki yetkililerin çıkıp şunu demesi lazım: "Bu konu bizi ilgilendiren bir konu değildir. Burada Türkiye'nin hassasiyetlerini, Gazze'deki soykırımı..." Bir şeyler demesi lazım yani sadece gemi göndermek değil. Bizim bunlara ödediğimiz paralara bakıyoruz, raporları okudum yani hakikaten içim yanıyor ya. Ya, niye bunlara... Bunlar yine bu bağımsız denetimleri yapsınlar, bir şey demiyorum ama bütün bunlardan sonra biz milletvekilleri olarak, şu

raporları bu toplum “Kim hazırladı?” sorusunu sorduğunda -kıymetli Arda kardeşim ve bürokrat arkadaşlar- bunun cevabını ne AK PARTİ’li arkadaşlarımız ne de biz veremeyiz. Bunlara mutlaka bir şey alınması gerekiyor diye düşünüyorum.

Kaç dakikam var Başkanım? İki dakika...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Temurci, 4 kere uzattım.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Öyle mi? İki dakikada toparlıyorum.

Ben diyorum, gelin bir değişikliğe gidelim, yasadan başlayarak bunları değiştirelim.

Başdanışman Genel Müdüre bağlı, kaç tane başdanışman var tabii bilmiyoruz, var mı yok mu organizasyon şemanızda? Ya, bir de “Uluslararası Danışma Kurulu -denetçilerimiz- kurulmamış.” dedi. Ya, kurmak mecburiyetinde miyiz bilmiyorum; organizasyon şemanıza baktım -bu benim bilgi eksikliğim- ya, bu bir mecburiyet midir, onu bilmiyorum, ona bir bakmak gerekiyor.

Şimdi, Varlık Fonunun 2021 ve 2022’de özellikle iki alandaki harcamalarına baktım: Bir tanesi kurumsal iletişim, bir de seyahat giderleri. Evet, kârlarımız olağanüstü artmış; 2021’de kurumsal iletişime 1,1 trilyon -yaklaşık 1,2 trilyon- 2022’de yaklaşık 15 trilyon. Arkadaşlar, ne yapıyoruz yani sonuçta nedir yani kurumsal iletişimde ne oldu ki bu kadar şey oldu? Bir de seyahat giderleri -biliyorum, uluslararası birtakım kurumlarla özel toplantılar, şunlar bunlar yapıyor- 373 bin liradan 3 trilyona yaklaşmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Kâr konusunda, konsolide bütçede yani 11 milyardan 225 milyara çıkmış olmasını tebrik ediyoruz, olağanüstü bir artış. Bu mevcut, yeni kurulan yapılardan mı, nereden geliyor bu kâr? Bu tabii çok kıymetli. Ya, bir de şunu rica ediyorum: Bu Varlık Fonu 5,6 milyar varlığa sahip, Türkiye’nin -arkadaşlar, biliyorsunuz- 2024 bütçesi 11 trilyon civarında yani olağanüstü büyük bir yapı ama biz doğal gaz buluyoruz, petrol rezervlerimiz var. Şu anda Varlık Fonunun önümüzdeki dönemde bizim toplam devlet varlıkları içinde, bütçemiz içinde nereye gideceğine dair bir projeksiyona da ihtiyacımız var. Çünkü bunu siz yöneteceksiniz, buralar sizde olacak.

Ben son olarak şöyle bitireyim: Sizin yükümlülüklerinizle ilgili, borçlarınızla ilgili “3,5 milyar TL.” denildi. Arkadaşlar, 2021 ve 2022 yılında, sadece iki yıl içerisinde yani biz, neredeyse 19 kat bütçe açığı artmış, 8 kat devletin borcu artmış bir ülkeyiz. Şimdi, biz Varlık Fonunu bu işin dışına koyduğumuzda sadece 2024 yılında 1 trilyon 600 milyar olan devletin bütçe açığı 2,6 trilyona çıkacak. Biz sizin bu yükümlülüklerinizi bu işin içine, borcun ve devletin yükümlülükleri içine koyduğumuzda çok daha kötü bir ekonomik tabloyla karşı karşıya kalırız. Ben bu nedenle sizin performansınızın doğrusu çok ama çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Son olarak, siz özellikle kriterlerden, prensiplerden bahsettiniz uluslararası yapılarda. Biliyorsunuz, bu Sovereign Wealth Fund Institute var; o da sizin şeffaflığınızı ölçtü, 10 üzerinden 8 alanlar sınıfı geçiyor. Niye bizim Türkiye Varlık Fonumuza 6 not verdi? Bunu düzeltmek için neler yapıyoruz? Bunu da sizden dinlemek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Tekrar çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim Sayın Temurci.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı Orhan Erdem’in, Türkiye Varlık Fonu denetim raporlarının Komisyonda görüşülme sürecine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Biraz önce “Komisyonun Türkiye Varlık Fonuyla ilgili nasıl bir çalışma sistemi var?” diye sorunuz olmuştu. Yeni arkadaşlarımız da olabilir, öncelikle tabii 6741 sayılı Kanun bunu belirlemiş. Bunun dışında 16 Ekim 2019 tarihinde Komisyonunun 27’nci Dönem Üçüncü Yasama Yılı’nın 2’nci Birleşiminde bu konu görüşülmüş ve öncelikle Devlet Denetleme Kurulu denetçilerine söz verilmesi, Türkiye Varlık Fonu yetkilileri tarafından Komisyona sunum, sunumun ardından Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere söz talepleri bulunan sayın milletvekillerimize istem sırasına göre söz verilmesi, Komisyonunda dile getirilen görüş, öneri, eleştirilere cevap vermek üzere Türkiye Varlık Fonu yetkililerine tekrar söz verilmesi, Komisyon görüşmelerini müteakip hazırlanacak Komisyon raporuna varsa ek görüş ve muhalefet şerhlerinin de eklenmesi, Komisyon raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması şeklinde bir çalışma programı oluşturulmuş. Bilgi sunmak istedim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) DİĞER İŞLER (Devam)

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2022 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleri ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/834) (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Şimdi söz talebi Hakkı Saruhan Oluç Vekilimde, daha sonra Bakırloğlu ve Akay’ın da talepleri var.

Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Varlık Fonunun değerli bürokratları ve Devlet Denetleme Kurulunun değerli bürokratları ve yöneticileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu Varlık Fonunun kuruluş amacına ne kadar hizmet ettiği ve ekonomiye ne gibi katkılar sağladığı tartışmasını zamanımız kısıtlı olduğu için çok fazla yapamayacağım ama vereceğimiz muhalefet şerhimizde, ek görüş olarak vereceğimiz muhalefet şerhinde bu konuyu tartışacağız. Aynı şekilde, uluslararası fonlarla amaç ve işleyiş açısından karşılaştırması hakkında da görüşlerimizi yine, muhalefet şerhinde sunacağız; onu öncelikle belirtmiş olayım.

Şimdi, değinmek istediğim birinci konu, bu denetim meselesi. Hani, biz, şimdi denetim yapıyoruz ya; sözde denetim diyeyim ben ona, özde bir denetim yapmıyoruz esas itibarıyla. Şimdi, denetim meselesinde benden daha önce konuşan vekil arkadaşlarımız da çeşitli şekillerde ifade ettiler, buradaki en önemli sorun, denetimin yapısal olarak nasıl kurgulandığı sorunu. Şimdi, Varlık Fonunun denetim çerçevesi; bir, bağımsız denetim; iki, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve üçüncüsü de Büyük Millet Meclisinin denetimi olarak ifade ediliyor. Şimdi, birincisi, bu bağımsız denetim meselesine elbette önemsiz demiyorum fakat uluslararası alanda da bu tür kuruluşlarda bağımsız denetim mekanizmalarının sıkça tartışma konusu olduğunu doğrusu biliyoruz; çok güvenilmeyen bir işleyiş var. “Neden?” dersiniz, kâr amacıyla kurulmuş olan bir şirketi kâr amacıyla kurulmuş başka bir şirket denetliyor yani burada yapısal bir sorun olduğu görünüyor. Hâlbuki bu tür kuruluşlar açısından baktığımızda, gerçek denetim, toplum adına kamusal fayda ve öncelikler temelinde yapılması gereken denetimdir ve mevcut şartlarda gerçekten bir denetim gerçekleştirilecekse bu, kamu tarafından yapılmalıdır. Türkiye’de bunu yapabilecek yer neresidir? Sayıştaydır esas itibarıyla ve Sayıştay bilerek ve isteyerek, gayet bilinçli bir şekilde bu denetimin dışında tutulmuştur bu fon kurulurken.

Özellikle vurgulayayım, bunu daha önce de hep söyledik daha önceki tartışmalarda ve bu Fon raporları buraya geldiği zaman: Sayıştay denetimine tabi olması gerektiği hiç izaha falan gerek duyulmadan kabul edilmesi gereken bir şey, bunu özellikle vurgulamış olayım; birincisi bu. Yani, Sayıştaydan kaçırılan bir faaliyet var, Sayıştaydan kaçırılıyor; mesele bu kadar basit, açık. Neden kaçırıldığını tabii ki sorgulamak gerekiyor çünkü işin içinde keyfiyet var; ona da geleceğim biraz sonra.

İkincisi, Devlet Denetleme Kurulu. Yani sizi, burada olan bürokrat arkadaşları tenzih ederek söylüyorum, kişisel bir mesele gibi algılamayın bunu; burada da yapısal bir sorun var. Neden? Biraz evvel sayın vekil de ifade etti, hani, çok güzel bir kavramla söyledi “Tuhaf bir durum var.” dedi. Tuhafın da ötesinde bir durum var ama hadi, tuhafla ifade edelim: Yani, Varlık Fonunun Yönetim Kurulu Başkanı Cumhurbaşkanı ve bunu denetlemesi gereken Devlet Denetleme Kurulu da Cumhurbaşkanına bağlı kurul yani bir elinden alınıp öbür eline veriyor neredeyse; böyle bir şey olabilir mi? Bu yapısal bir sorun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Çok şapkası var bunun Başkanım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Evet.

Devlet Denetleme Kurulundaki, oradaki bütün bürokrat arkadaşlar, yöneticiler falan belki çok liyakatli çalışma sürdürüyorlardır, bunu tartışmıyorum ama burada bir yapısal sorun var. Çünkü Fonun başındaki kişi, aynı zamanda Devlet Denetleme Kurulunun da bağlı olduğu kişi olduğu zaman, Devlet Denetleme Kurulunun raporlarının soru işaretiyle karşılanması gayet doğaldır yani dediğim gibi bu, sizin çalışmanızdan bağımsız olarak gayet doğaldır. O yüzden, bu acayıpliğin ortadan kalkması gerekiyor yani birinden birinin tercih edilmesi gerekiyor, bu acayıpliğin ortadan kalkmasının yolu bu esas itibarıyla.

Şimdi, son denetlemesi gereken yer de işte burası, Türkiye Büyük Millet Meclisi. Yani şey yapmak için değil, hani kötülemek için söylemiyorum, öyle anlaşılmasın ama gerçekten özde bir denetimden bahsedemeyiz, sözde bir denetim. Yani bu toplantı bir denetim toplantısı değil, bir bilgilendirme toplantısı, çok değerli bilgiler aldık, rapor geldi, baktık filan ama bu değil. Yani süre en başında tartışıldı, süre açısından bunu çok kısıtlı bir sürede tartışmak zorunda kaldık. Yani ekim ayında gelmesi gerekiyordu, şubatta geldi. Bu da en başındaki konuşmalarda eleştirildi. Ama sonra bakıyoruz zaten Varlık Fonu kendi Genel Kurulunu toplaması gereken tarihte toplamamış yani Mehmet Muş’un meselesi değil, Sayın Başkanın meselesi değil bu belli ki. Yani bir acayıplik var. Acayıpliğin adı ne biliyor musunuz? Keyfiyet yani hukuka ve yasalara uygun davranmama hâli, yani “Ben ne yaparsam olur, onu o şekilde yürütebilirim.” hâli. Dolayısıyla böyle bir keyfiyete sahip olunduğu zaman istediğiniz zaman Genel Kurul yaparsınız. Ben, yine, sizi tenzih ederek söylüyorum bunu, sizin üstünüzdeki siyasi iradeyi eleştiriyorum esas itibarıyla yani bu “Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi” denilen sistemdeki demokratik olmayan yürütme tarzını eleştiriyorum esas olarak. İstedğim zamanda yaparım, ne zaman uygun görürsam öyle adım atarım gibi bir hâli var.

Dolayısıyla bu üç denetim mekanizması da hem bağımsız denetim hem Devlet Denetleme Kurulu hem de bizim Mecliste yapmaya çalıştığımız denetim mekanizması gerçek, öz bir denetime yol açacak mekanizmalar değil maalesef. Ama buna rağmen görüyoruz ki raporda birtakım önemli saptamalar var. Şimdi, biraz evvel hızlı bir şekilde okundu, oradan not alabildiğimiz kadarıyla... Yani “Hesaplamalarda dikkat ve özen gösterilmeli...” Bir açık çıkmış “Hesaplamalarda dikkat ve özen gösterilmeli...” E, peki, bunun sorumlusu kim, sorumlusundan nasıl hesap sorulmuş, yanlış nereden kaynaklanmış, acaba bu yanlış hakikaten o kadar mı, daha büyük mü? Bunların hiçbirinin cevabı yok. “Denetim” dediğimiz şey böyle şeylerle yapılabilir aslında.

Uluslararası Danışma Kurulu oluşmamış. Hâlbuki bu Fon esas itibarıyla uluslararası alanda ciddi bir faaliyet gösteren fon yani uluslararası alandan kaynak sağlamak için oluşturulmuş bir fon; biliyoruz. O da bir tuhaflık tabii, sizler de biliyorsunuz. Çünkü dış borç almakla yetkili olan Hazine ve Maliye Bakanlığı var esas itibarıyla. Neden dış borç almak üzere bir fon kuruluyor ikinci yetkili olarak? Yani ikinci bir hazine oluşturuluyor aslında. Yani bu gene sizin sorunuz değil, yürütmenin ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yarattığı bir sorun, esas itibarıyla paralel hazine oluşuyor. Ama bu kadar uluslararası alanda faaliyet gösteren ve oradan kaynak toplamaya çalışan bir fonun Uluslararası Danışma Kurulu oluşmamış mesela. Yani neden? Bunlar hep sorulacak sorular esas itibarıyla.

Dolayısıyla, burada dediğim gibi aslında yapısal birtakım sorunlar var, onları ifade etmeye çalıştım. Hani diyeceksiniz ki yani söylüyorsunuz da ne oluyor? Biz de zaman zaman soruyoruz, işte, toplantının en başında bir tartışma yaptık “Hani söylüyoruz da ne oluyor, iktidar duyuyor mu?” diye. Bunları da duymayacak belli ki. Hani nasıl işimize geliyorsa öyle yaparız iktidarı çünkü bu iktidar. Ama bakın, ben size bir şey söyleyeceğim, bu ara ben Hazine ve Maliye Bakanının sözlerini çok heyecanla izliyorum ve takip ediyorum. Geçen sefer tasarruf genelgesiyle ilgili konuşmuştum, hatırlarsanız; gerçekten doğru bir şeye işaret etmişti ve kamu kurumlarında, açıkladığı tasarruf genelgesine uyulmadığını tespit etmişti. Şimdi, geçen gün İstanbul Sanayi Odasının meclis toplantısında konuştu Sayın Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve orada bir şey söyledi -siz onu okudunuz mu bilmiyorum- dedi ki: “Çünkü kur korumalı mevduattan çıkışı hedefliyoruz.” Neden? “Kur korumalı mevduat dezenflasyonla mücadeleyi zorlaştırıyor.” dedi. “Parasal aktarım mekanizmasını bozuyor.” dedi. Bunların hepsi çok doğru. “Kamunun üzerinde büyük bir yük oluşturuyor.” dedi. Şimdi, işte hani bir laf var ya “Zurnanın ‘zırt’ dediği yer.” burası işte; kamunun üzerinde büyük bir yük oluşturması. Şimdi, “Piyasaları bozmadan çıkacağız inşallah bu kur korumalı mevduattan.” dendi.

Şimdi, sayın vekiller, ben bir kısmınızı geçen dönemden hatırlıyorum, bir kısmınız geçen dönem yoktu ama Sayın Başkan, siz buradaydınız. Yani bu kur korumalı mevduat tartışması gündeme geldiği zaman, bu Mecliste konuşmadık hiç kimseyi bırakmadık; Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşuldu, “Yapmayın.” dedik, eleştirdik, “büyük bir kara delik” dedik, “Bu, ekonomide ciddi bir sorun hâline gelir, kamu zararı ortaya çıkar ve bütün bu zararın faturasını da halk ödemek durumunda kalır.” dedik, anlatamadık. Genel Kurulda, aşağıda konuştuk, defalarca konuştuk, anlatamadık. Hani o ünlü arka odada, bakanlık bürokratları geldi, onlarla konuştuk, anlatamadık. Anlatamadık yani “Yapmayın bunu, başka önlemleri hep birlikte konuşalım.” dedik, olmadı. Ama ne oldu? İşte, Hazine ve Maliye Bakanı bu açıklamayı yaptı, dedi ki: “Kamunun üzerinde büyük bir yük.” Çok kibarca ifade etmiş, büyük bir kara delik, büyük bir kara delik ve kamu büyük bir zarara uğratıldı. Peki, kim uğrattı bunu? Bu yük nasıl oluştu? Bunun sorumlusu kim? Bundan bir hesap sorulacak mı bu yanlış politika yüzünden? Hani hep beraber yanlış olduğunu düşünmemiş olsak “Hesap sorulacak kimse yok.” diyeceğim ama “Yanlıştır.” diye bas bas bağırımız burada, yine de dinlenmemiş.

Şimdi, acaba, bu oluşturulan yükü, bu yanlış yapmış olan bakanlara rücu etsek mi? Bunun kanunu çıksa mı? Ya, bu yanlışların bir faturası olsa mı? Neden? Çünkü faturayı halk ödüyor; bugün bu kadar büyük enflasyonla uğraşıyorsak, bu kadar ciddi bir sorunla karşı karşıya kaldıysa ekonomi, işte, bunun bir parçasını da bu kur korumalı mevduat sistemi oluşturdu. Dolayısıyla, niye bu örneği verdim şimdi, durup dururken? Biz bunu o zaman söylemiştik, dinlemediniz, yaptınız, şimdi bakın, Hazine ve Maliye Bakanı aynı şeyleri söylüyor; saydığım şeylerin aynılarını biz o zaman söyledik, şimdi bunu söylüyor.

Neden bunu dedim? “Sayıştay denetimi şarttır.” diyoruz, dinlemiyorsunuz; defalarca söyledik, dinlemiyorsunuz. Bir daha söylemiş olalım, kayıtlara geçsin -benim dışındaki vekil arkadaşlar da bunu söyledi- Sayıştay denetimi kamusal denetimdir ve bu tür fonlarda kamusal denetim yapılmıyorsa yani

toplum yararı var mı yani diyelim bir zarar oluştuysa, neden oluştu; yeterince kârlılık oluşmuyorsa, neden yeterince kârlı değil; hangi eksiklikler yapılıyor? Bunları toplum yararına denetleyebilecek tek şey kamusal denetimdir ve bizdeki sisteme göre de Sayıştadır; başka bir şey bulunsa, o da olabilir. Bunun yapılmamasının yarattığı sorunları, eminim -hani bu da kayıtlarda dursun- aradan birkaç sene geçtikten sonra konuşacağız ve iktidarın içinden, o zaman yönetimde olacak birileri çıkacak, diyecek ki: “Sayıştay denetiminin yapılmamış olması, bu Türkiye Varlık Fonuyla ilgili çok ciddi kamu zararlarının ortaya çıkmasına ve yanlışların yapılmasına yol açtı.” O yüzden, biraz muhalefetin söylediklerini dinlese bu iktidar ve bir ortak akıl oluşturmak doğrultusunda bir davranışta bulunsa ve keyfi davranıştan -keyfiyetin arkasındaki de hukuksuzluktur esas itibarıyla- bundan vazgeçse hayırlı olur diye düşünüyorum.

Bir de son bir şey söyleyeyim: Tabii ki Varlık Fonunun sorunu değil sonuç olarak ama hani, şimdi yerel seçimler de geliyor, adaylar ortalıkta, konuşuyor hepsi. Eski Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Sayın Kurum demiş ki: “İstanbul’da deprem olursa...” İstanbul’da aday olunca bunu fark etti, biz burada bas bas bağıryorduk “İstanbul depremi geliyor gümbür gümbür, önlem alınması gerekir.” diye; kendisi Bakanken hiçbir önlem almadı. Hiçbir önlem almadı, şimdi İstanbul’a aday olunca birdenbire depremi hatırladı. Finans Merkezi’ni de İstanbul’a taşıdınız iktidar olarak. Yani “Deprem olursa İstanbul’da, devlet batır, bayrak gider.” falan gibi abuk sabuk laflar edilecek yerde “Biz neden deprem konusunda gerekenleri yapmadık Bakanken?” sorusunun cevabını arasın Sayın Kurum, çok daha hayırlı bir iş yapar. İstanbul seçmenlerini o kadar da ahmak zannetmemek gerekir diye düşünüyorum.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Sayın Akay, buyurun.

Süreniz on dakika.

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün gerçekten önemli bir fonu burada hep beraber konuşuyoruz. 300 milyar dolar bir büyüklüğü olan yani yaklaşık 5,6 trilyonluk bir rakama tekabül ediyor; az önce sayın vekilimiz de belirtti, işte, bütçe büyüklüğü açısından da neredeyse bütçe büyüklüğünün yarısına tekabül eden bir varlıktan bahsediyoruz. Öz kaynakları 49 milyar dolar, 2022 sonu itibarıyla da 13,6 milyar dolarlık bir cirosu var ifadenize göre, biz de incelediğimiz zaman yaklaşık onları gördük. Tabii ki ülkemizin çok önemli kamu kuruluşlarının içerisinde yer aldığı bir fon. Dünyada 40 ülkede yaklaşık 80 civarında fon var, bunların da büyüklüğü aşağı yukarı 7,4 trilyon dolar. Bu şekil baktığımız zaman da hakikaten çok önemli bir fonu yönetiyorsunuz Sayın Genel Müdür.

Yine, iştiraki olan kuruluşlar var, biliyorsunuz, az önce saydınız, enerjiyle ilgili, işte, bütün konularla ilgili bir sürü iştirakiniz var yönettiğiniz. Oralarda da yönetim kurulu başkanısınız aynı zamanda. Gerçekten sorumluluğunuz çok çok yüksek.

Şimdi, inceleyip baktığımız zaman, bu Fona alındığında, bazı kamu kurumlarının performansında düşüklük olduğunu gördük. Daha önceden daha iyi kârlar elde ederken Fona geldikten sonra da zararlarında artışlar meydana geldiğini gördük. Bunu da siz ifade ettiniz, bazı görev zararları var; işte, BOTAŞ’ın görev zararı 46 milyar dolar, EÜAŞ’ın 42 milyar dolar civarında.

Yine, geçmiş dönemde ucuz krediler kullandırımlı nedeniyle, seçim ekonomisi nedeniyle Ziraat Bankasının 12 milyar, yine, 11 milyar civarında da Halkbankasının görev zararlarını finanse etmek zorunda kaldınız fakat bu kuruluşların detay bilançolarına baktığımız zaman, iştiraklerinize de baktığımız zaman yine faiz giderleri hakikaten çok önemli boyutlara ulaşmış. Yine, öz kaynakları eksi olan şirketler var, anonim şirketler var; bu, önemli bir sorun olarak görünüyor. Zaten siz bunları bertaraf etmek için, Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı maddesiyle de uyum sağlamak için -ki iflasını istemek zorunda kalır- bu sermaye artırımlarını da yapmak zorunda kalıyorsunuz. Buna rağmen, baktığımız zaman, hâlen mali yapısında da bir düzelme olmuyor.

Sermaye yeterlilik rasyolarıyla ilgili -birazdan tekrar o konuya geleceğim- Sayın Temurci de bahsetti ne kadar önemli olduğunu, bu yapının batık kredileri olayı vesaire, bu konulara da ayrı değineceğiz. Bu şekil baktığımız zaman sorumluluklarınızın çok ağır olduğu bir durumla karşı karşıyayız. Yine, bilançolara baktığımız zaman “Yapılmakta Olan Yatırımlar” kalemini görüyoruz enerji sektörüyle ilgili, diğer alanlarla ilgili. Detaylarını göremedik yani bu yapılmakta olan yatırımlar nereyle ilgili, hangi alana yatırımlar yapılıyor; bunların bizlerle paylaşılması faydalı olacak. Bir de bu yatırımları hangi firmalara yaptırıyoruz, bunların ihale bedelleri nedir, fayda-maliyet analizleri nedir yani açılış ihale tutarlarından günümüze gelen miktarlarda ne kadar artışları olmuştur, buradaki gerekli tasarruf tedbirlerine uyulmakta mıdır?

Şimdi, benim burada önem vereceğim konulardan biri de bünyenizde olan kamu bankalarıyla ilgili hususlar çünkü ciddi sermayeler aktarıyorsunuz oraya. Kendi iç bünyesi içerisinde denetleme mekanizmaları var, teftiş kurulları var, iç denetim elemanları var fakat siz Türkiye Varlık Fonu olarak, burada, Devlet Denetleme elemanları olarak buradaki kamu bankalarını çok daha sağlıklı ve düzgün şekliyle denetlemek zorundasınız. Bunu neden söylüyorum? Çünkü çok önemli iddialar var başta Ziraat Bankası olmak üzere kamu bankalarıyla ilgili. Benim de tespit ettiğim, incelediğim, bazı belgelere ulaştığım konular var; bu konuyu özellikle burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu konuyla ilgili de 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu gereği de size bir yazı yazdık Sayın Genel Müdürüm, ben kendim yazdım, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi ve milletvekili olarak. Bu yazı ulaştı mı size bilmiyorum, bir hafta önce kadar yazıyı gönderdik. Eğer ulaşmadıysa da burada sizi özellikle bilgilendirmek istiyorum. Niçin? Geçmişte sizin bulunduğunuz makamda olan kişilerin, uluslararası piyasadan, yurt dışından 25 milyar dolar kredi bulmaya çalışırken 25 milyon dolarla ilgili akıbetin ne olduğuyla ilgili hususlar, usulsüzlükler, buhar olan paralar, basına, yargıya yansıyan konular var. Dolayısıyla bu saatten sonra size bağlı kurumlarda olacak bütün hatalar direkt sizi de bağlar. Onun için, buradaki denetleme mekanizmasını daha iyi çalıştıracığınızı düşünerek SPK dâhil, Devlet Denetleme Kurulu elemanları dâhil, bankaların içindeki teftiş kurulları dâhil ciddi bir denetim yapılması lazım.

Şimdi, SPK gözetiminde çalışan Türkiye Değerleme Uzmanları Birliğince yürütülen bir soruşturma var. Biliyorsunuz, gayrimenkul değerleme şirketlerinde... Yaklaşık 155 adet civarında -biraz eksik, biraz fazla olabilir- değerleme şirketi var, bunların düzenlemiş olduğu raporlarla... Yani gayrimenkul değerlemesi, ekspertiz raporlarındaki gayrimenkuller teminat gösterilerek kullanılan krediler oluyor ve buradaki soruşturma sebeplerinden biri, bu değerleme şirketleri ile kamu bankaları arasındaki, özellikle Ziraat Bankası arasındaki ilişkiyle ilgili şaibeli durumlar söz konusu.

Buradaki iddialar şunlar: Bu gayrimenkullerin rayiç bedellerinden daha yüksek değerle değerlendirilip bunların teminata verilmesi şekliyle bazı kişilere ve tüzel kişilere kredi kullandırılmaları var. Bu teminatların değeri düşük ama yüksek gösteriliyor, krediler kullandırılıyor. Bu, sadece tüzel kişilere, ticaret erbabına değil; bu kredilerin bir kısmının bankada yönetici olarak çalışan, yönetim kurulu üyesi olan, genel müdür olan, genel müdür yardımcısı olan kişilere konut kredisi şekliyle de kullandırıldığı

iddiaları var ve yine, bu banka yönetim kurulu üyesi olarak atanan bir kişinin, şahsın -birazdan ismini de vereceğim- eski değerleme şirketi sahibi olduğu ve o şirketiyle ilişkilerinin devam ettiği, hâlen de -vereyim onu da- Zeytinburnu Belediyesi Meclis Üyesi olarak da çalıştığı ve bu kişinin değerleme şirketiyle, yönetim kurulu üyeleriyle, bu şirketlerle beraber hareket edip haksız kazanç temin ettiği, menfaat temin ettiği -hem şirketlerden hem de yöneticilerden bahsediyorum Sayın Genel Müdür-konularla ilgili hususlar var. Yine, örnek olsun diye söylüyorum: 3'ten fazla konut kredisi kullanılmış.

Şimdi ben buradan soruyorum: Yönetim kurulu üyesi olarak veya üst düzey yönetici olarak çalışan bu kişilerden 3'ten fazla gayrimenkul alan yöneticiler var mı? Bu ekspertiz şirketleriyle ilgili olarak mı bu değerlemeler yapılmış? Hâlen incelemede olan, soruşturmada olan bu ekspertiz şirketleriyle, başta Ziraat Bankası olmak üzere kamu bankaları çalışmaya devam ediyor mu? Bunun incelenmesi ve tetkik edilmesi lazım ve buradaki kredi kullanımlarıyla ilgili olarak da hem KOBİ'lerde olsun, diğer şirketlerde olsun hem bu banka çalışanlarında olsun, gelirin üzerinde, hak etmediğinin üzerinde, ratinglere uygun olmayan kredi kullandırılmaları var, maddi teminat açıkları var ve burada sorunlu krediler var, temerrüde düşen krediler var, yüzdürülen krediler var. Bu vesileyle, yüzde 18-19 olarak belirtilen sermaye yeterlilik rasyolarının -yüzde 8 kriter, biliyorsunuz- esasında çok daha az olduğu... Sayın Temurci'nin de bahsettiği gibi, önümüzdeki dönemde bir bankacılık kriziyle karşı karşıya kalmamak için bu sorunun giderilmesi gerekir.

Sadece yöneticiler böylece kalmamışlar, bir de geçmiş dönemde, son bir ayda, iki ayda, üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri dâhil herkes arabalarını değiştirmiş, araç almışlar, kiralamışlar son model lüks araçlar. Buralara ne kadar harcama yapılmış? Bu araçların modeli nedir? Yine, bu araçlar alınırken hangi şirketlerden araçlar alınmış? Mesela "Central Oto" diye bir şirketten araçlar alınmış mı, kiralanmış mı? Bu şirketin sahibi ile eski Ziraat Bankası Genel Müdürünün oğlunun bir bağlantısı var mı, hâlen devam ediyor mu?

Yani Maliye Bakanı Sayın Şimşek defalarca söylüyor, tasarruf tedbirlerinden bahsediyor, israfın önlenmesinden bahsediyor; biz de buna katılıyoruz. Bir taraftan bu konular dile getirilirken bu kadar savurganca, bu kadar israfla kaynakların heba edilmesi, kamu zararına sebep teşkil edilmesi kabul edilebilecek bir durum değil. Biz burada milleti temsilen, milletvekilleri olarak, Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak denetleme görevimizi yerine getirmek zorundayız. Emeklimizin, işçimizin, esnafımızın, asgari ücretlimizin zor şartlarda geçinmeye çalıştığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım.

CEVDET AKAY (Karabük) –...bir ortamda bu hususların süratle açığa çıkarılması, tespit edilmesi gerekiyor.

Sayın Genel Müdürüm, ben buradan sizden özellikle rica ediyorum, bu konunun üzerine özel olarak eğilin. Bu konuda SPK bir inceleme başlattı mı, araştırma yaptı mı? Bu üst düzey yöneticilerin banka hesaplarının irdelenmesi, birinci derece akrabaları dâhil, bu bahsettiğim kuruluşlar ve onlara bağlı kuruluşlarla ilgili transferlerin, EFT'lerin, banka hareketlerinin irdelenmesi ve banka zararına, kamu zararına sebep teşkil eden bu kişilerin bir an önce tespit edilip haklarında gerekli işlemlerin, varsa hatalarının -ki raporlar sonucunda çıkacak- meydana çıkarılması gerektiğini buradan özellikle size vurgulamak istiyorum. Bu konunun üzerine ciddi bir şekilde eğilinmesini ve sorduğumuz bu sorulara da cevap verilmesini özellikle talep ediyorum.

Benim yazımda burada anlatmadığım daha detay sorular da var. Olayın bir başka boyutu da bu ekspertiz şirketlerinin, vatandaşlıkla ilgili, yine yüksek değerlerden gayrimenkul alımlarında kullanılması, bu konuyla ilgili de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığına da sorduk. Aynı zamanda, size sorduğum soruları Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz’a ve Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Şimşek’e de sordum, bu konularla ilgili sizden net cevap bekliyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Akay, teşekkür ederim.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bu Türkiye Varlık Fonu Kanunu’nun 6’ncı maddesi denetimin ne şekilde yapılacağından bahsediyor. Buna göre, bağımsız denetim şirketi bu Fonun mali tablolarını ve Fona ait iştiraklerin mali tablolarını inceliyor, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu da bağımsız denetim şirketinin denetlemiş olduğu mali tabloları denetliyor, daha sonra da “Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu, Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen raporları görüşerek denetler.” diyor.

Şimdi, biz burada denetim görevi mi yapıyoruz, yoksa görüşüyor muyuz? Esasında, ben geçen tutanaklara baktım, geçtiğimiz yıllardaki tutanaklara baktım, en önemli tartışma konularından bir tanesi bu. Yani bugün burada toplandık, yapmış olduğumuz faaliyet bir denetleme mi, yoksa bize gelen raporlar üzerinde görüş mü bildiriyoruz? Hakikaten çok ciddi tartışma olmuş yani çıkamamışlar. Yani, mesela, kimler var? O zamanki Komisyon Başkanı şu anki Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Yılmaz’mış, Merkez Bankası Başkanı var, eski Merkez Bankası Başkanı var, DPT’den bir sürü insan var; bu kadar insan bir araya gelmiş, burada yapılan işlemin ne olduğu konusunda herhangi bir fikir birliğine varamamış, en son -ben baktım tutanaklardan- Cevdet Yılmaz şöyle demiş: “Bu bir denetim ama denetimin değişik türleri var, bu son derece kıymetli bir Meclis denetimi, yol gösterici bir denetim.” Yani bizim burada yaptığımız -değişik bir tabir var- şey yol gösterici bir denetim. Yani umarım önceki denetimler size kılavuzluk yapmıştır, yol gösterici konumda olmuştur. Yani esasında yaptığımız şey, amiyane tabirle derler ya, işte, deve kuşu gibi yani deve desen deve değil, kuş desen kuş değil; şu an yapmış olduğumuz şey bu.

Biraz evvel arkadaşlarımız bahsetti, milletvekili arkadaşlarımız da bahsetti, yani, şimdi Yönetim Kurulu Başkanı Cumhurbaşkanı, denetleyen kurum Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu. Şimdi, başka şey de var, bu Devlet Denetleme Kurulu üyeleri arasında aynı zamanda Türkiye Varlık Fonu iştiraklerinde yönetim kurullarında görev alanlar da var. Yani, mesela, Yunus Arıncı, Cumhurbaşkanı Devlet Denetleme Kurulu Başkanı aynı zamanda Fon iştiraki olan Borsa İstanbul Yönetim Kurulu üyesi; bu da bir sakınca. Mehmet Emin Baysa, Devlet Denetleme Kurulu üyesi, aynı zamanda Vakıfbank Denetim Kurulu üyesi. Yani esasında burada yapılması gereken şey, benden önceki hatilerin de belirttiği gibi, şu: Burada bu denetimin Devlet Denetleme Kurulu tarafından değil de Sayıştay tarafından yapılmış olması lazım çünkü yapılan denetlemeler mali tablolar üzerinde. Yani bu faaliyetlerin kamuya faydası var mı, yok mu; bunlar denetlenmiyor sonuç itibarıyla.

Şimdi, bir de şey deniliyor, yani, burada sunumda siz de bahsettiniz, iktidar milletvekilleri de bahsetti: “Ya, zaten bizim iştiraklerimiz...” Ki bu iştirakler de yani 30 tane şirket, 46 gayrimenkul, 2 tane lisans, duran varlık büyüklüğü 2 trilyon 835 milyar lira yani korkunç rakamlar bunlar baktığınız zaman, büyük rakamlar ve “Bunların yüzde 90’ı, yüzde 82’si -bilemiyorum- zaten işte, çeşitli Sayıştay denetiminden geçiyor, işte, BDDK denetiminden geçiyor, SPK denetiminden geçiyor.” diyorsunuz,

“Denetleniyor.” diyorsunuz ama ayrıyeten de sizin kurmuş olduğunuz şirketler var. Yani nedir bunlar? İşte, Türkiye Varlık Fonu Finansal Yatırım AŞ, Bilgi Teknolojileri AŞ, Elektrik AŞ, Enerji AŞ, Maden AŞ, bu şekilde gidiyor yani 7 veyahut da 8 tane kendi kurduğu şirket var. Bu şirketlerden mesela biraz evvel sunumunuzda da bahsetmiş olduğunuz İstanbul Finans Merkezi Gayrimenkul İnşaat ve Yönetim AŞ’nin, şimdi bu şirketin toplam yatırım tutarı 10,7 milyar lira, öz kaynağı 22 milyar lira yani böylesine büyük bir şirket yani bu da bir kamu iktisadi teşekkülü statüsünde ama bu Sayıştay denetimine tabi değil, bu sadece sizin biraz evvel yapmış olduğunuz denetime tabi yani bakıldığı zaman burada mutlaka Sayıştay denetiminde olması lazım. Zaten bu Avrupa Birliği ilerleme raporuna, daha doğrusu ülke raporlarına da yansıyor yani “Türkiye Varlık Fonunun hesap verebilirliği ve şeffaflığı bulunmamaktadır.” deniliyor, önemli bir eleştiri getiriliyor burada size; bunun da göz önüne alınması lazım.

Şimdi, benim bazı gözlemlerim de var yani sizin raporlarınıza bakıyorum, daha doğrusu Devlet Denetleme Kurulunun raporlarına baktığımız zaman 5 tane alt fon olduğundan bahsediliyor, bunların 3 tanesinin faal işlem görmediği raporda yazıyor. Bakıyorsunuz, burada alt fonlardan sadece Piyasa İstikrar ve Denge Alt Fonuna ait mali bilgiler var. İstanbul Finans Merkezi Gayrimenkul Yatırım Alt Fonuna ait mali bilgiler yok. Bu fon daha sonra şirkete mi döndü? Şirkete döndüyse niye hâlâ bir alt fon olarak raporlarda yer almakta?

Bir de enteresan bir şey yani esasında sevindim, sizin faaliyet raporunuza baktım, faaliyet raporunda özellikle sürdürülebilirlikten bahsediyorsunuz, yenilenebilir enerjiden bahsediyorsunuz. Yani mesela burada işte -nedir- Türk Hava Yolları 2050 yılında karbon nötr hava yolu olma taahhüdü vermiş, işte, Halk Bankası için “2032 yılına kadar yüzde 51 azaltım...” gibi hedefler koymuşsunuz. Bir taraftan böyle çevreci yaklaşıyorsunuz konuya; bu güzel, iyi bir şey ama diğer taraftan da enerji şirketiniz de bildiğim kadarıyla Afşin C Türkiye Varlık Fonu AEL Elektrik Anonim Şirketi, bir taraftan da Afşin’de bir termik santral kurmaya çalışıyorsunuz. Yani bu bir çelişki değil midir? Bir taraftan “İşte, karbon ayak izini şu kadar azaltacağız, şunu yapacağız ve işte, Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank gibi bankalar eliyle özellikle yenilenebilir enerjiye, karbon ayak izini azaltmaya yönelik projelere kredi vereceğiz.” diyorsunuz -ne kadar veriyorsunuz, onu da sormak lazım esasında, bu kredilerin büyüklükleri ne- bir taraftan da yani dünyada kimse artık termik santrallere kredi vermezken, dünya termik santralden koşar adım giderken termik santral kuruyorsunuz. Yani bu bir çelişki değil midir? Onu sormak istedim.

Bir de yönetici şirketin stratejik plan hazırlaması... Bu, işte, daha önceki kanunda Bakanlar Kuruluna veriliyordu, şu anda Cumhurbaşkanına veriliyor herhâlde ve bu üç yıllık stratejik plan üzerinden siz çalışmalarınızı sürdürüyorsunuz; bu stratejik plana biz herhangi bir yerde ulaşamadık. Nedir bu stratejik plan? Onu görmek istiyoruz. Yapılıyor mu, yapılmıyor mu? Onu görmek istiyoruz.

Bir diğer husus -biraz sorularım var- mesela doğrudan yabancı yatırımcıların potansiyel ortağı olarak tanımlamışsınız kendinizi, Türkiye Varlık Fonu. Türkiye Varlık Fonu, enteresan bir şey, 2016 yılında kuruluyor. 2015 yılında bu ülkede 19 milyar 263 milyon dolarlık doğrudan yabancı yatırım varmış, 2016’da bu 13 milyar dolara düşmüş, 2022 rakamı 13 milyar 601 milyon dolar, 2023’ün Ocak-Kasım rakamı ise 9 milyar 232 milyon dolar. Yani siz “Doğrudan yabancı yatırımcının potansiyel ortağı olacağım.” diyorsunuz ama öyle bir doğrudan yatırımcı gelmiyor artık ülkemize.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yüzde 80’i gayrimenkul.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bunların da büyük bir çoğunluğu gayrimenkul bakıldığı zaman, sermaye yatırımları ne yazık ki yok. Peki, hangi doğrudan yabancı yatırımcıyla ortaklık yaptınız bugüne kadar, onu da sormak istiyorum size.

Bir diğerk mevzu, 2022-2023 yıllarında gerçekleştirilen özelleştirmelerden Türkiye Varlık Fonuna herhangi bir kaynak aktarılmış mıdır, onu öğrenmek istiyoruz. Vizyoner projelerden bahsetmişsiniz 2053-2071... Yani ismi geçiyor ve bu vizyoner projeler yok. Nedir bu vizyoner projeler? 2053-2071 hedeflerine ulaşmak için hangi vizyoner projeleriniz var? Mesela, Kanal İstanbul Projesi “çılığın proje” olarak lanse edilmişti, bu vizyoner projelerinden bir tanesi olabilir mi? Biraz evvel borçlardan bahsettiler, Fonun ciddi borcu olduğundan bahsedildi. Peki, Fonun dış borcu ne kadardır? Peki, başka bir soru, Yönetim Kurulu üyeleri huzur hakkı almakta mıdır? Ben aldıklarını tahmin ediyorum, almakta mıdır? Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri ne kadar huzur hakkı almaktadır, yıllık ne kadar buraya huzur hakkı verilmektedir, onu öğrenmek istemişim.

Başka -notlarıma bakıyorum- bir de şu dikkatimi çekti: Tabii, gayrimenkulleriniz var, ciddi gayrimenkuller var bakıldığı zaman, bir çoğunluğu Antalya’da 5 yıldızlı, 4 yıldızlı oteller, işte tatil köyleri falan. Şimdi konunun yabancısıyım, aydınlatırsanız sevinirim. Mesela neyi örnek verelim, burada diyorsunuz ki: Limak Limra Park Hotel. Burada da karşımıza çıktı Limak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – 31/12/2022 tarihi itibarıyla 323 milyon liralık bir değeri var bu taşınmazın, yıllık geliri 5 milyon 942 bin lira yani neredeyse ellide 1’i, altmışda 1’i yani şimdi, biraz ucuz değil mi? Mesela, benim 323 milyon liralık bir gayrimenkulüm olacak, bir iş yerim olacak, otelim olacak ve ben bunu kirayı veriyorum 5 milyon 942 bin liraya, bu rakamlar düşük değil mi? Buna benzer rakam da var, toplam yapmışız. Kümülatife baktığım zaman da 31/12/2022 tarihi itibarıyla bu taşınmazların piyasa değeri 12 milyar 225 milyon lira, 2022 yılında elde edilen gelir 167 milyon lira yani yetmiş ikide 1’i. Mesela, bu rakamlar bana çok düşük geldi, bizim bilmediğimiz başka bir şey mi var, aydınlatırsanız ve neden bu kadar düşük olduğunu burada Komisyonumuza belirtirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Bakırlioğlu, teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı, buyurun.

Süreniz on dakika.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Sayın Başkanı, Komisyonumuzun değerli üyelerini, Sayın Genel Müdürümüzü ve değerli bürokratlarımızı saygıyla selamlıyorum. Sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Genel Müdür, sizin ifadenizle söylüyorum, on ayda 229 kişiyle, hatta geçmiştekileri de kattığımızda, 6 kişi de oradan geldiğinde, toplamda 235 kişiyle on ayda derlediğiniz rapor dün elimize geçti ve bugün bunun üzerinden bizden olumlu ya da olumsuz görüş verilmesi bekleniyor; bir kere bu doğru bir şey değil. Bununla ilgili bizim elimize bu bilgilerin en az bir hafta, on gün önce geçmesi ve üzerinde değerlendirmemizi böyle yapmamız doğru olmalıdır.

Şimdi, raporunuzun içinde özellikle gözüme çarpan kısa başlıklarla ilgili bazı şeyleri hem size hem vatandaşlarımıza bildirmek isterim. Örneğin, 46’ncı sayfada BOTAŞ’la ilgili yazan bir yazıyı vatandaşlarımızın dikkatine çekiyorum, diyor ki: “Buradaki denetlemeyle ilgili bağımsız denetçi görüşü sınırlı olumlu.” Niye böyle olmuş? Onun da gerekçesi altta, finansal tabloların gizliliği nedeniyle yani açıklanamaması nedeniyle ama “sınırlı olumlu” olarak bir görüş verilmiş. Hem görülüyor hem de sınırlı olumlu görüş veriliyor; ilginç bir durum, bunu bir tespit edelim. Biliyorsunuz, geçen yıl 21 Haziranda Fonun eski CEO’sunun bir gazeteyle de çıkan bir tutuklanma, gözaltı süreci yaşandı ve bu süreçle ilgili de, sonra 1 Aralıkta da bir şartlı tahliye oldu ve bu tahliyeden dolayı da davanın sürdüğünü sanıyorum, biliyorum ama oradaki ilginç olan şey şu: Bizim Türkiye’nin vatandaşlarına ait

olan hazineden, Sayın Cumhurbaşkanının yetkisiyle 25 milyon dolarlık bir bütçenin Türkiye Varlık Fonuna devredildiği bilgisi var ve buradan da o dönemin Genel Müdürünün ifadelerine göre, aldığımız bilgilere göre de doğrudan ödemeyi işte hukuk bürosuna 4 milyon dolar, McKinsey'e 6 milyon dolar, bu NewOak'a 3 milyon dolar, Allen&Associates'e 2 milyon dolar -telaffuzunu doğru yapamayabilirim, yabancı şirketlerin ismini- Deutsche Banka 3 milyon dolar, yerel avukatlık bürolarına da 500 bin dolarlık ödemeler yapıldığı söyleniyor. Şimdi bununla ilgili milletvekili olarak benim hiçbir bilgim olmadığı gibi vatandaşlarımızın da hiçbir bilgisinin olduğunu düşünmüyorum. Bizim istediğimiz şey, denetimde eğer şeffaflık var ise, olacak ise bu Varlık Fonunun denetimiyle ilgili görevlendirmelerde mutlaka Türkiye Büyük Millet Meclisinden siyasi parti temsilcileri ve Mali Müşavirler Odasından ya da ilgili kurumlardan temsilciler alınmak suretiyle halka açık ve çok şeffaf bir biçimde yapılmalıdır, aksi hâlde yapılmış olan denetimlerin bizim için bir karşılığı yoktur; bugün sadece bunu görüş olarak söylemiş olalım.

Yine Fon bünyesine alınan şirket ve kuruluşların tabii üst düzey yetkililerinin de burada olmaması yani Fon yöneticilerinin burada olmaması da ayrı bir eksiklikler değerlendirme açısından. Söylediğiniz gibi tarafınıza ağustos ya da temmuz ayları mıydı, o tarihlerde teslim edilmiş olmasına ve bize de ekimde bunun gelmiş olması gerekmesine rağmen, bugün bu tarihe kadar ertelenip şimdi görüşüyor olmamız da teknik olarak ayrıca Varlık Fonunun sorgulanması gereken bir yanıdır. Türkiye Varlık Fonunun denetimi, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kuruluyla hiçbir şekilde ilişkilendirilmeden, kamu bürokrasisinde görev yapan ve anılan yasanın maddesindeki şartları haiz merkezî denetim elemanları tarafından da yerine getirilebilir pekâlâ, neden bunun öyle yapılmadığını da, merak konusu, sormak istiyoruz.

Şimdi 2017 yılında kurulan Varlık Fonu kuruluşundan sonra -ilginçtir, arkadaşlarımın çoğu da değişti- BOTAŞ, ÇAYKUR, PTT gibi önemli kurumlarımız zarar etmeye başladılar. Bunların rakamlarıyla ilgili de biraz bilgi sahibisiniz ama ben vatandaşlarımız duysun diye tekrar etmek isterim, müsaadenizle. ÇAYKUR'daki zarar 2,6 milyar, Et ve Süt Kurumunda dört yılda 1,2 milyar, BOTAŞ'ta on ayda 62 milyar, EÜAŞ'ta 53 milyar, Ziraat Bankasında ucuz verilen kredilerden 12 milyar, Halkbankasında da 11 milyar TL zarar olarak görülüyor. Şimdi, ben Karadeniz'den geldim, Karadeniz'den seçildim geldim, tabii 1 milyon insanı ilgilendiren bir bölgede -çay üretiminden kasıtlı söylüyorum- bu insanların bana sorduğu bir şey var, ben de size onu tevdi ediyorum. Diyorlar ki: "Ya, çayı biz üretiyoruz, çabalıyoruz, üreten biziz, satan biziz, fabrika -ÇAYKUR- zaten bizim paralarımızla oluştu, ÇAYKUR'u neden Varlık Fonuna devrettiniz kardeşim?" diye soruyorlar bana. Çay üreticisi bir defa ÇAYKUR'un Varlık Fonundan çıkartılmasını istiyor. Niye istiyor? Çünkü diyor ki: "Bu ÇAYKUR bu Fona devredildikten sonra sürekli zarar açıklanıyor. Üstelik de ben çalışıyorum, çabalıyorum, benim üretimimdeki çiftçi olarak karşılığım sabit tutulurken, çayın kilogram fiyatı sabit tutulurken, Türkiye'de yüzde 130 zamlar oluyor, yüzde 150 zamlar oluyor ama buna karşılık Varlık Fonu üzerinde güçlendirmeler, çeşitlendirmeler, işte halka geliştireceğiz diye sunduğunuz ve ortaya çıkardığınız şeyde, sadece önümüze zarar diye tablolar koyuyorsunuz." Bu nedenle üreticiler diyorlar ki: "Bizi bu Varlık Fonundan çıkartın, bizim irademizle olmadı bu iş." Bunun dikkate alınması lazım.

Mesela bu KİT'lerde oluşan zararların gerekçeleriyle, nedenleriyle ilgili neden raporunuzda hiçbir şey yok? Yani örneğin ÇAYKUR neden zarar ediyor, bununla ilgili niçin bir çift laf kullanılmamış? BOTAŞ niye zarar etmiş veya EÜAŞ niye zarar etmiş; niye bununla ilgili bir çift laf konulmamış? Bunun içinde acaba yüksek rakam ve sponsorluk harcamalarının bir yer tuttuğu, yılda 50 milyon ile 70 milyon arasında reklam harcamaları yapıldığı, bu olmalı mı olmamalı mı, bunun gerekliliği konusunda burada kurumlarla ilgili, KİT'lerle ilgili neden herhangi bir düzenleme yoktur? Dolayısıyla bununla ilgili söyleyeceklerimiz; yani Varlık Fonu bizim göremediğimiz kapalı kapılar ardında işletmeciliği

yapılan bir kurumdur. İstedüğümüz şey şudur: Varlık Fonunun yönetimi, yönetim biçimi, denetlenmesi, Meclis dâhil, STK'ler dâhil Türkiye'nin vatandaşlarının rahatlıkla görebileceği ve inanabileceği, güvenebileceği bir modele dönüştürülmelidir. Bunu sizin yapamayacağınızı biliyoruz, elbette ki bunda bir kuşku yok ama Sayın Cumhurbaşkanının en azından belki bu talepleri görüp, vatandaşın taleplerini belki dikkate alabileceğini düşünmek istiyoruz yani.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Çok çok teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Güneş'e söz veriyorum.

Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, Varlık Fonumuzun çok değerli yöneticileri ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Varlık Fonu, 65'inci Hükûmette 26 Ağustos 2016 tarihinde 6741 sayılı Kanun'la kurulmuş, daha sonra 10 Temmuz 2018 tarihinde de 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Cumhurbaşkanlığımıza bağlanmış; 30 tane şirket, 2 tane lisans, 46 tane gayrimenkulden oluşmaktadır.

Tabii, bu Varlık Fonunun kurulmasıyla ilgili hâlâ özellikle Cumhuriyet Halk Partisinde “Niye bu Varlık Fonu kuruldu?” diye tereddütler var ve neticede işte “Biz çok fazla dış ticaret fazlası veren bir ülke değiliz. Diyelim ki çok fazla petrolümüz yok, fazla gelir kaynaklarımız yok; buna gerek yok.” gibi bir argüman da söylüyorlar, bunu diyorlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Literatür de öyle diyor Sayın Güneş yani dünyada öyle.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Fakat şuna gelmek istiyorum: Tabii, bizim burada Varlık Fonunu kurmamızdaki maksat daha çok varlıklarımızı bir araya toplayarak ekonomik olarak bir güç elde etmek, bunu...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hazine de bir arada değil miydi Sayın Güneş?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şimdi şöyle bir şey: Daha önceki, 54'üncü Hükûmette, rahmetli Erbakan döneminde bu kamu kurumları bir araya getirilerek... O dönemde kamu kurumlarının kimisi zarar ediyordu, kimisi kâr ediyordu ve kâr eden kamu kuruluşları düşük faizle bankaya kredi koyuyordu, başka bir kamu kuruluşu da ondan çok çok yüksek faizle onu kredi olarak kullanıyordu. Rahmetli Erbakan bunu gördüğü için, diyelim ki işte “rantierler” olarak hitap ettiği kesimin buradan para kazanmaması için buna benzer bir kurumu kurdu ve o dönemde çok etkin bir şekilde ülkeyi de yönetti. Buradaki temel amaç -tabii ki daha önce de dediğimiz gibi- sadece ekonomik güç elde etmek değil, diğer taraftan da Türkiye'nin geleceğine dair bir yön vermek.

Burada tabii ki bununla ilgili konuşmadan önce bu Fonun denetlenmesiyle ilgili bazı tereddütlerin hasıl olduğunu dile getirdiler, kendileri de ifade ettiler; birincisi, özel kurum tarafından denetleniyor; ikincisi, Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetleniyor; üçüncüsü de Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Komisyonunda görüşülüyor. Burada sadece oylama yapılmıyor; burada muhalefet milletvekilleri bunlarla ilgili görüşlerini bildiriyor ve bu görüşler Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve Cumhurbaşkanımıza da iletiliyor ve burada sizin görüşlerinizin hepsi de kayıtlara geçiyor ve neticede vatandaşlarımız da bundan haberdar oluyor. Diğer taraftan, bu Varlık Fonunun içindeki şirketlerin zaten büyük bir kısmı Sayıştay denetimine tabi. Şimdi, tabii, Sayıştay denetlerse denetçi oluyor, Devlet Denetleme Kurumu denetlemezse...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayıştay ne? Sayıştay kaldı mı Sayın Güneş?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Aynen devam ediyor, hiç endişe etmeyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayıştay denetliyor mu?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Peki, o zaman Sayıştayın bulgularına dayanarak iddia ettiğiniz şeyleri neye göre yapıyorsunuz Sayın Ağbaba? Yani kurumlara hakaret etmeyin, kurumların hakkını yemeyin, orada da namuslu, dürüst insanlar çalışıyor, aynı Devlet Denetleme Kurulunda olduğu gibi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hiç kuşkusuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Burada tabii, bu denetimle ilgili belki bazı değişiklikler yapılabilir, buna bir şey demiyorum ama burada özellikle benim önemsedğim, Varlık Fonundaki özellikle stratejik yatırımlar. İşte, bizim dış ticaret açığımızı kapatmak anlamında hangi yatırımları yapmamız gerekiyorsa kendi içimizdeki sermayemizi belli bir yere aktarma imkânı sağlıyor. Diğer taraftan, Türkiye’yi finansal güç merkezi yapması bakımından da önemli. Bunu Sayın Temurci de söyledi, özel şirketlerde diyelim ki yeni teknolojiye yatırım yapacak şirketlere finans oluşturuyorlar; bunu devletin oluşturması kadar güzel bir şey yok.

Diğer taraftan, tabii ki burada şöyle bir şey de söyledi arkadaşlar: “Madem bu Varlık Fonunun içinde toplandı bu BOTAŞ, EÜAŞ, Ziraat Bankası, Halk Bankası ve ÇAYKUR, bunlar niye zarar ediyor?” diyorlar. Tabii, burada biz önemli bir süreçten geçiyoruz. Bu 2020 yılında yaşadığımız Covid ve arkasından özellikle doğal gaz fiyatlarındaki çok fazla artışın, bunun vatandaşlara yansımaması anlamında bugün BOTAŞ maliyetine, elde ettiği doğal gazın belki yüzde 25-30’ları miktarında bir satış yapıyor yani burada BOTAŞ mutlaka zarar edecek. Yani bunu niçin yapıyor? Kendi yönetimini bilmediğinden, beceriksiz yönetiminden değil, vatandaşlarımız bu doğal gaz fiyatlarının artmasından etkilenmesin diye yapıyor. Yine “EÜAŞ 53 milyar zarar ediyor.” dediler. Burada da aynı şekilde, elektrik de yanılmıyorsa maliyetinin yaklaşık yüzde 50-60’ı civarında satılmakta. Yine, burada da vatandaş korunmakta.

Diğer taraftan, tabii ki ÇAYKUR zarar ediyor, PTT zarar ediyor. Şimdi, ben şunu sormak istiyorum Varlık Fonu Genel Müdürüne: Sizin bu Varlık Fonundaki şirketlerin ne şekilde yönetileceğini siz mi belirliyorsunuz? Diyelim ki buradaki personel alımını siz mi belirliyorsunuz? Aldığınız personele ne kadar ücret vereceğinizi siz mi belirliyorsunuz? Ve bunları siz belirlemeden diyelim ki şeker fabrikaları Türkiye’de zarar ediyor. Niye? Ben bir örnek vereyim: Uşak Şeker Fabrikasında aşağı yukarı 475 kişi çalışıyor ve yıllık ürettiği şeker miktarı 25 bin ton; Torku Şeker Fabrikasında 375 kişi çalışıyor, yıllık ürettiği şeker miktarı 75 bin ton. Şimdi, siz bu üretim ve insan çalıştırma maliyetlerini de karşılaştırırsanız özel sektör belki çok çok daha azına çalıştırıyor; hem az insan çalıştırıyor hem ucuza çalıştırıyor hem verimli çalıştırıyor, siz bunların tam tersini yapıyorsunuz. Burada bir değişiklik yapmadan bu kurumları siz nasıl kâra geçireceksiniz, ben onu merak ediyorum. Dolayısıyla da bu önemli.

Diğer taraftan, tabii ki gelirlerinizi aşağı yukarı 19,2 kat artırmışsınız; güzel bir şey yani 11,1 milyardan 225 milyara çıkarmışsınız, varlıklarınızı da yüzde 75 artırmışsınız, bunlar güzel şeyler. Benim için önemli olan, burada daha çok Türkiye’nin hangi alanlara yatırım yapması gerekiyorsa o alanlara Türkiye’yi yöneltmek ve finansman bulmak. İşte, bir tanesini dediniz, petrol ürünlerinden -zannediyorsam İskenderun’da- bir yatırım yapacaksınız; bu, SASA benzeri mi bilmiyorum artık yani özel firma adı vermiş olayım ama onun gibi bir şey midir bilmiyorum tabii. Ne ithal ediyorsak onları yapmak gerektiğini ben düşünüyorum. Tabii ki bu Varlık Fonunun hem işleyişinde hem denetiminde hem Sayın Temurci’nin dediği gibi insan kaynakları alınmasında bazı yapılması gerekenler olabilir ama

siz bu Varlık Fonunu bir devlet kurumu olarak işletmeye çalışırsanız diğer kurumlarımız nasıl olursa -Türkiye Şeker Fabrikaları gibi, ÇAYKUR gibi- burası da aynı olur. Bir ayrıcalığı olması lazım ama yine de insan kaynağı alırken kriterlerinin olması gerektiğini de ben düşünüyorum.

Şimdilik benim söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Öncelikle, biraz önce, Komisyon başladığı zaman konuştuğumuz bu Anayasa'nın askıya alınması, darbe girişimi aslında Varlık Fonunu direkt ilgilendiren bir konu çünkü Varlık Fonu, Türkiye'nin en değerli şirketlerinin toplandığı bir fonun adı ve bu Fonun da kurulmasını bizim çok doğru bulmadığımızı belirtmek istiyorum. Konu şöyle: Eğer bir ülkede hukuk yoksa bir ülkede Anayasa tanınmıyorsa o ülkeye hiçbir yabancı yatırım gelmez ve ekonomi de kötüleşir. Aslında, bugün, ekonomide yaşadığımız temel meselelerin de durumu budur. Siz Anayasa'yı tanımazsanız, hukuku yok sayarsanız kimse burayı ciddiye alıp yatırım yapmaya gelmez. Dolayısıyla aslında bugün, Varlık Fonunun bünyesinde bulunan çok değerli şirketlerin de değerlerinin azalacağını görmek için kâhin olmaya gerek yok. Bu yapılan darbe, darbe girişimi, fiili darbe; maalesef ekonominin de kötüleşmesine, bizim göz bebeğimiz olan kurumların da küçülmesine yol açacağını söylemek mümkün.

Şimdi, tabii bugün Varlık Fonu konuşulurken -siz de eski Ticaret - biraz önce bir haber gördüm, önce onu sizinle paylaşayım, siz şimdi düşünemediğiniz için pişman olacaksınız, yeni Bakana da mahcup olacaksınız. Ne olmuş bugün? Biliyorsunuz, simit 15 liraya çıktı ve simit 15 liraya çıkınca ne yapar Hükümet? Sayın Mehmet Muş şimdi üzülecek “Ben bunu niye düşünemedim, niye aklıma gelmedi?” diyecek; Ticaret Bakanı, Ankara Simitçiler Odası Başkanını çağırıyor “Simidin fiyatını düşür, hiç olmazsa seçimden sonra zam yap.” diyor yani müjdeler olsun, simit artık 10 lira, fakir fukara 10 liraya simit yemeye devam edecek. Simit ne demek? Simit, fakir fukaranın, öğrencinin en rahat karnını doyuracağı gıda ürünü demek. Simit bile 15 lira, biliyorsunuz, meşhur çay simit hesabı var, inşallah o çay simit hesabını da eski Ticaret Bakanı, yeni Plan Bütçe Komisyonu Başkanı olarak Cumhurbaşkanına iletirsiniz, o hesabı da görürüz ama hakikaten ilginç, tedbire bakın. Unun fiyatını düşürme, yağa zam yap, susama zam yap ama Simitçiler Odası Başkanını -tehdit ederek mi artık, ricayla yapılmaz çünkü- çağırıyorlar Bakanlığa ve ricayla simidin fiyatının artmasını önlüyorlar. Ne zamana kadar? 1 Nisana kadar. 1 Nisanda ne var? 31 Mart seçimleri var. 31 Mart seçimlerini geçirelim, ne olursa olsun diyorlar. Durum da bu yani Türkiye'nin ekonomisinin yönetildiği nokta bu. Tabii, Sayın Mehmet Muş şimdi hayıflanmıştır “Ben niye Bakanken bunu düşünememişim?” diye düşünüyordur, o da hayıflanmaya devam etsin.

Şimdi, burada, tabii, ekonomi direkt Varlık Fonunu ilgilendiriyor. Aslında, hem ekonomide hem siyasette yaşanan son gelişmeler de Varlık Fonunu ilgilendiriyor. Şimdi, acaba Varlık Fonunun Mısır'la bir diyalogu olacak mı, onu da sormak istiyorum. Biliyorsunuz Sayın Erdoğan “Ben ne olursa olsun Sisi'yle görüşmem.” demişti, Sevgililer Günü'nde, 14 Şubatta Sayın Erdoğan ile Sisi Mısır'da buluşacak, inşallah hayırlara vesile olsun. Sayın Erdoğan'ın bir sözünün daha gerçekleştiğini görüyoruz. Tam da özel bir günde, Sevgililer Günü'nde Sisi ile Erdoğan Mısır'da buluşacak. Acaba Varlık Fonu Mısır'la ticaret yapmaya başladı mı, onu da merak ediyorum ki Varlık Fonu aracılığıyla, Hükümet, muhtemelen tabii ki söylüyordur size. Daha önce 15 Temmuz darbe girişiminden sonra “Şerefsizler!” manşeti atılan Birleşik Arap Emirlikleri'yle bayağı balılı börekliyiz şu anda. Evvelsi gün Dışişleri Komisyonuna gelen,

bu enerjiyle ilgili, sanırım büyük bir kapitülasyon ya da büyük bir enerjiyi Birleşik Arap Emirlikleri'ne topyekûn veriyoruz. Bu konuda da Varlık Fonunun herhâlde bilgisi ve etkisi vardır, onu da söylemek istiyorum.

Yine, Varlık Fonunun çok borçlandığı söyleniyor, acaba bu Fon kimden aldı bu kadar borcu, nasıl aldı bu borcu, hangi faizle aldı? O da aslında bilinmesi gereken konular.

Bir konu daha var ki bizim ülke tarihinde yaşamış olduğumuz en büyük yolsuzluk nedir diye sorarsak en büyük rezalet nedir diye sorarsak herhâlde TELEKOM örneğini verebiliriz, TÜRK TELEKOM'un özelleştirme örneğini verebiliriz. Maalesef, bu TÜRK TELEKOM, Türkiye'nin en değerli kuruluşuyken Suudilerin ve Lübnanlı Hariri ailesinin ortak olduğu Oger'e 6,5 milyar dolara satıldı. Hariri ne yaptı? Bu mal varlığı içindeki paraları yedi, bitirdi. Sonra ne oldu? Bu, bıraktı gitti. Türk bankalarına olan borçlarını da kim üstlendi? Türkiye Varlık Fonu üstlendi. Aslında Varlık Fonunun bugünkü borcunun önemli kısmının da TÜRK TELEKOM'dan kaynaklanan borçtan kaynaklı olduğunu belirtmek istiyoruz.

Burada, tabii, yaşanan şey şu, aslında bunu söylemek için konuşuyorum: Burada, bugün, eğer bu yolsuzlukla ilgili Türkiye hâlâ bir hesap soramamışsa, Anadolu'da fakir fukaranın, yoksul insanların alın terini, emeğini bir Arap ailesine, bir Hariri ailesine peşkeş çekmiş ve bunu Hükümet izlemiş, Hükümetin kontrolünde peşkeş çekmişse daha çok yürüyecek yolumuz var, daha çok alacak mesafemiz var. Bu nedenle, Varlık Fonu ne kadar ciddi yönetilirse yönetilsin -ki bunda kuşkularımız var, kimsenin buna inanması mümkün değil- bu, TELEKOM'un özelleştirilmesi herhâlde başlı başına büyük bir kepezektir ve maalesef, bu konuda kimse bir bedel ödeyebilmiş değildir. Bir çocuk bir simit çalsa veya bir baklava çalsa cezaevine atılır ama bu, TÜRK TELEKOM'u satanlarla, TÜRK TELEKOM'u resmen yerle bir edenlerle, peşkeş çekenlerle ilgili bir ceza verilmedi; onu da belirtmek istiyorum.

Tabii, konuşacak konu çok. Yine, özellikle biraz önce Sayın Güneş -gitti ama- özelleştirmeyi, şeker fabrikalarının özelleştirilmesini çok övdü ama maalesef Türkiye'de o konuda da kendi şeker fabrikalarını yok eden bir hükümet olarak tarihe geçmiş; onu da söylemek istiyorum.

Bu borçlanma konusu önemli, bu konuyla ilgili cevap verilirse memnun olurum.

Ben, tekrar Sayın Başkana teşekkür ediyorum ve başarılar diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Varlık Fonu ekibine teşekkür ederim verdikleri bilgiler için.

Öncelikle, tabii, varlık fonları, hepimiz de biliyoruz, daha önce -cari fazla, Sayın Temurci'nin de dediği gibi- petrol zengini ülkelerce sermaye çeşitlendirmesi amacıyla kurulmuş, daha sonra da Batı ülkelerine doğru yönelmiş bir sistem. En büyük varlık fonuna sahip ülkelerin 3 trilyon dolara ulaşan Çin, Arap Emirlikleri ve Norveç olduğunu görüyoruz. Kuveyt 1961'de, Norveç 1966'da bu fonu kurmuş ve başarılı bir şekilde yürütüyorlar. Dünyada 40'tan fazla ülkede varlık fonu var -belki artmıştır- bu ülkelerde 81'e yakın fon kurulduğunu incelemelerimizde görüyoruz.

Varlık Fonu -dediğim gibi, 40 ülkede önemli bir yere sahip- ulusal ekonomiyi korumak amacıyla devletin sahip olduğu ve işlettiği bir yatırım aracı olarak değerlendiriliyor. Benim anladığım, ülkenin sermaye olarak kaynaklarının, kullanılmayanlarının bir araya getirildiği bir millî kaynak da diyebiliriz Varlık Fonuna. Tabii, birçok amacı var Fonun, gelişim ve istihdam için sosyal, ekonomik projeler geliştirmesi gerekiyor; raporlarında da bunları yaptıklarını görüyoruz. İç pazar için uzun vadeli

sermaye artış fırsatları sağlamak, ekonomiye gelir ve ihracat açısından aşırı oynaklıklarda koruma imkânı sağlamak, enerji fiyatları ve dünya piyasasının etkileneceği dönemlerde istikrarı korumak adına bu fonlara önemli görevler düşüyor. Kısaca, ekonomik büyüme, ulusal refahın artırılması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından fonlar dünyada kurulmuş, ülkemizde de 2016'da bu amaçla kurularak önemli bir yere geldiğini görmekteyiz.

Tabii, birçok önemli yatırımın, bilhassa ithalata giden dövizin önlenmesi adına yeni yatırımların yönlendirilmesinde de Fonun çok önemli etkisi olacağı görülüyor. Kısa sürede geldiği nokta ve sermaye birikimi için kutluyorum. İlkeleri, amaçları açısından profesyonel bir yönetim, şeffaf, performans odaklı, sürdürülebilir ve risk yönetimi, hesap verilebilirlik açısından önemle vurgulanmış kuruluş yönteminin ve ifadelerinin hepsine de katılıyorum.

Tabii, Varlık Fonunun denetimini de önemsiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi teknik bir denetim yapmaz. Zaten Fonun yüzde 80 küsurunun -87'yi sanırım- Sayıştay denetiminden geçen şirketlerin bünyesinde olması, yine, tüm devredilen şirketlerin tabi oldukları kendi denetim usullerinin yanında, Türkiye Varlık Fonunun bağımsız denetim, Devlet Denetleme Kurulu -Cumhurbaşkanlığının- ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki denetime tabi tutulmaları da çok kıymetli. Biraz önce 87 dedim, yüzde 82'si Sayıştay denetimine tabi. Biz burada millet adına bir denetim yapıyoruz, teknik bir denetim değil; her şeyi açıklığıyla konuşuyor ve raporlarda gördüğümüz eksiklikleri de sorular hâlinde yönetime iletiyoruz. Belki de en büyük denetim, halkın denetimidir. Bu bakımdan da kanun yapılırken ne kadar önemsendiğini bir kez daha görmüş oluyoruz. Ayrıca, bu denetim sistemlerinin yanında iç denetim ve risk yönetim birimleri de denetime dâhil edilecek süreçler olarak ayrı bir başlıkta ele alınmalıdır.

Varlık Fonunun "Çevresel, Sosyal ve Yönetişim" başlığı altındaki çalışmalarını çok önemsiyorum, kutluyorum. Dünyanın geleceğinde kaliteli çevre, sera gazı hesaplamaları, raporlanmaları, sıfır atık mevzularının bu Fon bünyesinde de önemle dikkate alınması ve ISO 27001 sertifikasının alınması gerçekten tebrik edilecek bir davranış, kutluyorum. Birçok faaliyetini raporlarında gördük; bilhassa 6'ncı sayfadaki çevre konusundaki duyarlılığı, aktiflerinin 5,6 trilyona -300 milyar dolara- ulaşması önemli. Burada, dediğim gibi, biz millet adına siyasi denetimimizi yapıyoruz ve her şeyi de açıklığıyla konuşuyoruz.

Kurulan fonların -2017 ve 2018- önemli yerlere geldiğini biliyorum. Ben de Varlık Fonu Başkanımızdan, daha doğrusu Genel Müdürümüzden, Yönetim Kurulu üyemizden şöyle bir çalışma var mı, bunu da öğrenmek istiyorum: Çevre duyarlılığını önemsedığınız gibi, Türkiye bir deprem ülkesi ve yaşadığımız büyük depremle birlikte konut edindirmeye dönük fonlar ve kolaylaştırıcı yöntemleriniz de olacak mı? Belki de bu çalışmalar vardır çünkü bünyenizdeki yapının bunu yapabileceğine inanıyorum.

Çokça eleştirilen konu, neden Cumhurbaşkanı Fonun başında? Farklı da olabilir; ben inceledim, dünyada devlet başkanlarının olduğu fonlar da var, maliye bakanının veya en büyük bankasının yönetimine devredilerek denetlenen fonların da olduğunu görüyoruz ve bizim gibi siyasi yönetime verilmiş fonların da çokça olduğunu görüyoruz. Bu konuda da siyasetin bunun içinde olması, Fonu yönetmekle bir sorumluluk aldığını gösteriyor. Farklı yönetim şekilleri olur, aslında kuruluş aşamasında bizim de başında Cumhurbaşkanı değildi diye biliyorum. Daha aktif ve kararlı olabilmek adına çünkü siyaseten bu Fonu büyütebildiğinizde, ülkenin geleceğine aktarabildiğinizde, refahı artırıcı işlemler yapabildiğinizde sizin siyaseten gücünüz de artar. Bu noktada, bu yeni alternatiflerle siyasette de istikrarla halkın gönlüne girmiş olursunuz. Cumhurbaşkanımız da bu riski görerek bu Fonun başına geçmiş ve gördüğünüz gibi de geldiği nokta hepimizi mutlu eder bir noktaya erişmiştir.

Fonun içinde sıkıntılı kurumlar olduğunu da biliyorum. Bunlar kârlılıktan öte -inşallah, kârlı hâle de gelirler ama- bir düzen dâhilinde, öncelikle yenilenmeleri gereken, tarımsal üretime dönük fabrikalar. ÇAYKUR’u çok bilemem ama bölgede de yetiştirilen ürünler olarak, şeker fabrikalarının bu konuda verimsiz olduğunu biliyorum. Ama yüzlerce katma değer sağlayan fabrikalar olarak, çiftçinin mahsulünü alan ve devlet düzeninde münavebeli ekimi ve düzeni sağlayan fabrikalar olarak önemsenmesi gerektiğini, Özelleştirmeden de Fona aktarılmalarının bu bakımdan olumlu olduğunu düşünüyorum. Sizlerin revizyonu, fabrikaların daha modernizasyonu ve verimli olması adına da çalışmalar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) – Teşekkür ederim.

Bu konuda da bilgilendirirseniz memnun olacağımı iletmek istiyorum.

Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum tüm vekillerime.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, varlık fonları yaklaşık -benim bildiğim kadarıyla- yüz elli yıllık bir maziye sahip dünyada. Türkiye, 2016 yılında ilk defa Varlık Fonuyla ilgili kanun çıkararak Varlık Fonunu kurmuş oldu.

Baktığımız zaman dünyadaki varlık fonlarına, kimisi fiyat istikrarını sağlama amaçlı, emtia fiyatları arasında fiyat istikrarını sağlama amaçlı, kimisi rezerv varlıkları değerlendirme amaçlı, kimisi doğal kaynakları değerlendirme amaçlı, işte, ekonomiye daha fazla katkısını sağlamak ve gelecek nesillere aktarmak amaçlı, kimisi emeklilik fonlarıyla ilgili, kimisi de kalkınma amaçlı kurulan fonlar. Türkiye Varlık Fonu da stratejik kalkınma amaçlı kurulmuş bir fon niteliğini taşıyor.

Evet, bugün itibarıyla ya da geçen yıl itibarıyla, 2022 sonu itibarıyla 300 milyar dolar aktif büyüklüğüne ulaşmış olması da memnuniyet verici bir gelişme.

Evet, Varlık Fonu ve alt fonları ile Varlık Fonu Yönetimi Şirketi ve yeni kurulan şirketlerin denetimiyle ilgili raporu görüşüyoruz. Anayasa’mızın 165’inci maddesi, 6741 sayılı Kanun’un 6’nı maddesi çerçevesinde hazırlanmış rapor üzerinde görüşlerimizi ifade ediyoruz. Ben bu kapsamda, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kuruluna ve raporun hazırlanmasında görev alan tüm denetçi arkadaşlarımıza, müfettiş arkadaşlarımıza, uzman arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Kanunla belirlenen usul ve esaslara göre hazırlanmış çok kapsamlı bir rapor Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş durumda, şu anda onun üzerinde duruyoruz.

Değerli Devlet Denetleme Kurulu denetçisi arkadaşımız raporla ilgili özet bilgiler de sundu, bulgularıyla ilgili kısaca değerlendirme de yaptı.

Ben bu arada bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum eski bir denetim elemanı olarak: Yani denetim kurumlarını ve denetim elemanlarını ima yoluyla da olsa töhmet altında bırakmak doğru değil arkadaşlar. Denetim elemanları kendilerine kanunla verilmiş görevleri çerçevesinde görevlerini layıkı veçhile yapan arkadaşlarımızdır. Yani “Cumhurbaşkanına bağlı, falana bağlı...” Elbette bir yere bağlı olacak; denetim elemanları Bakana bağlıdır, Genel Müdüre bağlıdır, Cumhurbaşkanına bağlıdır. Ben buna bağlıyım diye... Kanununa göre, kendisine verilen göreve göre, uygun olmayan hususları elbette raporuna yazar, bunun örnekleri de çoktur yani ben kendi kurumumdan örnek vereyim; biz Başbakan’a bağlıydık, Başbakan hakkında özel inceleme raporu yazdık, hem de defalarca. Yani “Ona bağlı, o nedenle görevini yapmaz.” anlayışı doğru değildir. Denetim elemanları verilen görevi neyse...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – O eski Türkiye’deydi Mustafa Bey.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Nasıl?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Sizininki eski Türkiye’deydi.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, şimdi de var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – O eski sistemdeydi yani o artık Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, sistemle falan alakası yok değerli arkadaşım.

Şimdi, Değerli Genel Müdürümüz kapsamlı bilgiler verdi, gerçekten teşekkür ediyorum. Bütün gelişmeleri anlattı, yaptıkları işleri anlattı, denetim raporundaki bulguları ve buna verilen cevapları da ifade etti. Tabii, kendine güvenmek, yaptığı işe güvenmek çok önemli bir özellik ama biraz inatlaşır gibi de geldik Arda Bey yani bütün önerilere, tespitlere sanki karşı çıkmış gibi bir şeyimiz oldu. Mesela “Genel Kurul niye yapılmadı?” demiş rapor yani “Buna mecbur değilim.” gibi bir gerekçe sunmak doğru değil. Neticede, Türk Ticaret Kanunu’nda ve kendi esas sözleşmenizde bunun bir süresi var, zamanı var, bu zaman içinde yapılması lazım. Yani “Buna mecbur değiliz.” değil de “Yapacağız, bundan sonra buna uyacağız.” demeniz daha doğru olurdu diye düşünüyorum; bu uyarımı da yapayım.

Bir diğer konu, birkaç sorum olacak. Tabii, verilen bilgiler konsolide bilgiler; aktif büyüklük, kâr... Şeyi öğrenmek istiyorum: Varlık Fonu Yönetimi Şirketinin kendi bilançosuna göre aktif büyüklüğü nedir? Gelir tablosuna göre kâr zarar durumu nedir? Bu konuda bilgi alırsam memnun olurum.

Bir diğer konu, şimdi, sermaye desteği veriyoruz bankalara -2022’de de var, 2023 yılında da var- şu dikkatimi çekti: Sermaye payımız da artıyor yani bankalardaki sermaye payımız artıyor. Diğer ortaklar rüçhan hakkını kullanmıyor mu? Bu artış neden kaynaklanıyor? Yani diğer ortaklar -sermaye artırımına gidiyor da- hakkını kullanmayıp onu biz kullanıyorsak tamam. Yani böyle bir durum var, o konuda bilgi almak istiyorum çünkü Halkbankta 2022’de yüzde 75’miş payımız, 2 defa sermaye desteğiyle 91,5’a çıkmış.

Bir diğer konu, tabii, önemli yatırımlarla ilgili çabalarınız var, çalışmalarınız var, biliyorum. Yani bu konuyu biraz daha açarsak, bu İskenderun’da petrokimya rafineri yatırımı ne aşamada? Ne zaman üretime geçilmesi planlanıyor? Projeksiyonlarınız nedir? Yani, herhâlde geçen yıl ÇED raporu alınmış, yatırım şeyine başlandı mı? O konuda bilgi alırsak... Aynı şekilde, yine çok önemli bir yatırım, Afşin Elektrik Üretim Tesisiyle ilgili... Ne durumda? Ne zaman üretime geçirmeyi planlıyorsunuz? Bu konuda bilgi almak istiyorum.

Bir de kullandığımız krediler var, Abu Dabi Kalkınma Holdingden 300 milyon dolar, girişim sermayesi fonu amaçlı ki bunun işlemleri herhâlde yeni tamamlanıyor. Bir de sendikasyon kredisi kullanmışız, 790 milyon avro. Yani bunları yeni yatırımlarda mı kullanıyoruz yoksa portföyümüzdeki şirketlere aktarmak üzere mi kullanıyoruz? Yani bu ne amaçlı ya da bu kullandığımız kredilere yönelik yaptığımız ödemeler hangi alanlarda? O konuda bilgi verirseniz memnun olurum.

Evet, benim değineceğim konular bunlar. Yani bir de sözümün başında usul hakkındaki görüşlerimizde de ifade ettim. Anayasa’mıza uygun bir denetim gerçekleştiriyoruz yani Anayasa 165’te -kamu iktisadi teşebbüslerinin diyeyim kısaca- sermayesinin yarısından fazlası devlete ait olan şirketlerin denetiminin kanunla düzenleneceğini öngörmüş, Varlık Fonu Yönetimi Şirketinin nasıl denetleneceği kanunda da belirtilmiş, buna göre de hazırlanmış raporu görüşüyoruz.

Şu bilgiyi de arz edeyim Komisyona: Kendi Genel Kurulu olduğu için Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bizim ibra edip etmeme gibi bir yetkimiz yok çünkü kendi Genel Kurulunda bu ibra meselesi söz konusu oluyor, aynen diğer KİT'lerdeki gibi. KİT Komisyonuna giden arkadaşlarımız bilirler, anonim şirket statüsündeki KİT'lerde de KİT Komisyonunda ibraya yönelik herhangi bir oylama yapılmaz, kendi genel kuruluna havale edilir varsa tespitler.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Benim ekranıma göre son söz Sayın Gürban'ın.

Sonrasında Sayın Genel Müdüre söz vereceğim, milletvekillerinin değerlendirmeleri ve ortaya koydukları eleştiriler ve sorulara yönelik cevaplarını dinleyeceğiz. Sonra da toplantıyı nihayete erdireceğim.

Sayın Gürban, buyurun lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Varlık Fonu ülkemizin geleceğini derinden etkileyen bir konudur. Fonun yönetimini sadece ekonomik olarak yorumlamak yanlışır, demokrasimizin işleyişi açısından da hayati önem taşımaktadır. Fonun denetim raporları Meclisimize zamanında sunulmamıştır. Bu durum kanunlarımıza ve Meclisin denetim sorumluluğuna aykırıdır, ayrıyeten Fonun işleyişine dair şeffaflık ve hesap verilebilirlik konularında ciddi şüpheler uyandırmaktadır.

Fonun yönetilmesinde, uluslararası örneklerle karşılaştırıldığında dikkat çekici farklılıklar vardır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sonrası Türkiye Varlık Fonu Cumhurbaşkanlığına bağlandı. 12 Eylül 2018'de köklü bir revizyona gidildi. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan bir Cumhurbaşkanı kararıyla kendisini Varlık Fonunun başına atamıştır. Yeni Yönetim Kurulunda bir de başkan vekilliği sıfatı oluşturulmuştur. Amerika'daki eyalet fonlarında finans dünyasından gelen profesyoneller ile seçimle gelen üyeler arasında yönetimde de denge sağlanmaktadır, bağımsız denetim raporları kamuoyuyla paylaşılmaktadır; Türkiye Varlık Fonunun ise bu konularda eksiklikleri vardır. Dünyadaki diğer önemli varlık fonlarına baktığımızda Norveç, Çin, Kore ve Singapur gibi ülkelerin denetim mekanizmaları ülkemizdeki uygulamalardan farklıdır. Bu ülkelerde Parlamento veya hükümet tarafından atanan kanuni denetçileri ve dış denetçi raporları fonun şeffaf bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Bu uygulama kamuoyu nezdinde güven oluşturmaktadır. Türkiye Varlık Fonu ise Cumhurbaşkanının atayacağı bağımsız denetim şirketi ve Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen denetim komitesi tarafından denetlenmektedir, bu da denetim süreçlerindeki bağımsızlık ve objektiflik konusunda soru işaretleri yaratmaktadır.

Varlık Fonunun Komisyona sunulan denetim raporları gecikmiştir; bu durum, bizlerin Fonun faaliyetlerini etkili şekilde denetlememizi zorlaştırmaktadır. Bu gecikmeler Fonun şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerine bağlılığını sorgulatmaktadır. Fonun mali tabloları ve faaliyetleri hakkında detaylı ve açık bilgiler sunulmalıdır. Fonun harcamaları, verilen ücretler ve diğer mali işlemleri de şeffaf bir şekilde raporlanmalıdır. Türkiye Varlık Fonunun temel iki amacını yerine getiremediği görülmektedir; ülkemizdeki kaynakların gelecek nesiller için korunması ve yerel paranın aşırı değerlenmesi. Fonun bütçe açığı için perdeleme işlevi gördüğü ve borçlanmalarının merkezî bütçe tablolarında gözükmemesi de endişe vericidir.

Değerli milletvekilleri, Varlık Fonu onlarca kanun, vergi, harçtan muaf tutulmuş olmasına rağmen ve imtiyazlara rağmen başarılı olamamıştır. Fonun bu şekilde yönetilmesi ülkemizin ekonomik geleceği açısından kaygı vericidir. Bu sadece yönetim sorunu değil aynı zamanda demokratik bir sorumluluk meselesidir. Fonun yönetimi ve denetimi şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde yürütülmelidir. Fonun etkili, verimli ve şeffaf bir şekilde yönetilmesi milletimizin geleceği açısından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, Varlık Fonunun denetim raporlarının zamanında ve eksiksiz Meclisimize sunulmasını talep ediyoruz. Ayrıca, Fonun yönetim ve denetim süreçlerinde şeffaflığı artıracak ve hesap verilebilirliği güçlendirecek adımların atılmasını istiyoruz. Fonun mali durumu, borçlanma politikaları ve harcamaları hakkında detaylı bilgi taleplerimiz devam edecektir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Varlık Fonunun sağlıklı yatırım hamleleriyle öngörülebilir şekilde yönetilmesi ülkemizin ekonomik geleceği için büyük önem arz etmektedir. Bu konuda gereken adımların atılması sadece Hükûmetin değil tüm milletvekillerinin görevidir. Şeffaflık ve hesap verilebilirlik demokrasimizin temel taşlarından ve bu değerleri Fonun yönetiminde de görmek istiyoruz.

Fon bünyesinde kurulan şirketlerin, alt fonların işlevselliği ve finansal durumlarına dikkat çekmek istiyorum. Bu konular Fonun genel işleyişi ve verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Fon bünyesinde kurulan şirketlerin zarar ettiği bilgisi, Fonun finansal yönetimindeki zafiyetlerin ispatıdır, fon kaynaklarının verimli kullanılmadığının en açık göstergesidir. Özellikle bazı şirketlerde personel olmadığının veya çok az personel olduğunun ortaya çıkması bu şirketlerin etkisizliğini göstermektedir. Örneğin Ziraat Bankası bünyesinde kurulan 4 fonun faaliyetlerinin olmadığı; Lisans ve İmtiyaz Alt Fonu, Maden Alt Fonu, BİST Girişim Sermayesi Yatırım Fonu'nun kurulduğu ancak faaliyette bulunmadığı anlaşılmıştır. Fonun altyapısı ve işleyişi beklenen performansta değildir. Fon bünyesinde kurulan şirketlerin zarar etmesi, Fonun yatırım kararları ve stratejilerinin yanlış olmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin; Bilgi Teknolojileri AŞ, Enerji Sanayi AŞ, AEL AŞ, Rafineri AŞ gibi şirketler zarar etmişlerdir.

Değerli hazırun, Norveç Varlık Fonu 2023 yılında 213 milyar dolarlık rekor bir kâr açıkladı. Norveç Varlık Fonunun 2023'teki yüzde 16'lık yatırım getirisi özellikle teknoloji hisselerindeki başarılı yatırımları sayesinde gerçekleşti. Buna karşılık Türkiye Varlık Fonu, zarar eden şirketleri, faaliyette olmayan alt fonlarıyla dikkat çekti. Fonumuzun bu durumu yönetim ve denetim süreçlerinde ciddi bir yeniden değerlendirme yapılması gerektiğine işaret ediyor. Norveç'in başarısı şeffaf yönetim ve etkin denetimin yanı sıra uzmanlaşmış yatırım stratejileri sayesinde gerçekleşmiştir. Türkiye Varlık Fonunun da benzer bir başarıya ulaşabilmesi için çok geçmeden gerekli adımlar atılmalıdır. Bu, sadece ekonomik bir mesele değil, aynı zamanda ülkemizin geleceği için stratejik bir öneme sahiptir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin en değerli kurumlarından ÇAYKUR, BOTAŞ ve PTT Varlık Fonuna devredildikten sonra mali olarak çöküntüye uğramıştır. ÇAYKUR, Fon yönetimine geçtikten sonra sürekli zarar eder hâle gelmiştir. BOTAŞ'ın zararı inanılmaz seviyelere ulaşmıştır. PTT'nin de mali yapısı ciddi şekilde bozulmuştur. Bu örnekler kamu kurumlarının Varlık Fonu yönetiminde mali açıdan nasıl yanlış yol izlendiğini ve yanlış yönetimin sonuçlarını açıkça ortaya koymaktadır. Esasında bu kurumların sürekli zarar ediyor oluşu çok ciddi bir istikrar ve başarı gerektirmektedir. İstikrarlıyız, zarar konusunda; başarılıyız, güzide kurumlarımızı zarara uğratma konusunda çok başarılıyız. Şirketi olan milletvekillerimizin kaçının firması her yıl sürekli zarar ediyor? Aynı şekilde Fon yönetiminde olan yöneticilerin firmaları sürekli zarar ediyor mu, ediyorsa bu yetersizliklerine rağmen ülkemizin en önemli kurumlarında nasıl söz sahibi oluyorlar? Firmaları zarar etmeyip ilgili şirketlerimiz zarar ediyorsa sizce sorunun cevabı nedir? ÇAYKUR, BOTAŞ, PTT gibi kurumlarımıza Sayın Cumhurbaşkanı atama yapmadan önce atanacak kişi ticaretle uğraşıyorsa bilançosuna kesinlikle bakılmalıdır. Kendi ticaretinde kazanıp Varlık Fonundaki şirketler zarar ediyorsa edilen zarar yönetim

kurulu başkanına rücu edilmelidir. Kişi bürokrasiden atanacaksa daha önce görev yapmış olduğu kurumların bütçesine bakılmalıdır. Futbol kulüplerinde oluşabilecek zararlarda yöneticilerin sorumlu olması için nasıl teklif veriyorsak aynı hassasiyeti buradaki şirketlerimiz için niye göstermiyoruz? Gelin, bu teklifi kanunlaştıralım, bakalım, şirketler bu kadar pervasızca zarar edebilecek mi?

Ülkemizin değerleri olan bu güzide şirketlerimizi, parti ayrımı yapmaksızın, siyasetten arındırılmış bir şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Bu konuda gerekli hassasiyetin gösterileceğini temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece Varlık Fonu Raporu üzerindeki milletvekillerimizin değerlendirmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi de sayın milletvekillerinin görüş, eleştiri ve sorularına cevap vermek üzere Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi Genel Müdürü Sayın Salim Arda Ermut’a söz veriyorum.

Sayın Ermut, buyurun lütfen.

Süre konusunda bir kısıtlım yok, yeteri kadar süre sağlayabilirim.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın vekillerim, öncelikle tekrar saygı ve selamlarımı sunuyorum. Bütün görüşler, eleştiriler ve diğer yapılan bütün yorumlarla ilgili tekrar teşekkürlerimizi iletiyoruz. Özellikle, takdir edersiniz ki bulguların bir kısmı ve özellikle sayın vekillerimizin yorumları tabii Varlık Fonu yönetimimizin buradaki profesyonel yönetimden ziyade biraz daha yürütme organlarını ya da Meclisimizi ilgilendiren konular ama biz özellikle bizimle ilgili olanlara burada öncelik verip, cevaplamaya çalışıp sonrasında yetiştiremediğimiz olursa mümkün olduğu kadar yazılı cevaplandırma yoluyla hepsini...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Genel Müdür, yetiştirirsiniz yani bekliyoruz, ona göre zamanımız var, Sayın Başkan da söyledi, sorulara cevap alalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Zaman veririm, sorun yok.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam.

Öncelikle, sırayla gitmeye çalışacağım, öyle hazırlanmaya çalıştık. Vekilimiz Sayın Türelî'nin ilk noktası Varlık Fonunun kurulması ve dünyadaki varlık fonu çeşitleriyle ilgiliydi ve onunla ilgili zaten gerek Sayın Temurci gerek Sayın Kalaycı, Sayın Erdem, diğer vekillerimiz de yorumlarda bulundular ama özetle söylemek gerekirse, belirttiğiniz gibi literatürde yer aldığı üzere, fon kaynaklarına ve amaçlarına göre birbirlerinden ayrılıyor dünyada varlık fonu modelleri. Dolayısıyla, Türkiye Varlık Fonu bunların arasında “varlığa dayalı kalkınma fonu” olarak tanımlanan fonların kategorisine girmekte, benzer örnekler olan -Sayın Temurci'nin de belirttiği gibi- Singapur ve Malezya Varlık Fonları gibi bir “commodity” fazlasına, bir emtia fazlasına ya da bütçede bir fazlaya dayanarak değil de mevcut varlıklara değer katmayı ve kuruluş amaçları doğrultusunda stratejik olarak gerçekleştirilen yatırımlara yatırımcı olarak dâhil olmayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, borçlanma programı da yatırım ihtiyaçları ve nakit akışına göre şekillenmektedir.

Türkiye Varlık Fonu temin ettiği finansmanı sadece yatırımları için kullanmakta olup herhangi bir paralel bütçeyi ya da devletin bütçesini fonlama misyonu bulunmamaktadır; malumunuz olduğu üzere, Hazine bu görevi yürütmektedir. Varlık Fonunun temel amacı, Türkiye Cumhuriyeti'nin sermaye yatırımcısı olan bu platformun gün geçtikçe kurumsallığını artırması ve bununla birlikte özellikle

devletin girişimci statüsünü öne çıkaran bir yapı sunmasını sağlamaktır. Özellikle denetim sürecinin yapısı, Yönetim Kurulunun atanması, bunların pozisyonlarıyla ilgili, dünyadaki örneklerle baktığımızda, Singapur ve Kazakistan gibi başka ülkelerin benzer varlık fonlarında da devlet başkanının, başbakan ya da deneyimli bazı önemli politikacıların varlık fonu yönetiminde yer aldığını görüyoruz. Özellikle kurumun itibarı, pozisyonu ve diğer taraftan işlerliğiyle birlikte diğer kamu kurumlarıyla ve yürütme organlarıyla uyumlu çalışması anlamında bunların faydalı görüldüğü durumlar diğer varlık fonlarında da gözlemlenmektedir.

Bağımsız denetimin ne kadar sürdüğü sorusu vardı. Kasım ve Aralık 2022’de de bağımsız denetçi Genel Kurul tarafından atandı. Türkiye Varlık Fonu (TVF) alt şirketlerinin raporları mayıs ayında, konsolide rapor da ağustos ayında imzalandı. Konsolide finansal tablolarının ana denetçisi yanında portföyde bulunan kurumların bağımsız denetim firmaları da bu süreçte yer almaktadır; dolayısıyla, birden fazla farklı bağımsız denetim firması süreçte yer almakta. Çalışılan bağımsız denetim firmaları uluslararası kabul görmüş firmalar. Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulan alt şirketler ve fonlar için bağımsız denetçi 2022 mali yılı tablolarının denetimi için yaklaşık olarak altı bin yedi yüz saat çalışmış olup bu çalışma saati sadece ana Fon ve Fon tarafından kurulan şirketler içindir. Bunun yanında, portföy şirketlerinin her birinin bağımsız denetçisi olduğu için onların ayrı ayrı denetçileri var; onların da harcadığı toplam saatin tabii altı bin yedi yüz saatin çok üstünde olduğunu bilginize sunmak isteriz ama Fon bağımsız denetim ekibi yani bizim Fonun ana şirketiyle ilgilenen ekibi yaklaşık olarak -sizin de belirttiğiniz gibi- 250 kişilik bir çalışan grubu oluşturmaktadır.

“Daha önceden Varlık Fonunda olmayan ve dâhil edilen şirketlere katkısı ne oldu, yarattığı katma değer nedir, hangi sorunun çözümü için bir şeyler yapmıştır?” Yani somut örnekler üzerinden gidersek Varlık Fonu gibi bir yapı olmasaydı mümkün olmayacak, özellikle önemli adımlara baktığımızda, mesela Turkcell’de yirmi yıldan fazla süren bu yönetim ve ortaklık probleminin Türkiye Varlık Fonunun devreye girip bir yatırımcı olarak hareket etmesiyle çözülmesini örnek verebiliriz. TÜRK TELEKOM’da da yaşanan yönetim sorunu dolayısıyla özellikle Türkiye’nin internet hizmeti kalitesinde ve diğer bazı konularda çok önemli sorunlara yol açan bir problem ortadaydı malumunuz; yine, Varlık Fonu yatırımcı yapısıyla devreye girerek, orada çoğunluk hisseleri satın alarak şirketteki yönetim probleminin çözülmesi anlamında önemli bir adım atmıştır. Yine, Varlık Fonu sayesinde İstanbul Finans Merkezi’nin 2019 yılında devreye giren projesinin tamamlanması sağlanmış ve bankalar faaliyete geçmiştir. Maden ve petrokimya alanında sıfırdan proje geliştirmelerinin yapılması -ki Sayın Kalaycı da bu konuda özellikle petrokimya ile ilgili detayları sormuştu- burada bir yatırımcı refleksiyle stratejik aklın ortaya konulması, potansiyel yatırımcılarla görüşmelerin yapılıyor olması, Türkiye’nin hangi projelere yatırım yapabileceğiyle ilgili gerekli bilgi, belgenin devletin envanterinde oluşması, yine, oradaki arazinin detaylı bir şekilde incelenmesi noktasında katkıları oldu şimdiye kadar. Bundan sonrasında da projelerin ileri aşamasında Varlık Fonunun dâhil olma oranına göre de katkıları devam edecek bu tip projelere.

Yine, Türkiye Sigorta örneğini verebiliriz. Malumunuz, hâlihazırda kamu bankaları altında yer almakta olan küçük ölçekteki sigorta şirketleri birleştirilerek Türkiye’nin sigorta sektöründeki lider firmasının oluşturulması sağlandı. Kârlılık ve pazar payı anlamında da ciddi bir aşama kaydedildi. Bunlar, yine benzer bir şekilde Türkiye’de bir eksiklik olan, katılım sektöründe henüz kurulmamış olan Katılım Sigorta ve Katılım Hayat şirketlerinin de kurulup faaliyete geçirilmesi Varlık Fonu yapısının varlığıyla mümkün olmuştur diyebiliriz.

“Maden AŞ kurulmuş ama MTA gibi kurumlarımız var. Neden böyle bir şeye gerek duyuldu?” diye Sayın Vekilimizin bir sorusu vardı. Yine, Maden Tetkik ve Arama görev alanı itibarıyla maden aramacılığı yapmaktan sorumludur. Eğer arama çalışmaları sonucu bir maden varlığı tespit edilirse söz konusu varlığın yeryüzüne çıkarılıp üretilmesinin fizibil olup olmamasının, ticarileştirilmesinin mümkün olup olmadığının tespiti, kurulacak tesisin tipi, finansmanı gibi hususlar farklı uzmanlıklar gerektirmektedir. Hatta eğer bu konularla ilgili, projelerle ilgili, Sayın Vekilim, uluslararası finansman da kullanacaksanız, bu çıkan değerlerin uluslararası akredite bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir ki bizim Varlık Fonu olarak şirketi kurduktan sonra özellikle MTA’nın raporlarının üzerine verdiğimiz en büyük katkı o oldu. Yani bunların aşamaları aslında farklı ve uluslararası değerlendirme şirketleri ve akreditasyon açısından bir seviye daha üstte bir raporlama ve ticarileştirilmesiyle ilgili adımların atılması gerekmektedir. Dolayısıyla aslında Maden AŞ kamu adına hareket eden bir seviyede yani MTA’dan elde ettiği verilere göre çalışmalarını yoğunlaştırıp oradaki değeri aslında gerçekten ortaya koyan bir şirket mantığıyla çalışan bir yapı. Dolayısıyla aslında yetki ve sorumlulukları o anlamda farklılaşmış oluyor Sayın Vekilim. Zaten birbirlerini tamamlayıcı ve uyumlu bir şekilde çalışmaktalar.

Evet, zamanı hızlı kullanmak adına hızlı konuştuğum şeklinde bir geri dönüş geldi sayın basın mensuplarımızdan. Elimizden geldiği kadar biz sonrasında yazılı olarak da destekleriz.

“Varlıklarda ipotek ve teminat var mıdır?” diye bir soru vardı. Varlık Fonumuz bugüne kadar yürütmüş olduğu işlemlerin hiçbirinde uhdesindeki kurumların teminat gösterilmesi veya herhangi bir varlığın üzerinde ipotek tesis edilmesi suretiyle borçlandırma gerçekleştirilmemiştir. Türkiye Varlık Fonunun amacı; Portföyünde yer alan kuruluşların ve varlıkların teminat gösterilerek finansman sağlaması değil aksine, bu kuruluşların ve varlıklarının değerlerinin verimli bir şekilde artırılması yani stratejik varlıkların oluşumuna katkıda bulunmasıdır.

“Alt fonlar neden kuruldu ve bunlar faal değil, neden bunlar hâlâ tutuluyor?” diye bir soru vardı. Türkiye Varlık Fonunun temelleri 2016’da atılmış olup bununla beraber bu zamana kadar ülkemizin stratejik yatırım kolu olarak önemli yatırımlar gerçekleştirdi. Bu yatırımlar en verimli, etkin olacak yöntemler belirlenerek sektöre özgü kurulmuş şirketler veya alt fonlar aracılığıyla yerine getiriliyor. Mesela, size bahsettiğimiz, burada da ismi geçen Türkiye Varlık Fonu Piyasa İstikrar ve Denge Alt Fonu tarafından 2022 yılının Mart ayında Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası, Ziraat Katılım Bankası ve Emlak Katılım Bankasındaki sermaye benzeri kredi desteği sağlandı. Türkiye Varlık Fonunun finansal piyasalardaki istikrar ve derinliği destekleme misyonu doğrultusunda gerçekleştirilen bu işlemlerle küresel piyasalarda olan risk ve dalgalanmaların katılım bankaları üzerindeki etkilerini azaltmak ve katılım bankalarının reel sektörü destekleme imkânları artırılarak daha güçlü ve dinamik hâle gelmesinin sağlanması amaçlandı. Bunlar zaten -belirtmekte fayda var- hani bizim Varlık Fonumuzun yapısı içerisinde personelimizi kullandığımız, ekstra bir istihdam ya da maliyet gerektiren değil, yapıları itibarıyla kredi verebilmesi ya da değişik fonksiyonları görebilmesi amacıyla Varlık Fonumuzun hâlihazırdaki yapısı içinde kurduğumuz fonlar ve şirketleri bir kısmı. Özellikle bu faaliyetleri açısından inaktif gözükende onlar da bazı faaliyetler üzere, yatırımların ilerleme aşamasındaki ihtiyaca göre kurulmak üzere... Bir kısmına da ihtiyaç kalmadığı için zaten gerekli adımları atacağız ama herhangi bir şekilde Varlık Fonumuza bir maliyeti ya da bir yükü bulunmamaktadır.

Yine “Yüzde 18’lik kısım neden Sayıştay denetiminde değildir?” diye Sayın Vekilimizin bir yorumu olmuştu.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hangileri diye sordum. Hangileri ve neden? Bekliyorum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Sizin de belirttiğiniz gibi Türkiye Varlık Fonunun bedelini ödeyerek satın aldığı şirketler bu satın alma öncesinde, Bizim özellikle satın alma yoluyla bünyemize kattığımız şirketler zaten öncesinde Sayıştay denetimine tabi değillerdi. Dolayısıyla bu şirketlerin özel sektörde, eşit şartlarda faaliyetlerine devam edebilmeleri ve piyasanın diğer aktörleriyle rekabet edebilmeleri adına satın alma öncesi durumları aynen korunuyor; bunlar arasında Turkcell, TÜRK TELEKOM sayılabilir. Bir kısmı da devredilmeden önce yine Sayıştay denetimine tabi değildi ki mevcut durumu muhafaza edildi; mesela Türk Hava Yolları. Dolayısıyla yani Varlık Fonuna, bölgesine geçmeden önce de aslında bunlar Sayıştay denetime tabi değillerdi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – O listeyi alalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sonradan kurduğunuz şirketler vardı mesela, onlar...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT –Kurduklarımız ve satın aldıklarımız -sizin de belirttiğiniz gibi- denetime tabi değil ama özellikle belirtmek istedim, bunların bir kısmı kamu şirketi olduklarından bizden önce de Sayıştay denetimine tabii değildi, Türk Hava Yolları gibi ya da Turkcell, TÜRK TELEKOM gibi şirketler zaten özel sektör kapsamında olduğu için Sayıştay denetimine tabi değillerdi, biz satın aldıktan sonra da kanunun verdiği yetkiyle hâlen değiller; o yüzde 18’lik kısmı toplamda bu şirketler oluşturuyor, biz listeyi sağlayabiliriz sonrasında. Burada yanlış bilgi vermemek adına listeyi şimdi yeniden kontrol edeceğim ama büyüklükler açısından yüzde 18 olduğu için saydığım şirketler muhtemelen bu yüzde 18’i zaten teşkil etmiş durumda; özellikle Türk Hava Yolları, Turkcell ve TÜRK TELEKOM.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Yani yüzde 82, adet olarak değil, toplam aktif büyüklük içindeki pay ve diğerleri de önemlilik çerçevesinde bizim kurduğumuz şirketler sayı olarak.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Biz de öyle baktık, zaten sayı olarak bakılmaz ama yani hangileri?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yok yani özellikle tüm liste anlamında muhtemelen saydıklarım bu şeyi teşkil edecek ama yanlış bilgi vermemek adına tekrar kontrol edeceğim hemen.

Eski Varlık Fonu Genel Müdürüyle ilgili dava... Bahse konu olay sizlerin de bildiği üzere yargı organlarına intikal etmiş durumda ve ilgililer hakkında soruşturma süreci devam etmekte. Bu nedenle şu aşamada bizim söz konusu hususla ilgili bir yorumda bulunmamız çok sağlıklı olmaz ama en azından biz kendimiz Varlık Fonu bünyesindeki iç denetim mekanizmalarının çalıştırılması ve Devlet Denetleme Kuruluna aksettirilmesi noktasında gerekli işlemlerin gecikmeden yerine getirilmesi konusunda herhangi bir endişe olmamasını söyleyebiliriz; biz bu konuda yaptık, zaten bu süreç de devam ediyor, şimdi yargıya da...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Neden tespit edemediğimizi sormuştum. O çok sonradan çıktı yani denetim süreci onu yakalayamadı.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Onun tabii, dediğim gibi, bir kısmı yargıyla ilgili detaylar efendim ama hani bizim Varlık Fonu bilançosunda gözükmesiyle ilgili de bu paranın kaynağıyla ilgili de bir durumlar olduğu için bizde zaten bir kayıp olarak gözükmemekteydi denetim süreçlerinde; ondan Denetleme Kurulunu da... Dolayısıyla biz gerekli adımları attık.

“TÜPRAŞ, PETKİM özelleştirildi, şimdi petrokimya projesi anlatıyorsunuz, yeniden bir kamulaştırma süreci gibi.” diye Sayın Vekilimizin bir yorumu vardı. Malumunuz, TÜPRAŞ ve PETKİM faaliyetlerini bir yandan sürdürmekte fakat ülke ekonomisinin son yirmi yılda yüksek büyümesini devam ettirmesi ve sanayi sektörünün ilave ihtiyaçlarının ithalat yoluyla karşılanabilmesini sağlamaktadır. Bu ithalatı azaltmak ve stratejik yatırımlara katkı sağlamak adına, büyük ölçekli yatırımlara da katkı sağlamak için Varlık Fonu sürece dâhil olmuştur. Ama biraz daha detay söylersek Sayın Vekilim, aslında Varlık Fonunun petrokimya yatırımında stratejik bir ortakla, özellikle bu “feedstock advantage” hani... Biliyorsunuz, ülkemiz petrol üreten bir ülke değil; dolayısıyla arz ve tedarik güvenliği önemli bir aşamasını teşkil ediyor projenin ve aynı zamanda projenin hem finansmanı hem de stratejik aklı, firma tecrübesi anlamında da katkı sağlayacak stratejik -muhtemelen, büyük ihtimal- bir yabancı ortakla hareket edilmesi noktasında biz, görüşmelerimize özellikle bizim gibi muadil varlık fonlarının şirketleri ve yine bu konulardaki uzman ülkelerin ve özellikle ham madde avantajına sahip ülkelerin ilgili şirketleriyle görüşerek devam ediyoruz. Bu yükün tamamen Türkiye finans sistemi ya da Varlık Fonumuz tarafından taşınmasından ziyade, bunun aynı zamanda uluslararası doğrudan yatırımlar açısından bir fırsat olarak da kullanılıp ülkemizin bu önemli ihtiyacının giderilmesi noktasında adım atacağız. Onun için zaten biz ÇED aşamasına getirdik, şu anda projenin şekillenme aşamasında önemli bir kavşaktayız. Bundan sonra projenin nasıl şekilleneceği özellikle bu stratejik ortağın ve kimliğinin katkısının ortaya çıkmasıyla şekillendirilmesi gereken bir aşama. Onun için de görüşmelerimize devam ediyoruz ama...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ortada ortak yok fakat projeye başladınız.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Biz, projenin ÇED aşamasını tamamladık Sayın Vekilim. O önemli bir aşamaydı, arazinin belirlenip...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Projede değişiklik olursa ne olacak mesela?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – İşte şöyle efendim: Projenin hâlihazırda genel kapsamı belli; ne üretmesi gerektiği, Türkiye’nin bu konudaki ihtiyacı ama takdir edersiniz, çok büyük bir proje, değişik aşamaları var. Nafta, krakerden başlayıp en son ürünlere kadar ve Türkiye’de hâlihazırda devam eden bazı petrokimya projeleri de var özel sektör tarafından, onların üretim kapasitelerinin ortaya çıkmasını da değerlendirerek ülke kaynaklarının en iyi şekilde kullanılması yönünde, projenin -dediğim gibi- potansiyel ortaklarıyla da görüşüp son hâline gelme aşamasındayız. Dolayısıyla biz en azından Varlık Fonu tarafındaki üzerimize düşen ödevi tamamlayıp o aşamada projeyi “bankable” ve üzerine konuşabilir hâle getirme aşamasına getirmeyi amaçlamıştık; şimdi tam o seviyedeyiz. İnşallah, önümüzdeki sene de bu detaylar biraz daha ortaya çıkacaktır diye ümit ediyoruz.

Özellikle raporumuz konsolide bir rapor olduğu için... Sayın Vekilim, bu totaldeki bir borcun ve aynı zamanda kârın çeşitliliği ve kaynakları sorulmuştu -Sayın Temurci de bu konuda sormuştu- o konuda belki çok kısa bir şekilde...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Müsaade ederseniz, Genel Müdüřümüze biraz nefes aldırayım, rakamları da ben hızlıca aktarayım eğer Sayın Başkanımız uygun görürse.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Sağ olun Sayın Başkanım.

Genel Müdürümüzün de sizlere arz ettiği üzere, kısaca genel yapıyı anlatmak adına “Türkiye Varlık Fonu” dediğimiz kurum, aslında tüm bu varlıkların sahibi olan kurum. Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ de bu varlıklarının yönetilmesi amacıyla kurulmuş olan bir yapı. Türkiye Varlık Fonunun 2002 yılı bağımsız denetimden geçmiş konsolide mali tablolarındaki aktif büyüklüğü 5,6 trilyon Türk lirası. Bu “konsolide mali tablo”dan kastımız, portföyünde yer alan doğrudan ya da dolaylı şirketlerin tüm bilançolarının üst üste konulması, varsa birbirlerine olan borç ve alacaklarının elimine edilmesi sonucunda oluşan yapı. Dolayısıyla bu 5,6 trilyon lira toplam yükümlülüklerinin 913 milyar lirası zaten öz kaynaklardan oluşuyor; bunun 824 milyar 490 milyon lirası uzun vadeli yükümlülüklerden, 3 milyon 875 bin 42 lirası da kısa vadeli yükümlülüklerden oluşuyor. Bu kısa vadeli yükümlülükler içindeki en yüksek payı finans sektörü faaliyetlerinden borçlar... Yani özetle, bunları bizim konsolideye tabi Ziraat Bankası ve Halk Bankasının mevduatları gibi düşünebiliriz. Finans sektörü...

CEVDET AKAY (Karabük) – 1 milyar 581 milyon dolar, TELEKOM hisselerini satın almasıyla ilgili bankalardan kullanılan var mı orada? Onları uzun vadeye mi kaydettiniz, kısa vadeye mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Onların vadesine bir yıldan az kalanlar kısa vadeli tarafta, vadesine bir yıldan uzun olanlar da uzun vadeli.

CEVDET AKAY (Karabük) – 2024’te ödemesi geliyor ya o kredilerin, onun için sordum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – İki artı dört yıldır o kredimizin vadesi.

CEVDET AKAY (Karabük) – Peki, o kur artışlarını nasıl yapacaksınız? Kullanıldığında 32 milyardı, şimdi 48 milyar oldu TL karşılığı. Bayağı bir yük biniyor Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Ben kısaca cevap vereyim. Birincisi, o dönemde iki yıl ödemesiz, dört yıl vadeli, vade sonunda anaparanın büyük kısmının da balon ödeme yoluyla yapılacağı bir ödeme vadesinin -ki o günlerde de zaten açıklamıştık- döviz cinsinden başka olma ihtimali yok. Dolayısıyla, bu kadar uzun vade ve ödemesiz dönem içeren bir kredi geri ödemesinin döviz cinsinden olması gerekli.

CEVDET AKAY (Karabük) – Kur artışı bizim için büyük risk, onu ifade etmek istiyorum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – İkincisi, satan kurumların da yükümlülüğü döviz cinsinden olduğu için yani ödemeyi döviz cinsinden almayı tercih ediyorlar ki kendi borçlarını da... Yani LYY şirketi bize bunu satarken onların da borçları var, o borçları kapatmak için de döviz cinsinden bir paraya ihtiyaçları var.

CEVDET AKAY (Karabük) – Yani bu Hariri ailesinin bize maliyeti maalesef hâlen devam ediyor değil mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Ama bunun Varlık Fonuna negatif bir etkisi yok. Bugün itibarıyla TÜRK TELEKOM’un piyasa değeri, döviz cinsinden bugünkü kurlarla bizim sahip olduğumuz hisselerinin, satın almaya konu sahip olduğumuz hisselerinin değeri 2 milyar 200 milyon Amerikan dolarıdır. Dolayısıyla, bizim satın alma bedelimiz 1 milyar 650 milyon doların çok üstünde bir varlığa sahiptir. Varlık Fonu yaptığı bu satın alma işleminin borçlanmasını döviz cinsinden yapmış olmasına ve son dönemdeki döviz artışına rağmen hâlâ kârlılığını da muhafaza etmektedir.

Hemen borçların diğer detaylarını arz etmek istiyorum. Bu 3 trilyon 875 milyar kısa vadeli yükümlülüğün 3 trilyon 126 milyar 232 milyonluk kısmı finans sektörü faaliyetlerinden olan borçlar. Bunlar konsolidasyona dâhil olan Halkbank ve Ziraat Bankası kredi hacimlerindeki büyümeye paralel olarak mevduatlar ve kredilerdeki artışlardan kaynaklanmaktadır. Bankaların yükümlülüklerindeki en

önemli pay olan mevduatlar geniş bir tabana yayılmış ve istikrarlı bir yapıya sahiptir. Konsolidasyona tabi bankaların yükümlülüklerine ilişkin herhangi bir risk yoğunlaşması bulunmamaktadır. Ticari borçlar içinde yer alan 198 milyar 410 milyon liralık borç, enerji, havacılık, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörü ağırlıklı ticari borçlardan oluşmaktadır. Yani, bizim bile konsolidasyona tabi tuttuğumuz Türk Hava Yolları, Turkcell, TÜRK TELEKOM ve benzeri portföydeki şirketlerin ticari borçlarından kaynaklı. Onun dışında kısa vadeli borçlar, kiralama işlemleri ve uzun vadeli borçların kısa vadeli kısımlarına tekabül eden yaklaşık 180 milyar liralık kısmının da bir kısmı kur farklarından alınan ve ödenen kredi ve kiralamaların netinden ve dönem sonu tahakkuk eden faizlerden oluşmaktadır.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Dediğiniz bilançoda...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK - Kısa vadeli borçlanmalar, uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları ve kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Burada sanırım yükümlülükleri ve karşılıkları dışarıda tutuyoruz yükümlülükten çıkarıp.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK - Doğrudur.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Çünkü toplam yükümlülük 5,6; buradan öz kaynağı çıkardığınız zaman 4,7 kalıyor; 3,5 olduğuna göre 1,2'lik bir geçiş var diğer kalemlere.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK - Hepsini tek tek söyleyebilirim yani kısa vadeli yükümlülüğümüz 3,9; uzun vadeli 824; kalan 913 öz kaynaklar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yok hayır, bilanço tekniği olarak öyle de mevcutlar, alacaklar... Burada 3,5 rakamı görünüyor da o anlamda dedim. Yani sizin entegre faaliyet raporunda 3,5 olarak görünüyor borç, onun için söyledim.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK -Tamam.

Dolayısıyla bunların bir kısmı kısa vadeli karşılıklar, dönem kârının vergi yükümlülüğünden ve ertelenmiş gelirlerden oluşuyor. Uzun vadeli borçlar da yine finansal borçlar -önemli bir kısmı- 390 milyar 558 milyon liralık kısmı, bir kısmı da 181 milyar lira da kiralama işleminden kaynaklanan yükümlülükler. Bunların da bir kısmı takdir edersiniz Türk Hava Yollarının uzun vadeli almış olduğu uçakların finansman yükü, bir kısmı da yine finans sektörü faaliyetlerinden borçlar; bunlar da bankaların bir yıldan uzun vadeli tuttukları mevduatların buradaki karşılığı, bir kısmı da uzun vadeli karşılıklar; bunlar da genel olarak kullanılmamış izin karşılıkları ve kıdem tazminatı karşılıklarından oluşmaktadır.

Bu 225 milyar liralık kârın nereden geldiğine ilişkin bir sorusu vardı sayın vekilimizin. Temel olarak yani en büyüklerden başladığımız takdirde, bu yılki bu kâr rakamına en çok katkıyı sağlayanlar: Ziraat Bankası, Halk Bankası, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, ETİ MADEN, Türk Hava Yolları ve İFM Gayrimenkul yani bizim İstanbul Finans Merkezi projemizi yürüten şirketimiz. Bunları bu kârlılıktaki en yüksek katkıyı veren temel şirketler, belli başlı şirketlerimiz olarak söyleyebiliriz.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Finans ve reel sektör olarak ayırdığımızda finans yüzde kaç; reel sektör ya da madencilik ve diğer enerji ne kadar bir pay alıyor?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK - Onun oranını birazdan söyleyeyim, o da var elimizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Mahmut Bey, bitti mi sizin?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK - Ben rakamlar kısmını arz ettim, Genel Müdürümüz kalan soruları cevaplıyor olacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi Arda Bey, siz mi devam edeceksiniz?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT –Ben devam edeceğim izninizle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – On dakika daha veriyorum, geri kalan soruları tamamlayalım.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT –Özellikle “Sermaye artışı neden yapıldı ve kamu kaynakları nerede kullanıldı?” diye bir soru vardı. Özetle şunu söyleyebiliriz: Totalde, söylediğiniz gibi yaklaşık 111,7 milyar TL tutarında ilave güçlendirme yapıldı, tabii, özellikle küresel bankaların küresel piyasadaki dalgalanmalara karşı daha güçlü hâle gelmesi amaçlı. Takdir edersiniz, pandemi ve sonrası etkilerin bankacılık sistemini ve genel itibarıyla finansal sistemi zorladığı bir dönem olduğu için, sistemik bir risk oluşmaması adına, Varlık Fonunun da üzerine düşen görevi görmesi adına böyle bir katkı yapıldı. Finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi desteklemek misyonuyla uyumlu ve ülke ekonomisine katkı sunan, ekonomik büyümeyi destekleyen proje olarak hayata geçirilmiştir. Takdir edersiniz, bu sermaye artışı sonrası kaynakların nasıl kullanıldığıyla ilgili Türkiye Varlık Fonu kamu bankalarının kredi verme politikalarına müdahil olmamaktadır. Bunu, aslında, birkaç alakalı sorunun genel bir cevabı olarak da vermekte fayda var. Özellikle kuruluş kanunlarıyla belli bir bakanlığa bağlı olan bazı şirketlerimizde de özellikle Varlık Fonunun herhangi bir dahli olmamakta yönetime. Hisselerin sahipliği bizde olmakla beraber, mesela enerji şirketlerinin bazıları, BOTAŞ, TPAO -yanlışsam arkadaşlarım düzeltsin- Tarım Bakanlığına bağlı olan ÇAYKUR, TÜRKŞEKER gibi şirketlerin bunların yönetimlerine Varlık Fonu herhangi bir şekilde dahil olmamaktadır. Zaten, hâlihazırda uzun uzun süredir kendi kamu şirketliği döneminden ve sonrasında da özel şirket olarak başarılı bir şekilde yönetilmekte olan şirketlerde mümkün olduğu kadar monitör eden, destekleyen ve bir danışmanlık, rehberlik veren bir yapı gibi Varlık Fonu kendisini konumlandırmakta, günlük işleyişlerine çok dahil olmamaktadır ama bazıları da direkt kamu, bağlı oldukları kanunlar dolayısıyla zaten ilgili bakanlıklarımızın politikaları doğrultusunda yönetilmeye devam etmektedir. Bu bağlamda bankalarla da ilgili biz genel desteği sağladıktan sonra bireysel, onların tek tek yönetimleri ve kredi politikalarına dahil olmuyoruz. Zaten, malumunuz olduğu üzere, onların denetim süreçlerinde burada, Sayıştay denetimi sonrası ilgili komisyonlardaki toplantılarda, zatialinize de Sayın Komisyonumuza da iletiliyor. Ama genel bilgi olarak şunu söyleyebiliriz: Bu kamu bankalarının genel NPL değerlerinin nonperforming loan bu takipteki kredi oranlarının da genel itibarıyla, bizim takip ettiğimiz kadarıyla, ulusal ve uluslararası örneklere kıyasla oldukça düşük seviyede olduğunu, en azından bu konuda çok endişe verici bir durum olmadığını bankacılık sistemi ve kamu bankaları açısından söyleyebiliriz.

Birçok muafiyet ve istisnanın kanunda, bizim Varlık Fonu Kanunu’muzda olması ve bunun tabii, piyasadaki rekabet koşulları ve eşitlik açısından yaratacağı durumlarla ilgili Sayın Temurci’nin, Sayın Vekilimin yorumu olmuştu. Tabii, burada Varlık Fonunun ulusal Varlık Fonu olduğu ve kamunun yatırım kolu olduğundan hareketle stratejik bazı projelere yatırım yaptığı ve bundan dolayı da bazı istisnaların sağlandığı gerçektir. Bu süreçlerinin dinamik ve etkin şekilde yönetilebilmesi için de Varlık Fonunun birtakım istisnalara sahip olması gerektiği düşünülerek bu kanuna eklendiği öngörülmektedir. Farklı bir örnek vermek gerekirse mesela -yeniden o maddeyi okuyup zaman kaybettirmek istemiyorum ama- özellikle bir örnek vermek gerekirse -yine az önce de verdiğim örneklerden yola çıkarak- Türkiye Katılım Sigorta ve Türkiye Katılım Hayat şirketleri Varlık Fonu tarafından kurulmuştur. Ancak, ilgili şirketler Bereket Sigorta ve Hayat şirketleri satın alınıp onların altında birleştirilmiştir. Buradaki amaç, ilgili şirketlerin Türkiye Varlık Fonunun sahip olduğu vergisel avantajlardan faydalanmaması ve piyasadaki

rekabete uygun şekilde devam etmesidir. Mesela, böyle bir imkânımız olmasına rağmen kanununda, biz piyasadaki rekabet koşullarının bozulmaması adına bu Katılım Sigorta ve Katılım Hayat şirketlerimizin hâlen istisnalardan yararlanmadan satın alındıkları yapıyla devam etmesini sağlamış olduk. Yani o hassasiyeti gözetiyoruz ama bazı stratejik projeler bu tip avantajların zorunluluğunu getiriyor takdir edersiniz, onlarla ilgili de Varlık Fonu bu avantajı kamu yararına olacak şekilde kullanmaya ama aynı zamanda değişik sektörlerdeki rekabet usullerini etkilememek şartıyla hareket etmeye çalışmakta, bunlara da özen göstermektedir.

Varlık Fonu olmasaydı portföydeki şirketler daha iyi bir hâle mi gelirdi yoksa o anlamda pozitif ya da negatif... Mesela ÇAYKUR örneği vermiştiniz, yine PTT örneği verilmişti. Tabii, takdir edersiniz, şirketler yapıları gereği ekonomik dalgalanmalar, tedarik zincirindeki bozulmalar, jeopolitik, makroekonomik koşullardaki değişiklikler gibi sebeplerle konjonktürel olarak da dönem sonunda kâr veya zarar açıklayabilmekteler. TVF uhdesinde çeşitli şirketlerde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar var. Bunların bir kısmı, az önce belirttiğim gibi, KİT ve kamu sermayeli şirket statüsünde. Bunlar, devir öncesinde olduğu gibi, ilgili kuruluşun vizyonu ve misyonu doğrultusunda faaliyetlerine devam etmekte. Tabii, KİT'ler, takdir edersiniz, kuruluşları, amaçları gereği sosyoekonomik etkenleri dikkate almakta ve kamu yararını öncelemektedirler. Bu durum da söz konusu bazı kurumların statüsünden kaynaklanmakta olup zaman zaman zarar açıklamalarına yol açmakla birlikte bunda Türkiye Varlık Fonuna devriyle ilgili bir sebep-sonuç ilişkisi yoktur. Zaten sizin de belirttiğiniz gibi, geçen sene itibarıyla operasyonel olarak mesela ÇAYKUR ve TÜRKŞEKER -yanlış bilmiyorsa- kâra geçmişlerdir. Fakat tabii, onların bu dönemsellik ve o dönemde karşılaştıkları konjonktürel durumlar bağlamında incelenmesi daha doğrudur. Yani özetle söylemek gerekirse, ne başarılarından bizim bir kredi çıkarıp övünülecek durumumuz var -onların kendi yönetimleri devam ediyor- ne de zararları doğrudan Varlık Fonuyla ilgili.

SELİMTEMURCİ (İstanbul) – Aslında kanundan kaynaklı bir sorun. Kanunla eğer bu kurumların... Yani Fondaki kurumların banka hesaplarındaki fazla değerleri Fon alıp kullanabiliyor. Ben mesela şöyle düşünmüştüm: Yani bir kurum sürekli kâr ediyor, yedi-sekiz yıl, on yıl kâr ediyor, Fona devrediliyor; Fona devredildikten sonraki beş yıl 2,5 trilyon zarar ediyor. Dolayısıyla, ÇAYKUR'un ya da diğer kuruluşların bankalarındaki, kasalarındaki bu artı değerler Fona devredildi ve buralar yönetilemedi gibi bir tablo ortaya çıkıyor çünkü kanun o yetkiyi size veriyor.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Anladım ama hani, böyle bir durum oluşmuş değil Sayın Vekilim hiç.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – ÇAYKUR'a çökmedik diyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – ÇAYKUR'un sahibi.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tam tersine, biz mümkün olduğu kadar katkıda... Hatta özellikle Varlık Fonumuzun katkısı şu oldu: ÇAYKUR'un bazı kârlılık oranlarının artırılmasıyla ilgili bazı danışmanlık destekleri lazımdı. ÇAYKUR'un içinde bu kapasite olmadığı için biz, Varlık Fonumuz bünyesinde bu çalışmaları yaptık; yeni bir yatırım var mesela, onun fizibilitesini yine beraber yaptık onlarla. Dolayısıyla biz katkımızı mümkün olduğu kadar vermeye çalışıyoruz. Ben bu hafta sonu Rize'deydim mesela, o çalışmalarımızla ilgili... Yani sizin memleketinizi yalnız bırakmıyoruz Sayın Vekilim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Genel Müdür, Rize Milletvekilimiz öyle demiyor “Çok memnun değiller.” diyor.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Sayın Vekilimize de ayrıca bu geri dönüşler noktasında biz elimizden gelen desteği vermeye çalışırız ÇAYKUR özelinde ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tahsin Bey’le irtibatlandırılalım.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam.

Biz, Rize konusuna ve ÇAYKUR’a özel önem veriyoruz. Benim ailemden de eşim Rizeli olunca dikkatli olmak zorunda olduğumun farkındayım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Arda Bey, bu zarar eden şirketlerin işletmesiyle ilgili, insan kaynaklarıyla ilgili sizin bir yetkiniz var mı? Onu değiştirme şeyiniz var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, yalnız, burada süre, Arda Bey’in süresinden gidiyor, onu bilin yani.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Sayın Vekilim, şöyle: Doğrudan dâhil olma imkânımız yok ama tavsiye ve özellikle danışmanlık anlamında biz gerekenleri söyleme noktasındayız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hiçbir şeyin değiştirilmediği bir ortamda değiştirme yetkimiz de yoksa burada neyin değişmesini bekleyeceksiniz?

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – İsmail Bey, asıl problem o. Şirketin sahibinin şirketle ilgili karar alma yetkisi yok ama kanun o gücü Varlık Fonuna vermiş, onun için bunun komple değişmesi lazım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hayır, Varlık Fonuna daha fazla...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

Sayın Ermut, süreniz bir dakika kaldı.

Cevap verilmeyen soru kaldı mı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Birkaç sorum kaldı, onları da tamamlayalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saat süre verdim ya, bakanlara bir saat süre vermedim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hiçbirine cevap vermedi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Huzur hakkı alıyor mu Yönetim Kurulu? Ona cevap verilmedi. Vizyoner projeleri sormuştum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, toparlayın hızlıca lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Onu hazır sormuşken bu, aslında kamuoyuna da açıklanmıştı Sayın Vekilim. 2010... Tam tarihe bakayım... Yani Cumhurbaşkanımızın Yönetim Kurulu Başkanı olduğu, 2018’deki Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra Yönetim Kurulunun değiştiği dönem itibarıyla kamuya da açıklandı, toplantıda karar verildi; Yönetim Kurulu üyeleri huzur hakkı almamaktadır.

CEVDET AKAY (Karabük) – Yapılmakta olan yatırımların neler olduğunu sormuştum.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Ben geliyorum Sayın Vekilim.

Artan giderle ilgili de... Genelde bunlar proje bazlı efendim. Hani, mesela danışmanlık giderlerindeki geçen seneki artış... TÜRK TELEKOM’un satın almasında bir danışmanlık alırız, ona binaen bir şey çıkıyor ya da yurt dışında ilgili bir finansman ya da başka bir konuyla ilgili ya da bir projeye ilgili bir çalışma yapıldığında doğal olarak kurdaki artışlardan dolayı da senelik alım olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ermut, süreniz doldu.

Soruları toparlamanız ve sözlerinizi bitirmeniz için size ilave beş dakika vereceğim.

Buyurun, toparlayın lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam Sayın Başkanım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “Bu kira gelirleri düşük değil mi?” demiştiniz mesela, o kira gelirlerinde ederlerine göre, rayiçlerine göre gelirlerinde biraz... O konuda biraz bilgi verir misiniz.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Sayın Vekilim, alınan yerler, çıplak mülkiyeti bize ait olan yerler, üzerinde kat irtifakı da yatırımcıya ait olan yerler. Yani biz arsanın mülkiyetini almışız, üzerinde zamanında Millî Emlaktan ilgili yatırımcı kırk dokuz yıllığına irtifak hakkı alıp inşaatını yaptığı için biz onlardan sadece -arsa kirası gibi düşünebilirsiniz- bir bedel alıyoruz ama üzerindeki binanın mülkiyeti ilgili yatırımcıya ait olduğu için...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bu şey arsa ederi değil yani sizin bahsetmiş olduğunuz tüm binanın...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Doğrudur, tüm şeyin... Aslında bizim payımıza düşen kısımdır, orada nihayetinde bizim sorumlu olduğumuz kısmı orası ama kırk dokuz yıllık irtifak hakkı ve masraflar ilgili yatırımcı tarafından yapıldığı için bizim ondan kira bedeli olarak aldığımız kısmı sadece arsaya tekabül eden kısımdır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Peki, düşük kalmıyor mu? Mesela, zannedersen 12 milyar liralık bir eder var yani sizin hissene düşen kısım 12 milyar lira -yanlış hatırlamıyorsam- ona göre bakarsanız gelir çok düşük kalıyor; ne olursa olsun, bir taşınmaz sonuçta.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Yani biliyorsunuz, bu tip yatırımlar ülkeye katkı sağlasın diye zamanında turizmi teşvik amacıyla verilmiş yerler. Bunlar da Varlık Fonunun kuruluşu esnasında bize miras portföy olarak geldiği için kiralar aynen devam ediyor yani biz dönüp onlarla bu kiralara artırılmasına yönelik herhangi bir işlem yapmadık. Bu sefer oradaki...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama yapmanız lazım yani.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Ama sözleşmeler kırk dokuz yıllığına imzalanmış, sonuçta sadece o sürelerin bitimi var. Arada da yine hatırlıyorsunuz, buradaki Komisyonumuzun değerli katkılarıyla, bildiğim kadarıyla, oradaki süreler tekrar kırk dokuz yıllığına da uzatıldı turizm sektörünün pandemide yaşadığı sıkıntılardan da mütevellit olarak. Dolayısıyla bize gelen miras portföyü bu, miras portföyde de kanuni hakları kiracılarımızın. Artı onlar da turizme katkı sağlamışlar, bölgelere yatırım yaptıkları için kira bedelleri tarafı da geçmişten addedilen fiyatlar üzerinden gidiyor. Sadece irtifak hakları uzatılırken yine o dönem Kültür ve Turizm Bakanlığının piyasa rayiçlerine yakın belirlediği fiyatlardan süre uzatımına ilişkin bedellerimizi aldık ama kira bedelleri, geçmişten bu yana devam eden yapılar olduğu için, mevcut durumunu da muhafaza etmiş vaziyette.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir sorum var benim.

4’üncü madde (3)’ncü fıkra, bu “Finansman sağlanırken Türkiye Varlık Fonu portföyü üzerinde teminat, rehin, kefalet ve ipotek...”

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Onu cevapladık Sayın Vekilim.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Yok, söyledik, hiçbir şey yoktur.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – “Yok.” mu dediniz?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Onu cevapladık.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Pardon. Hiç kullanılmadı yani?

CEVDET AKAY (Karabük) – Sayın Genel Müdürüm -atladık, vakit de kalmadığı için- bir de özel kesim tahvil, senet ve bono kalemi var Finansal Yatırımlar AŞ’de 522 milyon. Acaba bu nedir özel kesimden alınan?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Finansal Yatırımlar bünyesindeki mi?

CEVDET AKAY (Karabük) – Evet, evet, Finansal Yatırımlar.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Şöyle: Finansal Yatırımlar şirketimiz bizim kamu bankalarındaki sigorta ve emeklilik şirketlerini satın almak için kurduğumuz bir şirket. O hisseleri satın alırken o dönem için Hazineden borçlanılan özel tertip DİBS’ler marifetiyle ödemeyi yapmıştık ancak yine Varlık Fonunun kendi ürettiği nakit ve süreçleriyle birlikte ara dönemde biz özel sektör tahvil ihracı yaparak bir kaynak oluşturduk. O kaynakla da gidip Hazineden yaptığımız bu borçlanmaları erken itfa yaptık. Şu anda biz Türkiye Sigorta ve Türkiye Hayat Emeklilikten elde ettiğimiz temettü gelirleriyle -biraz önce Sayın Başkanım, Genel Müdürümüzün de arz ettiği üzere şirketin ciddi performans göstermesi, pazar paylarında sektör liderliğine erişmesi ve kârlılığını artırması, bu da bize temettü olarak geri dönüyor- şu an borçlarımızı geri ödeyebilecek kapasiteye geldik. Bu arada da Hazineden almış olduğumuz bu DİBS’lerin hepsini de erken itfa yoluyla ödeyip Hazineye olan borçlarımızı azalttık.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Başkanım, son kez, zamanım yetecekse müsaadenizle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – “Peki, bizzat Varlık Fonunun bu portföy şirketleri dışındaki borcu ne kadardır?” diye bir soru vardı. Aynı zamanda o bahsedilirken -yanlış hatırlamıyorsam Sayın Vekilim siz sormuştunuz belki- 300 milyon dolarlık o teknoloji fonu bir borç olarak yapılmak üzere değil, orada öngörülen iki devlet fonu da 150’şer milyon dolar katkıda bulunup 300 milyon dolarlık toplam bir fon oluşturacak. Dolayısıyla, efendim, orada bir borçlanma şeklinde değil de o ortak iki kurumun beraber kuracağı bir fon şeklinde olacak. Orada bizim açımızdan, katma değer açısından güzel yani, Türkiye’deki tamamen teknoloji yatırımlarına yapılacak bir fon dolayısıyla uluslararası doğrudan yatırımlar açısından da kullanmayı planlıyoruz.

Diğer, bizim bizzat Varlık Fonu olarak aldığımız borç efendim... Bu Varlık Fonunun sendikasyonu ilk 2019 yılında yapıldı sonra da refinansmanı 2021 yılında 790 milyon euro tutarında yapılan sendikasyon kredisidir, Varlık Fonu olarak yaptığımız borçlanma o. O kredinin vadesi iki yıl, faiz oranı da yıllık EURIBOR artı 4,25’tir. Bizim hâlihazırda şu anda bahsettiğimiz, özellikle en çok nakit ihtiyacı hisseden ve bizim kaynaklarımızı kullandığımız projeler; İstanbul Finans Merkezi projelerimiz var, satın almalarımız var, bunun gibi projelerde kullanılmaktayız.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Efendim, 700 milyon euro gibi bir sendikasyon...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT –Aynen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Ya, bir şey var, belki düzeltirsiniz diye... Devlet Denetleme Kurulu raporumuzun içerisinde, sayfa 56'da, hasılat üzerinden bu bağımsız denetim firmalarına bir rakam ödeniyor. Ya, şimdi “700 milyon euro falan.” deyince bu rakam yani ödenen komisyon 16 milyar 82 milyon 900 bin lira. 16 milyar 82 milyon 900 bin lira bağımsız denetim firmasına bir rakam ödenmiş. Acaba burada bir hata var mı? Yani 500 milyon doların üzerinde bir komisyon ödenmiş sendikasyon olarak, burada bir şey varsa hani bu raporda bu düzeltilsin diye söylüyorum çünkü çok dehşet bir rakam yani.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Efendim, bir yanlış anlama var sanırım. O önemlilik ilkesinin tespiti, raporun 56'ncı sayfası, TVF'nin 2022 yılı bağımsız denetiminde, PwC Denetim tarafından yüksek riskli bir bağımsız denetim işi olarak tanımlandı. Önemlilik seviyesi, bu değerlendirmeye göre, toplam hasılat tutarı olan 1 trilyon 600 milyarın yüzde 1'ine denk gelen 16 milyar 82 milyon 900 bin lira bir cümleyle şu: Bağımsız denetçi denetlerken belli kriterlere bakıyor, ölçek büyüdükçe kendisine bir önemlilik seviyesi belirliyor, bu şeyin altındaki rakamlara çok fazla zaman harcamıyor. O zaman, değil yedi bin iki yüz saat, yetmiş iki bin saat çalışması gerekir bütün rakamlara. Bu da uluslararası “practice”in gerektirdiği bir şeydir.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Yani bu 16 milyar küsur, biz bunu...

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Herhangi prim ödemesi falan değil.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Değil mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Değil, değil efendim, o kendi ölçeği.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Bu bir benchmark, o benchmarka göre şey yapıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, bu, açıklığa kavuşmuş oldu. Öyle bir rakam olmaz tabii, değerli arkadaşlar, şimdiye kadar o, medyaya çıkardı zaten öyle bir şey olsa.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu finansal rasyoların...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Türel, mikrofonunuzu açtım, kayıtlara girsin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim.

Bu denetim raporunda mali durumu ortaya koyacak bir kısım finansal rasyolar var, bunlara ilişkin açıklamalar yok ama kendimiz hesapladığımız zaman aslında bunların kötüleştiğini görüyoruz, iyileştiğini değil; finansal kaldıraç oranı, öz kaynak bölü varlık, bunların çünkü literatürde belli oranlar var, onun üstünde olduğu zaman, altında olduğu zaman... Yani bu konuda bir açıklama almak isterim.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Şunu söyleyebilirim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kayacık, bir de başka bir bilgi daha verecektiniz herhâlde.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Sayın Kalaycı Başkanımızın sorduğu sorular var, birer cümleyle onları arz etmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Açıyorum mikrofonunuzu.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Bağımsız denetim raporları -yani şimdi, burada hem DDK hem KGK uzmanlarımız var- dolayısıyla ilkeler ve standartlar belli, standartlar neyi emrediyorsa rapor ve dipnotları o şekilde hazırlanıyor. Dolayısıyla bizim isteğimiz ya da denetçinin keyfekeder olarak o rasyoları buraya koyup koymama takdirleri yok. Dolayısıyla bağımsız denetim standartları ve dipnotları neyi emrediyorsa onların hepsi şey tarafında yer alıyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika... Şimdi, şöyle: Bunların hepsi bütün raporların hepsinde vardır çünkü bu şekilde ölçülür performans, öbür türlü ölçülmez. Tek başına kısa vadeli yükümlülük bir şey ifade etmez, belli rakamları birbirine bölersiniz, oradaki rakamlara bakarsınız. Bunları görme ihtiyacımız var; ya bağımsızda ya arkasından, sonrasında arkadaşlarımız, kamu denetçileri yaparken bunları koymalıydı ortaya. Bunları almak isteriz şimdi biz sizden, bunları da talep ediyoruz çünkü bu şekilde, nasıl ölçeceğiz öbür türlü? Yani finans sektörü, burada bir sürü kurum var içinde.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Hemen arz edeceğim efendim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sektörlere göre farklılık da gösterir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Onu da alırız, gerekirse onun altından...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kuruluş kuruluş olabilir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Anladım ama yani bunları görmeden oturup tek tek buradaki madde bazında şu şöyle, bu böyle; onlar bir şey ifade etmiyor. Sonuçta buna bakarken, bir sektörü değerlendirirken o rasyolar olacak elimizde. Öz kaynağın varlıklara oranı, bunlar bellidir, bir şeyin üstü mü, altı mı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Likidite oranı, finansal oran...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani siz Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetçiliği yaptınız, bunlara baktınız, bunlar önemli.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Çok yazdık onları.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Kayacık, buyurun lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – TVF Yönetim AŞ'nin kâr zarar durumunu sormuştunuz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şu rasyolarla alakalı açıklamanızı da yapın.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Rasyolarla ilgili yani bu raporlar çıktıktan sonra normalde, mesela borsada da mali tablo açıklarlar Sayın Başkanım, Sayın Vekilim. Dolayısıyla da bunun için araştırma kuruluşları bu raporları baz alarak onun üzerinden bu bahsettiğimiz analizlerin hepsine girerler, “EBITDA’sı şöyle olmuştur, cari oranı, borçluluk arttı.” vesaire. Ona göre de şirketin... Şöyle aslında: Biz her yıl yıllık olarak rating, kredi derecelendirme notu alıyoruz ve orada da uluslararası rating kuruluşlarından Fitch kapsamlı biçimde bu bahsettiğimiz analizlerin hepsini yapıyor, ben onları size ayrıca arz edeyim. “Public” bir şey yani şey değil, Fitch bunu her yerde paylaştı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, buradakiler...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani istiyoruz, talep ediyoruz bunu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, değerli arkadaşlar, bir saniye...

Buradaki arkadaşlarımız milletvekili oldukları için, dolayısıyla millet adına bir denetim yaptıkları için bu bilgileri paylaşmanızda bir mahzur yok, bu verileri verebilirsiniz. Yanınızda yoksa hazırlıklarınızı yapın, bize, Komisyona gönderin, biz Komisyon üyesi milletvekillerimize verelim.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Tabii, tabii, elbette.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Kayacık, toparlayalım lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Yönetim AŞ’nin 2022 yılı kârı 26 milyar 450 bin Türk lirasıdır.

“Kamu bankalarında sermaye artışı, yani payımız niye artıyor?” Diğer ortakların rüçhan hakkı kısıtlanarak sermaye artışları yapılıyor. Bunların 2’si halka açık şirket zaten, tahsisli sermaye artışı yapılıyor. Dolayısıyla, Yönetim Kurulu mevcut ortakların rüçhan hakkını kısıtlayıp ilgili sermaye artışını Varlık Fonuna tahsis ediyor ve borsadaki fiyatı üzerinden bir şey yapılıyor, ekstra bir ıskonto da yapılarak sermayelendiriliyor; süreç bu şekilde ilerliyor Sayın Başkanım.

Bu Afşin’deki üretim tesisi, orada devam eden 2 tane dava var, maalesef o davalar aleyhimize sonuçlandı. En son Danıştay 6. Dairesince de karara bağlandı, temyiz talebimiz reddedildi. Burada ÇED raporu iptal oldu. Dolayısıyla, oradaki süreç tekrar baştan başlatılarak o altyapıyı yenilememiz gerekecek.

Sendikasyon kredisiyle ilgili bilgileri de Sayın Genel Müdürlüğümüz arz etmişti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kayacık, teşekkür ediyoruz.

Rasyonlarla alakalı o çalışmayı lütfen bitirin, bize iletin, Komisyon üyelerimize göndereceğiz.

Sayın Ermut, sözlerinizi toparlayın.

Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT - Hazır konusu geçmişken Sayın Temurci Vekilimizin, bu yabancı firmalarla çalışılıyor ve bunların hassasiyetleri, özellikle Filistin konusu gündem.... Takdir edersiniz ki biz o konularda hakikaten hassas davranıyoruz ama bunlar geçen senenin raporları Sayın Vekilim. Hani biz o dediğiniz hassasiyet noktasında da yeni anlaşma yaparken mutlaka hepsini de inceliyoruz, çıkan öyle bir durum varsa da onda dikkatli davranacağımızı temin edebiliriz.

Aynı zamanda da Afşin-Elbistan’la ilgili sayın vekilimiz hani “Bu kadar karbon emisyonlarına, sürdürülebilirliğe dikkat edip bir yandan kömür projesi mi yapacaksın?” demişlerdi. Bizim aslında ÇED’le birlikte o projeye ilgili biraz daha bekleme sürecine almamızın bir sebebi de uluslararası finansman şartlarının... Çin’in bile artık bu konuda -Devlet Başkanı Şi Cinping’in- bir açıklaması olmuştu “Bu yurt dışındaki karbon emisyonunu, kömüre dayalı yatırımları artık finanse etmeyeceğiz.” şeklinde. Biz de o dönemi itibarıyla biraz onu “hold”a aldık çünkü o sırada bize bu konuda gelen şirketlerin zaten hepsi Çinliydi, Çin bu konuda istekliydi sadece. Dolayısıyla, Afşin-Elbistan’la ilgili belki yatırım kararını Enerji Bakanlığımızla da görüşüp, farklı bir yönde ilerlemesi noktasında, Varlık Fonunun bu konuda belki adım atması noktasının ertelenmesi ya da bu konudaki stratejinin değiştirilmesi noktasında Bakanlığımızla görüşüp ona göre hareket edeceğiz.

Çok teşekkür ederiz Sayın Başkanım, sayın vekillerim. Herhangi bir konu olursa da biz zaten soruları cevaplayacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; böylece tezkere üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Denetim" başlıklı 6'ncı maddesi kapsamında Komisyonumuzda Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarına ilişkin görüşmeler tamamlanmıştır.

Şerhler için 16 Şubat Cuma günü saat 17.00'ye kadar süre veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.13

